

Ing. Marian Jurečka
ministr práce a sociálních věcí
MPSV ČR
Na Poříčním právu 1/376
128 00 Praha 2
IDDS: sc9aavg

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
ministr spravedlnosti
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2
IDDS: kq4aawz

V Dolních Břežanech, dne 19. března 2025

Psychické násilí v rodině, ze strany OSPODu, ze strany soudců – zjištění z praxe a návrh preventivních opatření

Vážení páni ministři,

tuto zprávu, obsahující má komplexní negativní zjištění z praxe, adresuji Vám oběma, neboť zodpovídáte za chování zaměstnanců OSPOD, za chování soudců a za právní normy, které mají mít za cíl poskytovat ochranu příslušným společenským vztahům. Je nutný Váš okamžitý zásah ze strany kontrolního orgánu, mimo jiné např. i v případě Marie a Barbory (str. 27-30), a okamžité přijetí preventivních opatření. Každý den může být rozhodující pro to, zdali dítě bude jednou schopné vytvořit si samo funkční rodinu či nikoliv, přičemž právě dětství na to má významný vliv. Čím je dítě menší, tím rychleji zapomene na milujícího, ve společnosti ohroženého, rodiče, obzvlášť, pokud je ze strany druhého rodiče negativně ovlivňováno a soud zamezil styku s milujícím ohroženým rodičem.

V textu níže naleznete popis aktuálních problémů, důkazy (přičemž v případě potřeby Vám, na vyžádání, mohu předložit písemná vyjádření soudců, OSPODu, na která v textu odkazuji, stejně tak, jako veškeré nahrávky ze soudních řízení), i návrhy řešení. Žádám Vás, abyste dokument přečetli celý, neboť popisované problémy mají průřez jak do činnosti OSPOD pracovníků, tak do činnosti soudců. Věřím, že pokud dojde z Vaší strany k realizaci níže uvedených návrhů řešení, dojde k odstranění **příčin** těchto negativních důsledků, kdy výsledkem bude posílení rodiny, šťastné dětství a zdravý základ dítěte pro budování vlastní rodiny, úbytek rozvodů a fakticky méně práce pro soudce i OSPOD, ačkoliv to tak na první pohled nepůsobí. Zároveň ubude rodinných depresí, které zasahují často pečujícího rodiče a dítě a ubude i stresů pečujících rodičů z nedostatku, pro ně dostupných, pracovních příležitostí.

S ohledem na vážnost situace Vás žádám, abyste v závažných, níže uvedených případech, zasáhli okamžitě a o preventivních opatření, které zavedete do praxe, informovali veřejnost co nejdříve, neboť

násilí v ČR se podle sociologických šetření odehrává v každé čtvrté rodině¹, která čeká na naději ve zlepšení.

To, že je stav alarmující naznačuje i fakt, že občané ČR začínají o tématu hovořit veřejně:

- v ČR chystá demonstrace na 1. června za ochranu práv a psychického zdraví dětí,
- Česká televize odvysílala dne 14. března 2025 streamovanou debatu² na téma domácí násilí,
- Česká televize promítá seriál „Děcko“, který akcentuje mimo jiné nefunkčnost systému v ČR a domácí násilí,
- dle veřejných zdrojů ČT chystá dokument o domácím násilí a nefunkčnosti systému v ČR,
- petice Za ochranu práv a psychického zdraví českých dětí³

Pokud jako vrcholové kontrolní orgány máte možnost nahlédnout do soudních řízení, např. jako „účast ze strany veřejnosti“, zvu obě Vaše ministerstva, abyste přišli nahlédnout do praxe, jak soud a OSPOD nahlíží na násilí v manželství ve vazbě na výživné na manželku - 3.4.2025 v 9:30 u Okresního soudu Praha-západ v místnosti 8 – III. nadzemní podlaží, a 10.4.2025 v 10:30 u Okresního soudu Praha-západ v místnosti 4 – II. nadzemní podlaží pak na pozici matky pečující o dítě ve výhradní péči, kde bude předmětem diskuze nutnost zkráceného úvazku a náročnost péče o dítě v nemoci. Oběma soudkyním (přičemž v případě druhém jsem byla nyní předána jiné soudkyni, než rozhodovala o péči před 7 měsíci) jsem dala ve svých vyjádřeních podrobný vzhled do daných problematik a současného fungování ve společnosti. Věřím tedy, že bagatelizování násilí ze strany OSPOD a soudu a nesprávný názor OSPOD a soudu, že matka malého dítěte, které má ve výhradní péči, může pracovat plný úvazek, bude v tomto druhém „kolečku“ řízení, již vyvrácen a doufám, že nebude vyvrácen až u ústavního soudu. Mým cílem však není napravit pouze konkrétní soudce a konkrétní OSPOD pracovníky řešící můj případ.

Během prvních řízení jsem identifikovala, co vše ze strany OSPOD, okresních soudů, i krajských soudů systémově nefunguje správně. Kvalita práce soudců a práce pracovníků OSPOD je však jen důsledkem; příčinou problému je aktuální nastavení celého systému – práce OSPODu, práva a povinnosti soudců, znalosti z praxe ohledně fungování rodiny a násilí v rodině, právní normy. Pokud odstraníte příčiny, nebudou již vznikat negativní důsledky, přičemž obojí v této zprávě popisují.

¹ https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2023/02/domaci_nasili_11_B_C.pdf

² <https://www.facebook.com/ceskatelevize/videos/2391142237903215>

³ https://www.petice.com/za_ochranu_prav_a_psychickeho_zdravi_eskych_dti

Obsah

1.	Sociální nerovnost rodičů	5
2.	Domácí násilí	5
3.	Dohoda uzavřená ohroženou osobou	6
3.1.	Výživné	7
3.2.	Dohoda o vypořádání SJM	7
3.3.	Dohoda o péči o dítě	8
3.4.	Důkazy	9
3.5.	Návrh na odstranění příčin násilí	11
3.5.1.	Dohody o péči, dohody o vypořádání SJM	11
3.5.2.	Společenské normy pro poskytovatele právních služeb	11
4.	Finanční oslabenost a ekonomická závislost pečujícího rodiče	12
4.1.	Návrh na odstranění příčin násilí	12
4.1.1.	Běžné účty, spořicí účty, investiční účty, penzijní účty	13
4.1.2.	Hypoteční úvěry	14
4.1.3.	Účelový odklon finančních prostředků ze SJM	15
4.1.4.	Účelové zúžení SJM pro účely stanovení výživného	15
5.	Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí v rodině	16
5.1.	Návrh na odstranění příčin násilí	16
5.1.1.	Nastavení normy chování v rodině	16
5.1.2.	Nastavení normy chování v rozvodové fázi	17
6.	Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí ze strany OSPOD	17
6.1.	Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených zaměstnanci OSPOD	18
6.1.1.	Anonymní dotazník pro zaměstnance OSPOD	18
6.1.2.	Zamezení tlaku OSPOD k uzavření dohody	19
6.1.3.	Podrobné zaškolení zaměstnanců do problematiky zájmů dítěte, rodičovské odpovědnosti a narcismu	20
6.1.4.	Nastavení úvodního prověření situace v rodině – dotazník pro rodiče	35
6.1.5.	Metodika ke komunikaci s dětmi	43
6.1.6.	Zastoupení pracovníka OSPOD a vedení spisů	45
6.1.7.	Dohled nad činností OSPOD zaměstnanců	46
7.	Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí ze strany soudu	47
7.1.	Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených soudci	48

7.1.1.	Identická školení pro soudce a OSPOD	48
7.1.2.	Zamezení bagatelizace násilí ze strany soudce	49
7.1.3.	Dohled nad činností soudců – automatické nahrávání soudních jednání	50
7.1.4.	Dohled nad činností soudců – protokoly z jednání	52
7.1.5.	Dohled nad činností soudců – kamerový záznam	53
7.1.6.	Nutnost zaškolení soudců v odvolacích řízeních	54
7.1.7.	Dohled nad činností soudců – vyřizování stížností	56
7.2.	Výživné na dítě	57
7.2.1.	Zjištění z praxe	57
7.2.2.	Návrh metodiky ke stanovení výživného	59
7.2.3.	Návrh metodiky ke stanovení dorovnání mzdy pečujícímu rodiči v případě nemoci dítěte	61
7.3.	Výživné na manželku v rozvodové fázi násilí	63
8.	Postavení ohroženého rodiče ve společnosti – rodič pečující o malé dítě	63
8.1.	Aktuální názory soudců na zkrácený úvazek pečujícího rodiče	64
8.1.1.	Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených soudci	64
8.2.	Vyživovací povinnost vykonávaná osobní péčí	66
9.	Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – zaměstnavatel	67
9.1.	Opatření pro posílení pozice pečujícího rodiče v zaměstnání	67
10.	Ostatní návrhy k právním normám	68
10.1.	Osobní styk rodiče s dítětem	68
10.2.	Oddělené soužití po dobu delší než 6 měsíců	68

1. Sociální nerovnost rodičů

Rodina je základní společenskou skupinou. V ideálním případě dítě dostává od obou rodičů bezpodmínečnou lásku, uspokojení životních potřeb, učí se vztahům mezi lidmi, zažívá sdílení, důvěru, blízkost a dostává tím základ pro budování vlastního života, vlastní budoucí rodiny. Pokud dítě v dětství trpí nedostatkem (např. nedostatkem bezpodmínečné lásky), pak si do své vlastní rodiny tyto vzorce z dětství přináší, tedy nedokáže se do dítěte vcítit a vnímat jeho potřeby.

Šťastný partnerský vztah se s příchodem dítěte mění do vztahu rodinného, který je naprosto odlišný. S příchodem dítěte vzniká, zcela přirozeně, sociální nerovnost rodičů. „Dosavadní nastavení genderových rolí předpokládá nerovnost a z(ne)výhodnění vždy jednoho pohlaví, připisuje jim různou práci a různou hodnotu, jiné povinnosti a odpovědnosti.“⁴ Práce hospodyně (hospodáře) a rodiče v domácnosti pečujícího o dítě není, v současné společnosti, uznávanou hodnotou. Tento rodič trpí, tedy zcela logicky, nízkou sebehodnotou.

Přitom je to právě pečující rodič, pro kterého péče o dítě a práce v domácnosti představují často druhou směnu, pokud jsou i pracovně aktivní na trhu práce. Podle současného nastavení stereotypů bývá práce a rodina v životě převážně pečujícího rodiče v konfliktu a převážně pečující rodič je neustále stavěn před nutnost řešení vztahu práce a rodiny. Zdroj, ze kterého je čerpáno¹, správně definuje i to, že znevýhodnění převážně pečujícího rodiče (ve většině případech žena) spočívá v horším přístupu na trh práce (riziko budoucí mateřské/rodičovské dovolené), v nižším platu (z důvodu přerušené/opožděné kariéry) a z toho vyplývající nižší důchody, v náročné kombinaci pracovních a rodinných povinností (zaopatřování dítěte, domácnosti), v nedostatku volného času, ve finanční závislosti na partnerovi, která začíná v momentu nástupu na mateřskou dovolenou.

2. Domácí násilí

Nedostatky z vlastního dětství se v přímé vazbě se sociální nerovností rodičů projevují v rodinném vztahu negativně, a to prostřednictvím domácího násilí různého druhu. „Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, přičemž pachatelé jsou obvykle jejich současní nebo bývalí partneři.“⁵

„Násilí v ČR se podle sociologických šetření odehrává v každé **čtvrté rodině**. Domácí násilí se odehrává převážně doma a jsou jasně rozdělené role ohrožené a násilné osoby.“⁶

⁴ Jak pomoci ženám v obtížné situaci. Konkrétní návody a nástroje pro zavádění konkrétních opatření do praxe, **Slavka Dokulilová, Olga Marešová**, projekt: „Rovnost na Vysočině v kontextu tvorby koncepce rodinné politiky kraje“, CZ.1.04/3.4.04/76.00239, který je financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

⁵ <https://www.nzip.cz/clanek/101-domaci-nasili-zakladni-informace> Národní zdravotnický informační portál (NZIP); poskytuje laické veřejnosti informace z oblasti zdravotnictví, za které ručí vybraní odborníci na danou problematiku v ČR.

⁶ https://szu.gov.cz/wp-content/uploads/2023/02/domaci_nasili_11_B_C.pdf

Velmi nebezpečné je i tzv. neviditelné psychické domácí násilí, jehož běžným projevem v manželství je často se vyskytující příkazování výhradní péče o dítě ohroženému rodiči (tedy nikoliv sdílení rodičovské odpovědnosti) i po skončení mateřské a rodičovské dovolené, a s tím související manipulace ze strany násilného rodiče do práce s nižší kvalifikací, která je hůře ohodnocena, dále zatajování rodinných finančních úspor, které spravuje výhradně násilný rodič, přičemž ohrožený rodič nemá k úsporám přístup atp.

Vzhledem k nízké sebehodnotě pečujícího rodiče, který je navíc fakticky finančně závislý na druhém rodiči, bývá projevem domácího násilí ponižování z hlediska kvalifikace (pečující rodič přerušil kariéru, či jí vlivem péče o dítě doposud nezapočal), z hlediska finančního (pečující rodič během manželství finančně nepřispívá tolik jako druhý rodič, proto si ničeho nezaslouží), vyhrožování svěření dětí do péče násilné osoby z důvodu pomsty, zakazování kontaktů s blízkými osobami, které by mohli být oporou pro ohroženou osobu atp. Osoba ohrožená zažívá strach, úzkosti, bezmoc, nejistotu, nízkou sebehodnotu, jak ostatně uzavírá výše uvedený zdroj. Oproti tomu osoba násilná není navenek (pro cizí osobu) na první pohled rozpoznatelná. *Násilná osoba začne ohroženou „deptat takovým způsobem, až ten partner začne ztrácet sebecit, sebelásku a sebeúctu. To všechno mu klesne tak hluboko, že pak nemůže zdravě fungovat. Chybu začne hledat sám v sobě, a to je špatně. Taková manipulace může člověka až definitivně zdeformovat. Sami manipulátoři se často tváří jako ti největší chudáci, aby byli litováni, nesnášejí kritiku a zjevně popírají jasné věci. Jsou to jedinci, kterým někdy něco nebylo dáno, nejspíš už v dětství, tak si to dodatečně potřebují vyzískat od druhých, případně je za to potrestat, což platí právě nejvíce v rodině mezi partnery,*⁷

3. Dohoda uzavřená ohroženou osobou

Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku č. 728 uvádí následující: „*stávající právní úprava rozvodu obsahuje některé prvky, které jsou z hlediska aplikační praxe i právní teorie hodnoceny jako překonané. Nelze se přitom domnívat, že by na zachování prvků existoval veřejný zájem či zájem na ochraně některého z manželů.*“ Jelikož dohody představují výhodný nástroj uspořádání porozvodových vztahů k dětem, a to ať již z hlediska rychlosti řízení či z hlediska jejich následného dobrovolného dodržování oběma rodiči, je žádoucí fungování tohoto nástroje dále podpořit. S ohledem na četný výskyt dohod v praxi by se podpora měla dotknout významného okruhu rozvádějících se rodičů.“

Existuje zájem na ochraně některého z manželů, a to konkrétně výše popsaného ohroženého rodiče, neboť se nejedná o dohodu, kterou mezi sebou uzavírají rodiče rovnoprávní v praktickém životě.⁸

V praxi osoba ohrožená přistoupí na dohodu (dohoda o péči, výživném, vypořádání SJM), kterou v daný moment, a to zejména s ohledem na nízkou sebehodnotu, úzkost a bezmoc ohrožená osoba

⁷ Nejhorší manipulátoři jsou ti, které máme v rodině, klinická psycholožka Iva Vogelová <https://praha.rozhlas.cz/nejhorsi-manipulatori-jsou-ti-ktere-mame-v-rodine-7315043>

⁸ **Jak pomoci ženám v obtížné situaci.** Konkrétní návody a nástroje pro zavádění konkrétních opatření do praxe, **Slavka Dokulilová, Olga Marešová**, projekt: „Rovnost na Vysočině v kontextu tvorby koncepce rodinné politiky kraje“, CZ.1.04/3.4.04/76.00239, který je financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.; citace: „z pohledu výše uvedené legislativy jsou muži a ženy rovnoprávní. Avšak žádná právní úprava sama o sobě nezajistí prosazení rovnosti v praktickém životě.“

považuje za nutnost (potřeba odpoutání se od násilné osoby) a **takovou dohodu považuje osoba ohrožená dokonce v extrémních případech za spravedlivou, protože jí o tom utvrzuje nejen osoba násilná, ale i právní zástupce osoby násilné**, které osoba ohrožená z důvodu všeobecné víry v právní odbornost, věří.

Uzavírání dohod o výživném, dohod o vypořádání SJM a dohod o péči mezi rodiči/manželi, bez záchranné brzdy soudu/OSPODu, je nebezpečné pro osobu ohroženou zejména z důvodu, že tyto dohody nelze následně změnit.

3.1. Výživné

Výživné je možné změnit pouze za předpokladu, že dojde ke změně oprávněných zájmů nezletilého. Tímto však není pouhý fakt, že původní výživné bylo stanoveno v nespravedlivé výši.

Převážně pečující ohrožený rodič, který dohodou souhlasí s fakticky nízkým výživným, dostává sebe i dítě, o které pečuje, do tíživé finanční situace, kdy ke zjištění tohoto stavu dojde až s časovou prodlevou. Důsledkem je deprese, stres a úzkost ohroženého rodiče, která je na dítě ohroženým rodičem zcela logicky přenášena.

3.2. Dohoda o vypořádání SJM

Jak uvádí důkaz níže, dohodu o vypořádání SJM taktéž nelze fakticky změnit. Spravedlivé rozdělení SJM má stejně jako výživné vliv na stabilitu finanční situace ohroženého rodiče a v případě neposkytnutí záchranné brzdy ze strany soudu a OSPODu jsou důsledky stejné jako ve výše uvedeném bodě.

Zavedení písm. g) ve sněmovním tisku 721 (Novela z. – občanský zákoník) – důvodová zpráva: „Vedle samotné definice se v právní úpravě občanského zákoníku navrhuje povinnost reflektovat proběhnuvší či probíhající domácí násilí při vypořádání společného jmění manželů. Nejen domácí násilí, ale násilí vůbec s sebou přináší významné důsledky pro další život oběti, např. posttraumatický stresový syndrom, trvalé následky na fyzickém zdraví, zmrzačení, deprese atd. Pro oběť je obvykle podstatnější nový život mimo dosah původce násilí, aby našla sílu k tomu nárokovat náhradu své újmy prostřednictvím samostatného soudního řízení a žalobou o náhradu újmy. V praxi dochází k tomu, že se oběti těchto kompenzací vzdávají, aby nemusely opětovně jednat s původcem domácího násilí, z jehož dosahu se nedávno vymanily, a který navíc protahováním soudního řízení může na oběť vyvíjet další nátlak. Závažnost prožitého si však zaslouží pozornost a stát by měl vyjádřit tento svůj postoj tím, že se skutečnost, že se jeden z manželů dopouštěl na druhém násilí, stane důvodem pro narušení rovnosti podílů při vypořádání společného jmění. Tento princip by se pak stal jedním z taxativně stanovených pravidel při vypořádání společného jmění podle § 742 o. z.)“, je nedostatečným nástrojem, protože jeho aplikace nastává až v momentu, když se manželé nedohodnou nebo bývalí manželé nedohodnou jinak nebo neuplatní-li se ustanovení § 741. Toto ustanovení tedy chrání pouze v případě, kdy osoba ohrožená nepřistoupí na dohodu, což však není běžnou praxí v případě ohroženého rodiče/manžela.

3.3. Dohoda o péči o dítě

Dohoda o péči často obsahuje pouze základní parametry. Ohrožený rodič si v této životní fázi, bez záchranné brzdy soudu/OSPODu neuvědomí, co vše by měla dohoda obsahovat, přičemž důsledky tohoto neuvědomění jsou opět stejné jako v bodech výše.

Velmi častým jevem v praxi, který způsobuje důsledky výše uvedené, je nemoc dítěte (rýma, kašel, teplota, chřipka apod.), která se u malých dětí do 12 let objevuje často. V případě nemoci je zapotřebí celodenně řádně o dítě pečovat. Z pohledu aktuální judikatury je „rodič, který má dítě ve své péči, oprávněn a zároveň i povinen o dítě pečovat i v době jeho nemoci v domácím prostředí“ (11 C 59/2017). Pokud tedy dohoda o péči nestanoví speciální ustanovení k péči v nemoci (a nelze jí prostřednictvím návrhu změnit, neboť nedošlo k významné odchylce od nemoci v minulosti), je toto i do budoucna výhradně povinností ohroženého rodiče, což, bez záchranné brzdy, způsobuje závažné finanční, zdravotní i společenské problémy na straně ohroženého rodiče, které mají zcela logicky dopad na dítě, o které ohrožený rodič pečuje.

Faktem je, že:

- příjmy pečujícího rodiče jsou podstatně nižší (dávka OČR)
- v případě časté nemocnosti čelí pečující rodič v aktuální době zdravotním komplikacím (nedostatek spánku, únava, stres), neboť čelí stresům z rizika ztráty práce (minimálně u smluv na dobu určitou), či nelegálního chování z důvodů nadměrných zástupů během OČR;
- mnoho pracovních pozic má odměny navázané na stanovená kritéria/cíle, které je nutné plnit, aby byla práce pečujícím rodičem udržena a bonus obdržen, což vyvolává nutnost věnovat se práci bez vědomí zaměstnavatelů po nocích/víkendech, po ukončení celodenní řádné péče o dítě; popř. je bonus navázán na odpracovanou dobu (běžná praxe u manažerských pozic), která, vlivem nemoci, není splněna a bonus tedy není obdržen,
- pečující rodič čelí společenským nedostatkům (žádný volný čas)
- Celodenní řádná péče, pokud dítě nemá teploty, se skládá z dopolední výuky zameškané školní látky, péče o dítě, vaření celodenní stravy. Home office, na místo OČR, je v případě takto malých dětí v praxi nevhodný, proti zájmu dítěte.
- Oproti tomu rodič nepečující o dítě v průběhu pracovního dne plní v průběhu dne pouze pracovní povinnosti, nemá žádné rodinné povinnosti a nečelí tak finančním, zdravotním (stres z nutnosti pracovat), ani společenským (volnočasové aktivity) nedostatkům.

Poslankyně Eva Decroix k tématu rozvodů uvedla následující: *“Rozvod už nebude znamenat zbytečné prodlužování konfliktů. Novela umožní rychlé smírné rozvody, kdy vše bude možné vyřešit během jediného jednání. Chceme tím ulehčit nejen rodičům, ale především chránit děti, které nesmí být obětmi rodičovských sporů,”*

S názorem poslankyně Decroix není možné souhlasit. Rozvodové řízení (péče o dítě, výživné, vypořádání SJM) bez odborného nestranného prověření ze strany soudu a OSPODu může ve svém důsledku velmi negativně ovlivnit finanční stabilitu prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, což může způsobit

deprese, stres a úzkost ohroženého rodiče, které jsou na dítě ohroženým rodičem zcela logicky přenášeny a mají následně ve svém důsledku vliv i na formování budoucí vlastní rodiny dítěte. Ačkoliv je rozvod sám o sobě nepříjemnou záležitostí, důsledky nevěnování pozornosti této konečné fázi manželství přináší mnohaleté mnohem obtížnější situace pro ohroženého rodiče a dítě s ním sdílící domácnost, což rozhodně není v zájmu dítěte.

Navíc v návrhu prezentovaný „rychlý smírný rozvod“, kdy výhoda je nejen časová (zkrácení doby rozvodu), ale i finanční (soudní poplatek), je naopak velmi závažným agresivním nástrojem pro násilnou osobu vyvíjet ještě vyšší tlak na osobu ohroženou, zvláště, pokud je soudní řízení prezentováno jako nepříjemné, zbytečně prodlužující konflikty, a je třeba se mu tedy vyhýbat.

3.4. Důkazy

Důkaz 1 – vypořádání SJM:

rozsudek 8 C 23/2020-68⁹ z 2. listopadu 2021 – k vypořádání SJM, který popisuje jednoznačně oslabenou pozici matky, která přistoupila na dohodu z důvodu manipulace manžela a právního zástupce manžela, který hájil zájmy svého klienta - manžela. Manželé se dohodli na úpravě svých majetkových poměrů (§757 OZ) a soud dohodu nezkoumal a schválil, tedy nepřezkoumával spravedlnost rozdělení majetku. Soudci i OSPOD mylně vychází z předpokladu, že dohoda manželů/rodičů je vždy preferována, neboť pokud je akceptovaná oběma stranami, tak je v pořádku a více jí nezkoumají.

Spravedlivá dohoda se může sice v praxi objevit, ale vyžaduje naprosto stejné postavení manželů/rodičů po stránce ekonomické, sociální, vzdělání a jejich možností – což se však v praxi téměř nevyskytuje. **Spravedlivá dohoda je tedy iluzí.**

Z rozsudku je potřebné vyzdvihnout větu matky: „Dohoda je rovněž neplatná pro rozpory s dobrými mravy, neboť byla uzavřena v době, kdy žalobkyně byla v tísní, byla obětí domácího násilí a akceptovala dohodu, která pro ni byla objektivně nevýhodná a naopak zvýhodňuje žalovaného.“ A dále vyjádření matky matky „Poté, co však žalobkyně dohodu přinesla, četli ji spolu s manželem a zjistili, že je nevýhodná.“ Ohrožená (sociálně znevýhodněná) žena nedokázala ve svém psychickém stavu odhalit nevýhodnost smlouvy a dokumenty podepsala, přičemž z důvodu manipulace manžela a společného právního zástupce uvěřila, že jde o dohodu spravedlivou. Zároveň je potřeba zdůraznit níže popsané velmi alarmující názory Okresního soudu, nezohledňující ohroženou pozici manželky (psychické týrání, zdeformování osobnosti dlouhodobou manipulací):

„Skutečnost, že se některý z účastníků právního jednání mylí, nemůže být sama o sobě důvodem pro zpochybnění platnosti jednání, neboť by tím došlo k narušení právní jistoty. Rovněž obecně je nutno říct, že pokud si omyl způsobí jednající vlastním jednáním či neopatrností, je na místě, aby nesl i jeho následky.“ „Jestli svůj omyl způsobila svou neopatrností, když tvrdí, že dohodu četla, až co byla podepsaná, je na místě, aby si nesla své

⁹ https://msp.gov.cz/documents/d/okresni-soud-v-novem-jicine/8-c-23_2020_68

následky.“ „Žalobkyně totiž měla dostatek možností své případné jiné zájmy dostatečně hájit, což neučinila“ „u žalobkyně je nutno předpokládat, že má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a byla tak schopna porozumět svému právnímu jednání.“

Nerovnost a znevýhodnění ohrožené osoby v manželství si soudy tedy vůbec neuvědomují. Předpokládají, že každý má mít rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností. Soud tedy předpokládá, že každá osoba má mít dostatečné vzdělání na to, aby sama odhalila, že co jí říká manžel a právník je nesprávné a bránila se. Ohrožená osoba přitom nemá často dostatečné prostředky na právního zástupce, a i kdyby je měla, není zaručena odborná kvalita poskytovaných právních služeb.

Důkaz 2 – Agresivní právní poradenství:

Soudy pravidelně organizují přednášku pro rodiče v rozchodových a porozchodových situacích, přičemž pozvánku dostává každý, kdo řeší péči o dítě. Na této přednášce je posluchačům mimo jiné doporučeno, aby si najali právního specialistu na rozvody a nezkoušeli tedy během sporných rozvodů u soudu prosadit znevýhodňující podmínky, neboť soudci jsou na dané chování alergičtí a zpomaluje to efektivitu soudního řízení.

Soud si tedy sám rozhodně uvědomuje, že kvalita právních služeb je různorodá a často záměrně odborně nekvalitní a agresivní vůči protistraně, aby byl co nejvíce docílen zájem klienta. Vzhledem k již avizovanému rozhořčení soudců je evidentní, že kontrola nad právním poradenstvím ve věci péče o dítě, výživného a rozdělení SJM je bezpodmínečně nutná, neboť v opačném případě čelí odborně nekvalitnímu a agresivnímu chování znevýhodněný rodič naprosto sám.

Důkaz 3 – kvalita právních služeb:

V praxi jsem se během rozvodu setkala s různou kvalitou právních služeb:

- právník, který byl i se svou zjevnou neodborností ochoten své služby poskytovat (představující riziko nedostatečné ochrany znevýhodněného rodiče),
- právník, který byl odborník, jednající v zájmu spravedlnosti na obou stranách (tedy nejedná agresivně a nespravedlivě vůči protistraně),
- právník, který jedná agresivně – cílí na nízké výživné, nerovný návrh na rozdělení SJM (velmi nebezpečné riziko pro znevýhodněného rodiče).

Odhalení kvality právních služeb nelze považovat za běžné znalosti, které by měl rozum průměrného člověka odhalit; není ani běžné, aby rozum průměrného člověka odhalil neodbornost právního zástupce, kterým je zastupován. Je tedy nemorální toto po znevýhodněném rodiči požadovat. K odhalení nekvalitních (neodborných/agresivních) právních služeb je tak pro neodborníka nutností nastudovat zákon, rozsudky, výklady, judikaturu, což po ohroženém rodiči nelze požadovat. Běžně člověk, zcela přirozeně, věří osobám, které mají odborné vzdělání a v daném oboru poskytují poradenství.

Návrh zákona a znění v důvodové zprávě („*dohody o úpravě majetkových poměrů, bydlení, popř. výživného by měly mít písemnou formu s úředně ověřenými podpisy*“) tedy považují jednoznačně za nešťastný.

3.5. Návrh na odstranění příčin násilí

3.5.1. Dohody o péči, dohody o vypořádání SJM

Z hlediska ochrany ohroženého rodiče a ochrany budoucích mnohaletých zájmů dítěte je jednoznačně na místě, aby soud a OSPOD revidovali (nikoliv pouze schvalovali) všechny dohody o péči, bez výjimky.

Ze stejného důvodu je na místě, aby soud revidoval i vypořádání SJM, neboť v této oblasti ohrožený rodič (či manžel/ka v případě domácího násilí) nemá doposud žádnou záchrannou brzdu, přičemž s ohledem na rozsudek výše, rozhoduje pouze jeden jediný moment.

Přečíst si dohodu a zhodnotit, zdali je z právního pohledu spravedlivá a v zájmu dítěte, vyvolává pro soudce práci navíc v aktuálně nastavených společenských podmínkách, ale právě tímto se docílí zamezení výše popsané nevratné nespravedlnosti páchané na ohroženém rodiči, a docílí se tím i to, že pečující rodič pro své dítě, které má v péči, zabezpečí finančně stabilní domácí prostředí bez stresu a depresí, které se, zcela logicky, na dítě přenáší.

Výsledkem bude nejen ochrana pečujícího rodiče a zabezpečení současných i budoucích zájmů dítěte, ale, což je důležité, i prevence, konkrétně u násilných osob uvědomění si hodnot rodiny, odpovědností v rodině, užitečnosti pečujícího rodiče již z platné legislativy, což všeobecně povede ve společnosti k uvědomění si vlastních nedostatků ze svého dětství a fakticky ke snížení počtu rozvodů.

3.5.2. Společenské normy pro poskytovatele právních služeb

Je třeba nastavit společenskou normu chování během rozvodového řízení, konkrétně zakomponovat do právní normy zákaz poskytování právního poradenství takového, které zjevně znevýhodňuje ohroženého rodiče a porušení této povinnosti sankcionovat ze strany soudu, pokud takové jednání v návrhu o výživném, či v návrhu na rozdělení SJM, identifikuje, přičemž za takové jednání se považuje jakýkoliv návrh přednesený ohroženému rodiči, tedy nejen finální návrh přednesený u soudu. Pouze takto bude ohrožený rodič ochráněn od jakýchkoliv nečestných tlaků vyvíjených ze strany právního zástupce násilné osoby.

Příklady zjevného znevýhodnění ohroženého rodiče mohou být následující:

- Výrazně nízké výživné (téma výživné je více rozebráno v textu níže)
- Nezohlednění všech základních složek SJM v návrhu na vypořádání SJM (či v jakékoliv písemné korespondenci řešící fakticky vypořádání SJM), přičemž základní složkou SJM se rozumí: bankovní účty, spořicí účty, investiční účty, movitý majetek vyšší hodnoty (vůz apod.), nemovitosti.

4. Finanční oslabenost a ekonomická závislost pečujícího rodiče

Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku 721 uvádí: „Reprezentativní kvantitativní výzkumy dlouhodobě ukazují, že s domácím násilím v České republice má zkušenost 17-40 % populace (v návaznosti na rozsah jednotlivých forem domácího násilí).¹⁰ Data z roku 2022 ukazují, že téměř 30 % žen a 12 % mužů má zkušenost s domácím násilím.¹¹ Ve většině případů se jednalo o násilí ze strany partnera.“

„Jedním z důvodů nízké míry nahlásování případů domácího násilí a vyhledání odborné pomoci je **vysoká míra bagatelizace**, svalování viny na oběti a také neřešení domácího násilí v jeho počátečních fázích. Z aktuálních výzkumů vyplývá, že 26 % osob v populaci se domnívá, že si oběť domácího násilí může za svou situaci sama.¹² Zatímco muži s tímto tvrzením souhlasí z 37 %, ženy pouze z 15 %.¹³ Důvody, které jsou ve společnosti vnímány jako legitimní pro vznik domácího násilí, je nervozita partnera z důvodu finanční odpovědnosti za rodinu (31 % osob), nedostatečná péče o domácnost (29 %) a nenaplňování sexuálních potřeb muže ze strany ženy (54 % mužů a 41 % žen).¹⁴ Oběti se zároveň obávají nařčení, že obviňují původce násilí falešně.“

Pozměňovací návrh poslankyně Evy Decroix, Víta Vomáčky ke sněmovnímu tisku 721 uvádí „Oběť domácího násilí se mnohdy nachází v situaci, kterou nezavinila a mnohdy v situaci, ve které je zranitelná a finančně oslabená a ekonomicky závislá na druhé procesní straně. Náklady řízení, které oběť domácího násilí musí vynaložit za účelem obrany svých práv, by měly být neseny, plně nebo zčásti, pachatelem, který fakticky nutnost jejich vynaložení svých jednáním zapříčinil.“

Je tedy alarmující, že si zákonodárci doposud nepropojili zranitelnost, finanční oslabenost a ekonomickou závislost obětí ve vztahu k navrhovaným zrychleným rozvodům. Zrychlený rozvod je naopak škodlivým nástrojem (tedy jednou z příčin), vyvolávající negativní důsledky pro oběti domácího násilí.

4.1. Návrh na odstranění příčin násilí

Pro zamezení hojně se vyskytujícího domácího násilí ve formě zranitelnosti oslabeného, primárně pečujícího rodiče, jeho finanční oslabenosti a ekonomické závislosti je třeba nastavit společenské klima

¹⁰ DOHNAL, D., HOKR MIHOLOVÁ, P., ŠPRINCOVÁ, V., DOMESOVÁ, S. Analýza výskytu a latence domácího násilí v partnerských vztazích. Úřad vlády, 2017. Str. 44. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovnoprimlezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analiza-vyskytu-a-latence-DN_final.pdf.

¹¹ Pod Svícem, IPSOS. Výzkum: Každý pátý člověk se stal obětí domácího násilí, 2022. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/vyzkum-kazdy-paty-clovek-se-stal-obeti-domaciho-nasili>.

¹² IKEA, Kantar. Česká společnost a domácí násilí. 2022, str. 2. Dostupné z: https://www.ikea.com/cz/cs/files/pdf/e8/09/e809c5cf/211104_ikea_da_vyzkum_prezentace_final.pdf.

¹³ IKEA, Kantar. Česká společnost a domácí násilí. 2022, str. 3. Dostupné z: https://www.ikea.com/cz/cs/files/pdf/e8/09/e809c5cf/211104_ikea_da_vyzkum_prezentace_final.pdf.

¹⁴ IKEA, Kantar. Česká společnost a domácí násilí. 2022, str. 4. Dostupné z: https://www.ikea.com/cz/cs/files/pdf/e8/09/e809c5cf/211104_ikea_da_vyzkum_prezentace_final.pdf.

takové, které osobě násilně znemožní konat tuto formu domácího násilí a bude tak osobě násilně jednoznačně komunikováno, že takové chování není v současné společnosti akceptováno.

Tímto se odstraní příčina a nebude tak již zapotřebí řešit důsledky, u kterých, tímto krokem, dojde k jejich eliminaci.

Je pravděpodobné, že nastavením normy chování v rodině dojde fakticky v první fázi ke snížení počtu uzavíraných manželství a nižší porodnosti, jako důsledek odporu partnera přijmout „manželské okovy“ a sdílet svůj příjem s druhým partnerem, což fakticky znamená, že na rodinné schéma fungování (jeden více vydělává, druhý se více stará o dítě) nechce přistoupit. Na druhou stranu tento krok vyvolá v druhém partnerovi významnou pochybnost o prvním partnerovi z hlediska jeho budoucího rodinného fungování a od budoucího rodinného vztahu ustoupí, nalezne si jiného partnera s „rodinnými hodnotami“. Zavedení nástrojů pro eliminaci finanční oslabenosti a ekonomické závislosti v rodině tak mohou vyvolat tři pozitivní důsledky:

- Odstraní se eliminace finanční oslabenosti a ekonomické závislosti, tedy ekonomické násilí,
- Partner ustoupí od záměru založit rodinu s osobou, která nehodlá přistoupit na rodinné hodnoty garantované statusem manželství,
- Osoba, která nehodlá přistoupit na rodinné hodnoty garantované statusem manželství, bude názorem všeobecné veřejnosti donucena k osobní změně – tedy že je v pořádku, že jeden partner více vydělává, a to pro rodinu, a druhý rodič pečuje více o rodinu.

Nástroje pro eliminaci finanční oslabenosti a ekonomické závislosti manžela/rodiče:

4.1.1. Běžné účty, spořicí účty, investiční účty, penzijní účty

V aktuální společnosti může bankovní/spořicí/investiční účet zřídit manžel/manželka sám, bez vědomí manžela/manželky. Druhý manžel/manželka v daném případě nemá právo se dozvědět, zdali manžel u peněžního ústavu účet zřídil, a tedy nemá právo ani na ostatní související informace (stav účtu, pohyby apod.), ani právo dispoziční. Ohrožená osoba v manželství tak nemá přehled o finančních prostředcích a úsporách, generovaných v průběhu manželství a náležejících do SJM.

Je třeba normou nastavit, že bankovní instituce/finanční instituce mají následující povinnosti:

- při zřízení bankovního účtu povinnost dotazovat klienta, a to prokazatelně (tedy prohlášení učiněné ve smlouvě o zřízení účtu), zdali je v manželském vztahu a v případě, že ano, uzavírat smlouvu výhradně s oběma manželi, přičemž dispoziční právo bude náležet automaticky oběma manželům,
- provádět opětovnou identifikaci klienta na roční bázi, opět s povinností dotazovat klienta na rodinný stav, a v případě, že na bankovním účtu jsou pohyby jiné než výnosový úrok z úspor vytvořených před manželstvím, pak požadovat přistoupení manžela/manželky k účtu z důvodu smísení s příjmy SJM. Významné částky naspořené před vznikem manželství, by byly v případě rozvodu, vypořádány přes vnos.

Tímto krokem se zamezí příčině domácího násilí ve formě ekonomického zneužívání, tedy zamezení přístupu k financím (i vlastním) a následně i násilí při vypořádání společného jmění manželů, konkrétně zatajování rodinných úspor s cílem uzavřít dohodu nevýhodnou pro osobu ohroženou.

4.1.2. Hypoteční úvěry

V aktuální společnosti se poskytuje manželům hypoteční úvěr na stavbu nemovitosti na vlastním pozemku či koupi nemovitosti takový, kde se v praxi liší poměr ručení (společně a nerozdílně oběma manželi) za úvěr a poměr vlastnictví k dané nemovitosti.

Příklad z praxe: pozemek, na kterém manželé vystavěli prostřednictvím společné hypotéky dům, byl zakoupen pouze jedním z manželů před počátkem manželství, či nabyt darem do výlučného vlastnictví. Ručení za hypoteční úvěr je v případě manželů přikázáno společně a nerozdílně oběma manželům, což neodpovídá poměru vlastnictví nemovitosti. Je tomu tak z důvodu, že nový občanský zákoník od 1.1.2014 zavedl novou a zcela zásadní zásadu, podle které stavba je součástí pozemku; tedy vlastníkem, bez záchranné brzdy zůstává pouze jeden manžel. Konkrétně například Česká spořitelna má nastavenou interní metodiku takovou, že disparita ručení a vlastnictví je možná a v praxi se uplatňuje.

Toto způsobuje finanční nerovnost mezi manželi, neboť ohrožený manžel ručí za hypotéku, poskytnutou např. na stavbu domu, společně a nerozdílně, avšak vlastní nemovitost nikoliv v rovnocenném poměru (tedy SJM, či 50% podílové spoluvlastnictví).

Je potřeba normou nastavit, že bankovní instituce/finanční instituce mají povinnost poskytovat manželům hypoteční úvěr pouze takový, kdy ručí oba manželé společně a nerozdílně a zároveň musí vlastnit každý z manželů ideální polovinu v rámci SJM, či 50 % nemovitosti v podílovém spoluvlastnictví.

Tato norma musí platit i retroaktivně pro rozvedené rodiče nemající doposud vypořádané SJM, a to z důvodu nápravy v minulosti napáchaného násilí, majícího dopad do současnosti, které bylo mimo jiné umožněno právě ze strany banky (příčinou ekonomického zneužívání v rodině byl interní pokyn banky). V případě vypořádání SJM musí tedy soud přihlídnout k tomu, že nemovitost je fakticky v SJM, za závazky ručí manželé/rozvedení manželé společně a nerozdílně a druhý manžel, který pozemek nabyt koupí před vznikem manželství, či darem v průběhu manželství, si v rámci vypořádání SJM vypořádá jako vnos.

Tímto krokem se zamezí psychickému domácímu násilí ve formě **ekonomického zneužívání**, tedy i domácímu násilí při vypořádání společného jmění manželů.

Zamezení disparity ručení a vlastnictví vyrovná nejen nespravedlivou pozici ohroženého rodiče při vypořádání SJM, ale zároveň vyrovná pozici obou manželů pro případ aplikace § 768 odst. 1, zákona č. 89/2012 Sb., tedy „*Zaniklo-li manželství rozvodem, a manželé měli k domu nebo bytu, v němž se*

nacházela jejich rodinná domácnost, stejné, nebo společné právo, a nedohodnou-li se, kdo bude v domě nebo bytě dále bydlet, zruší soud na návrh jednoho z nich podle okolností případu dosavadní právo toho z rozvedených manželů, na kterém lze spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil, a popřípadě zároveň rozhodne o způsobu náhrady za ztrátu práva; přitom přihlédne zejména k tomu, kterému z rozvedených manželů byla svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti a o které manželé pečovali¹⁵.

4.1.3. Účelový odklon finančních prostředků ze SJM

Odklon finančních prostředků ze SJM násilnou osobou pro účely zamezení spravedlivého vypořádání SJM je primárně ošetřen záchrannou brzdou navrhnoutou v bodě 4.1.1., neboť ohrožený rodič bude účasten založení účtu, má práva nahlédnutí a dispoziční právo.

Nicméně fakt domácího násilí nezaručuje, že ohrožený rodič bude schopen svá práva fakticky ochránit, neboť důsledkem dlouhodobého, na něm páchaného, domácího násilí je, že „začne ztrácet sebecit, sebelásku a sebeúctu. To všechno mu klesne tak hluboko, že pak nemůže zdravě fungovat. Chybu začne hledat sám v sobě, a to je špatně. Taková manipulace může člověka až definitivně zdeformovat“¹⁵. Odklon finančních prostředků z účtů je tedy, i v případě vědomosti existence účtu ze strany ohroženého rodiče, možný.

Je tedy třeba nastavit normou záchrannou brzdu pro ohroženého rodiče a zidentifikovat stav rodinných úspor 2 roky před odloučením (nikoliv rozvodem) manželů, dále k okamžiku odloučení manželů a k okamžiku rozvodu a pokud došlo k významnému poklesu společných úspor, tyto prověřit z hlediska, zdali nastal účelový odklon finančních prostředků ze SJM.

4.1.4. Účelové zúžení SJM pro účely stanovení výživného

Při stanovení výživného pro nemanželské dítě je posuzována životní úroveň rodičů dítěte, tedy nejen mzda za práci rodiče, ale i majetek (movitý, nemovitý), životní úroveň – tedy příjmy manžela/manželky atd.

Do právní normy je nutné zakotvit záchrannou brzdu pro účelové zúžení SJM na druhého manžela za účelem faktického snížení vyživovací povinnosti u dětí nenarozených v manželství. Konkrétně veškeré dispozice s majetkem snižující SJM manželů minimálně 8 měsíců před narozením nemanželského dítěte musí být ze strany soudu považovány za účelové, pokud nebude dostatečně průkazně prokázán opak. Stejně musí být nastaveno i v případě manželských dětí, a to s ohledem na riziko domácího násilí páchaného násilným rodičem na ohroženém rodiči.

¹⁵ Nejhorší manipulátoři jsou ti, které máme v rodině; klinická psycholožka Iva Vogelová, <https://praha.rozhlas.cz/nejhorsii-manipulatori-jsou-ti-ktete-mame-v-rodine-7315043>

Záchranná brzda by měla být nastavena i pro období předcházející početí nemanželského dítěte. V tomto případě je vhodné zakotvit do zákona povinnost soudu prověřit dispozice s majetkem snižující SJM rodiče od okamžiku, kdy se manžel/manželka rodiče nemanželského dítěte prokazatelně o mimomanželském vztahu dozvěděl/a.

Tímto nástrojem bude zabezpečena ochrana dětí a jejich práv na výživné odpovídající skutečné životní úrovni rodičů.

5. Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí v rodině

Rodič, pečující o dítě, v současné společnosti často čelí psychickému domácímu násilí od násilné osoby z rodiny, konkrétně druhého rodiče, zejména formami definovanými v bodě 2. výše (Domácí násilí), dále pak níže uvedenými formami:

- kritizování a ponižování – nadávky, zesměšňování, snižování schopností,
- zpochybňování duševního zdraví, přehlížení přání a potřeb, vyvolávání negativních pocitů u týraného člověka,
- vydírání – vč. vydírání prostřednictvím dětí,
- vyhrožování, že získá výhradní péči, neboť z oběti udělá před úřady psychicky nemocného člověka,
- vyhrožování, že oběť nedostane žádný majetek ze SJM,
- vyvolávání pocitů viny,
- obviňování oběti za své chování,
- využívání mužských výhod – zacházení s obětí jako se služkou, určování mužské a ženské povinnosti, určování všech důležitých rozhodnutí,
- ve fázi po odloučení (rozvodová fáze) – za účelem donucení k přistoupení na podmínky násilné osoby: finanční likvidace (neposkytování peněz, donucení k úhradě nákladů za účelem padnutí ohrožené osoby na finanční dno), nátlak k opuštění společné nemovitosti/společných nemovitostí, omezování práv dítěte, omezování životního standardu dítěte.

5.1. Návrh na odstranění příčin násilí

5.1.1. Nastavení normy chování v rodině

Je třeba nastavit společenské klima takové, které osobě násilné ztíží konat tuto formu domácího násilí a bude tak osobě násilné jednoznačně komunikováno, že takové chování není v současné společnosti akceptováno.

Do zákonných norem je tedy třeba zakomponovat:

- demonstrativní výčet nejčastěji se objevujícího násilí v rodinách a vazbu na spáchání trestního činu, neboť společnost si aktuálně není dostatečně vědoma, že výše uvedené formy chování jsou týráním,

- demonstrativní výčet nejčastěji se objevujícího násilí v rozvodové fázi a vazbu na spáchání trestního činu, ze stejných důvodů, jak uvedeno výše,
- navázat trest na
 - o odnětí svobody v případě závažných činů,
 - o na formu disparity SJM ve prospěch týrané osoby,
 - o zohlednění nutné obrany vůči páchanému násilí ve výpočtu výživného na manželku.
- Zákaz bagatelizace násilí ze strany společnosti – je potřeba nastavit účinnou ochranu pro ohroženého rodiče, prostřednictvím OSPOD a soudu (popsáno v textu níže), tedy nikoliv vázat pojem násilí pouze na násilí ohlášené na policii.

5.1.2. Nastavení normy chování v rozvodové fázi

Společenská norma chování od rozpadu manželství do ukončení vypořádání SJM (tzn. rozvodová fáze) by měla být nastavena tak, že budou pod významnou pokutou sankcionovány jakékoliv nečestné kroky a tlaky vyvíjené za účelem zjevného finančního znevýhodnění druhého rodiče.

Demonstrativní výčet zjevného finančního znevýhodnění rodiče je následující:

- Zatajování společných rodinných úspor,
- Odklon společných rodinných úspor,
- Výhrůžky jakéhokoliv druhu, zejména cílící na omezení/zamezení péče o dítě,
- Zatajování příjmů před soudem, zejména mimořádných odměn, bonusů apod.,
- Zatajování brzké změny zaměstnání (např. rozvodová řízení zahájena záměrně před nástupem do nové práce za vyšší mzdu).

Věřím, že tyto změny povedou k podstatnému snížení tlaku vyvíjeného v současné společnosti na ohroženého rodiče a děti, dále ke snížení míry úzkostí a depresí v rodinném prostředí, kde žije ohrožený rodič s dítětem. V neposlední řadě dojde i k zefektivnění práce soudu a OSPODu, neboť přijatá opatření budou mít jistě ve společnosti i preventivní dopad, tedy fakticky povedou ke snížení míry násilí v doposud nerozpadlých rodinách, neboť takové chování již nebude společností akceptováno.

6. Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí ze strany OSPOD

Orgán sociálně-právní ochrany dětí má být pomocníkem pro dítě a jeho ochráncem.

Základní popis činnosti tohoto orgánu shrnuje např. Šance dětem: *“Jeho specifikem je, že pracuje s tím nejživelnějším, nejproměnlivějším a nejcitlivějším. S rodinou a dítětem. Jeho veškerá práce přitom podléhá jedinému a základnímu: zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Zaměřením jeho práce a hlavní postavou se v práci OSPOD stává dítě a jeho práva. Právě to znamená, že svou prací a metodami práce může mnoho věcí změnit, napravit, ale rozhodně také pokazit. Jedna ze základních funkcí OSPOD, která má umožnit zachování objektivitu situace a ochránit nejlepší zájem dítěte. Opatrovník je ustanovován dítěti vždy soudem v případech, kdy dochází k jednání a následnému rozhodnutí ve věci, která se dotýká*

přímo dítěte. Zákon přitom vychází ze základní myšlenky, že v těchto případech by mohlo dojít mezi kolizí zájmu dítěte a přání rodiče. Rodič by mohl chtít logicky sledovat hlavně svůj zájem. Zákon stanoví (§ 17), že v takových případech je nutné ustanovit dítěti opatrovníka, který se bude snažit jeho nejlepší zájem chránit a bude se snažit celou situaci objektivně vnímat.¹⁶

Jak uvedeno výše, OSPOD pracuje s tím nejživelnějším, nejproměnlivějším a nejcitlivějším. V praxi je tedy zapotřebí věnovat maximální úsilí zaškolení zaměstnanců a jejich vedení ohledně termínu „zájem dítěte“, neboť tito zaměstnanci mají vysokou zodpovědnost a jejich případné neodborné posouzení rodinné situace může způsobit závažné negativní důsledky, které jsou proti zájmu a blahu dítěte a ochrany rodičovství.

Ve své praxi jsem se setkala s OSPOD pracovníci, která konstatovala ke konkrétnímu páru, jenž dlouho zná, že tito, pokud by se rozváděli, by nikdy neškodili jeden druhému prostřednictvím dítěte, neboť oba své děti milují. Opak je pravdou, já znám ženu tohoto páru velmi osobně a vím, že druhý rodič jí psychicky týrá různými způsoby už několik let a aktivně vyhrožuje, že pokud ho opustí, už své děti neuvidí, neboť bude vyžadovat výhradní péči a z manželky udělá před soudy psychicky nemocného člověka. Psychické násilí je velmi nebezpečné a bohužel není vidět, je bagatelizováno a manipulačními technikami zrcadleno na ohroženého rodiče. Je tedy zapotřebí vysoká úroveň zaškolení pracovníků, aby byli schopni se při své práci zaměřit pouze a výhradně na zájem dítěte, tedy správně identifikovat jaká péče je skutečně v zájmu dítěte a nenechat se ovlivnit manipulačními technikami, které popisují níže.

6.1. Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených zaměstnanci OSPOD

6.1.1. Anonymní dotazník pro zaměstnance OSPOD

Během mé praxe jsem se setkala s anonymním vyjádřením zaměstnance OSPOD, že je velmi stresující vykonávat tuto odpovědnou pozici, neboť pro mladšího a méně zkušeného zaměstnance není k dispozici mentor, tedy zkušenější či starší člověk, který by byl přítomen na jednání.

V první řadě je tedy na místě zmonitorovat aktuální stav, ideálně prostřednictvím anonymních dotazníků, zaslanych k vyplnění každému zaměstnanci OSPOD s dotazy:

- a) Cítíte se být plně odborně zaškolen pro pozici, kterou vykonáváte?
- b) Máte k dispozici mentora – tedy zkušenějšího zaměstnance, který je s Vámi přítomen na jednání s rodinou?
- c) Cítíte se být dostatečně proškolen z hlediska pojmu zájem dítěte?
- d) Cítíte se být dostatečně proškolen z hlediska pojmu rodičovská odpovědnost?

¹⁶ Mgr. Josef Smrž, Orgán Sociálně-Právní Ochrany Děti, <https://sancedetem.cz/co-se-skryva-pod-organem-socialne-pravni-ochrany-deti>

- e) Cítíte se být dostatečně proškolen z hlediska různých podob skrytého násilí v rodině? Můžete z nich alespoň 8 vyjmenovat?
- f) Cítíte se být dostatečně proškolen v oblasti, jak vést citlivě komunikaci s dětmi?
- g) Je komunikace mezi Vámi a soudem jednostranná (tedy pouze jednostranně informujete soud) či oboustranná (tedy soud s Vámi komunikuje)?
- h) Vnímáte ze strany soudu jakýkoliv tlak na nevyjadřování se v oblasti bodů c), d), e) před a během soudního stání?
- i) Prosíme o jakékoliv komentáře a návrhy z Vaší strany.

Výsledky je nutné vyhodnotit a přijmout taková školicí opatření, aby zaměstnanci OSPOD byli plně schopni nezávisle a neovlivnitelně vykonávat svou práci, tedy hájit zájmy a blaho dítěte, chránit rodičovství a rodiny, vzájemná práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči.

6.1.2. Zamezení tlaku OSPOD k uzavření dohody

Důvodová zpráva k návrhu zákona, sněmovnímu tisku 721 uvádí následující: „*Jedním z důvodů nízké míry nahlašování případů domácího násilí a vyhledání odborné pomoci je vysoká míra bagatelizace, svalování viny na oběti a také neřešení domácího násilí v jeho počátečních fázích. Oběti se zároveň obávají nařčení, že obviňují původce násilí falešně. Skoro dvě třetiny mužů (62 %) a přes třetinu žen (37 %) totiž věří, že ženy se často svým partnerům mstí tím, že je obviní z domácího násilí, i když se nic takového nestalo.*“

Bagatelizace ze strany OSPOD spočívá ze základního mylného předpokladu, že mezi rodiči, kteří jsou ve sporu, existuje zlost a zloba z důvodu rozpadu jejich vztahu. Proto velmi intenzivně tlačí rodiče k dohodě, která má podle pracovníků OSPOD ušetřit dítě zbytečných tahanic, nepříjemného rodinného prostředí a času tráveného na OSPOD. OSPOD je názoru, že právě hádky a boje mohou nenapravitelně poškodit další vývoj dítěte a do budoucna znamenat nenapravitelné škody. Zároveň upozorňují, že pokud se rodiče nedohodnou, je soud povinen zkoumat veškeré skutečnosti, vč. názoru dítěte. Je potřeba, aby si OSPOD uvědomil, že pro ohroženého rodiče je konec vztahu vysvobozením a u OSPODu hledá podporu a pomoc, nikoliv závěry „dohodněte se, jinak budete mít problémy“. OSPOD tedy fakticky vytváří společenské prostředí takové, aby ohrožený rodič mlčel, na podmínky přistoupil a OSPOD neměl co řešit.

Myšlenka, že OSPOD je účastníkem soudního řízení, který se snaží rodiče vést k možné dohodě a nekonfliktnímu průběhu, je úctyhodná, avšak bez potřebných odborných znalostí ohledně skrytého násilí v rodině je naprosto kontraproduktivní, neboť právě tímto chováním vytváří OSPOD vhodné podhoubí pro násilného člověka prosadit primárně své zájmy. Je to totiž primárně ohrožený rodič, který v případě požadavku OSPODu na uzavření dohody, na dohodu násilného rodiče přistoupí, popř. bojuje, avšak jeho tvrzení ohledně násilí a zájmu dítěte jsou OSPODem bagatelizována. OSPOD musí rodinnou situaci tedy nejprve zanalizovat z hlediska zájmu dítěte, tedy netlačit rodiče k dohodě, aby se rodinnou situaci v praxi nemusel zabývat.

Tvrzení, že hádky a boje mohou nenapravitelně poškodit další vývoj dítěte a do budoucna znamenat nenapravitelné škody, bylo již v textu výše vyvráceno, ba naopak, pokud nebude ze strany OSPOD hájen zájem dítěte, pak právě přistoupení osoby ohrožené na dohodu nabízenou násilnou osobou může způsobit nenapravitelné, nevratné negativní finanční důsledky pro pečujícího rodiče a dítě s ním sdílící domácnost až do dospělosti dítěte, vč. psychických potíží způsobených úzkostí a depresí. Rozhodně tedy není v zájmu dítěte, aby ohrožený rodič přistoupil, či se podstatně přizpůsobil požadavkům násilného rodiče. Aktuální společenské nastavení OSPODu je tedy nutné bezpodmínečně změnit.

OSPOD nemá cíleně tlačit strany k dohodě, nýbrž má vykonávat svou práci, pro kterou byl zřízen, tedy prověřit situaci v rodině a hájit zájmy a blaho dítěte, zohlednit přání dítěte, chránit rodičovství a rodiny, vzájemná práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Zároveň musí ke své práci vždy přistupovat s vědomím, že v rodině existuje nerovná pozice rodičů (jak popsáno výše) a tedy předpokládat existenci skrytého násilí.

6.1.3. Podrobné zaškolení zaměstnanců do problematiky zájmů dítěte, rodičovské odpovědnosti a narcismu

Zaměstnance je nejprve potřeba proškolit v oblasti, jak funguje základní rodinné schéma, tedy že vzniká, zcela přirozeně, nerovná pozice rodičů ve vztahu, jak bylo popsáno výše. Dále je nutné **proškolit zaměstnance z hlediska pojmu narcismus, který v České republice stále není, oproti jiným vyspělejším státům, veřejností diskutovaným tématem.**

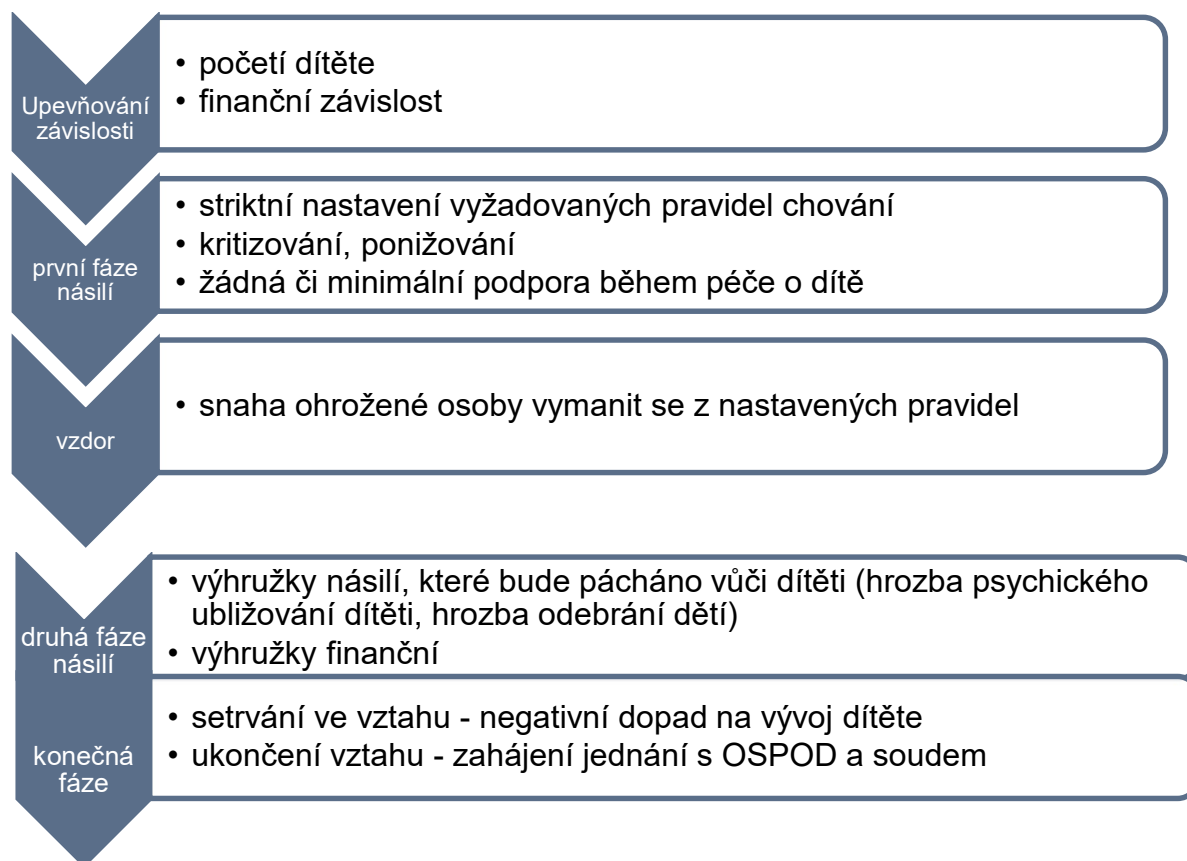
*„Rozvod, zvláště mezi manželi, kteří mají děti, je emocionálně nesmírně náročný. Celá situace je však o to komplikovanější ve chvíli, kdy jeden z bývalých partnerů vykazuje znaky narcistické osobnosti. Narcismus je záležitostí určitého spektra vlastností člověka, kdy se může projevovat od jednotlivých povahových rysů (lhaní, manipulace, projekce atd.), až po komplexní poruchu osobnosti, která je na základě diagnostického a statistického manuálu duševních poruch definována jako DSM-5 vedle hraniční poruchy, histrionské poruchy a disociální poruchy osobnosti. Všechny tyto osobnostní poruchy v sobě nesou různou měrou narcistické rysy. Rozvod jako takový navíc narcistu vystaví vnějšímu tlaku, který znásobí jeho vnitřní úzkost a projeví se **enormní snahou poškodit bývalého partnera, nejčastěji prostřednictvím financí, společných známých, a hlavně prostřednictvím dětí.** Na začátku vztahu bývá narcista okouzující, obětavý a dokáže navodit dojem až osudového souznění. Postupně se však ve vztahu začíná projevovat skutečná povaha takového člověka, kdy svého partnera pozvolným procesem, který se nazývá přerušované upevňování, dostane do pozice závislosti na jeho názorech, náladách a emočně pozitivním přijetí. Pokud je na narcistovi například v průběhu mateřské a rodičovské žena finančně závislá, je zpravidla dílo zkázy dokonáno i faktickou materiální závislostí. Někdy naopak, zejména v případě skrytých narcistů, dokáží velmi obratně využívat polohu obětí. Chování ve vztazích může mít různou podobu od téměř nezatelných naschválů a psychického deptání (trestání tichem, shazování partnera atd.), až po otevřené fyzické násilí. Osoby, které jsou tomuto jednání po delší dobu vystaveny, často zažívají pocity vnitřního zmatku a začínají pochybovat o vlastním*

*psychickém zdraví. V přítomnosti narcistických osob se i nezúčastněná osoba může cítit bez zjevného důvodu nepříjemně, navzdory tomu, že narcista umí vyvolat neuvěřitelně líbivý vnější dojem.*¹⁷

Je třeba tedy zorganizovat školení pro všechny zaměstnance OSPOD na téma narcismus, a to od experta na narcismus, přičemž pan Kinkor, na kterého odkazují, se mimo jiné specializuje i na chování narcistů v manželství, během rozpadu manželství, u soudu a během fáze svěření dítě do péče.

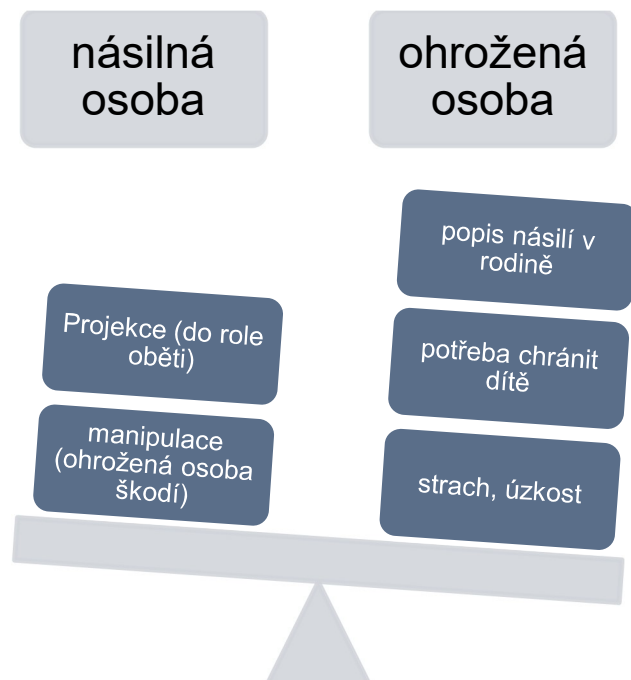
Následně musí Zaměstnanci OSPOD být během výkonu své **práce obezřetní a nenechat se obelhat líbivým vnějším dojmem, skrytou manipulací a projekcí** (zrcadlením sebe sama do druhého rodiče, např. tedy tvrzení, že matka s dětmi manipuluje a je psychicky labilní za účelem jí poškodit před OSPODem a soudem). OSPOD musí sledovat pouze fakta a důkazy, aby prověřil, co je v nejlepším zájmu dítěte – jak konkrétně je možné toto nastavit, shrnuji od bodu 6.1.4 níže.

Schéma násilí v rodině

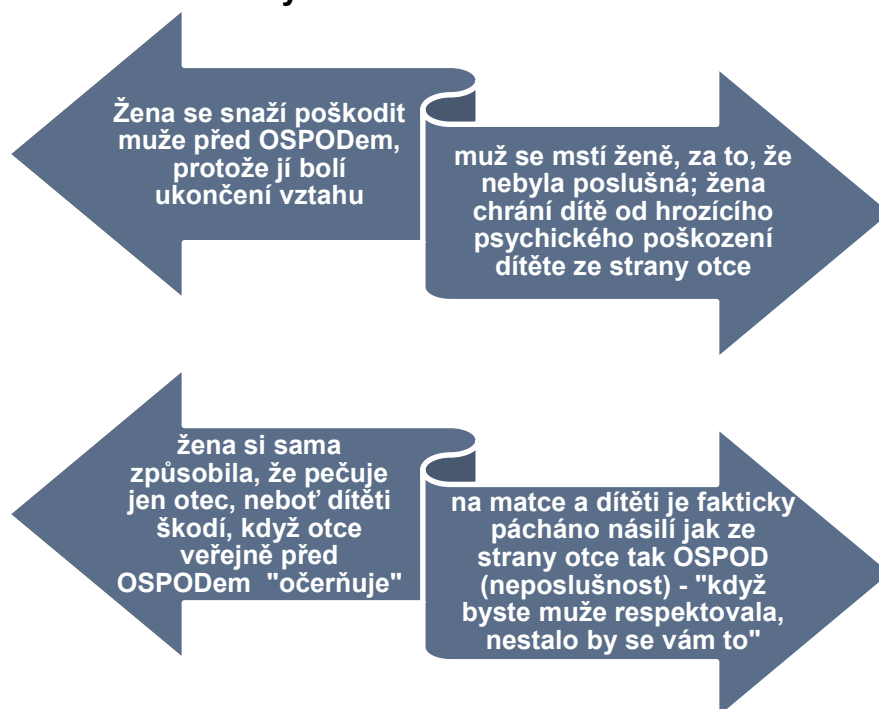

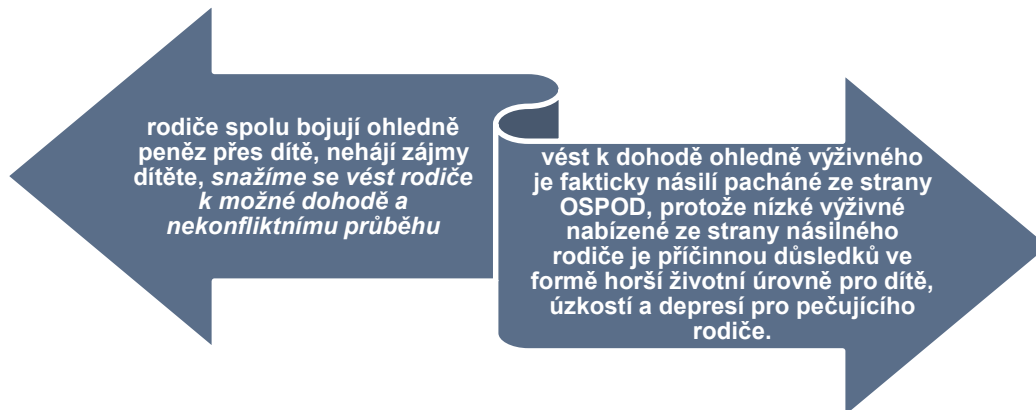
¹⁷ Petr Kinkor, kouč a odborník na narcismus, <https://www.ak-vych.cz/rozvod-s-narcistni-osobou-a-rizeni-o-uprave-pomeru-ke-spolecnym-detem-jaka-by-mela-byt-role-advokata/>

Komunikace rodičů s OSPOD

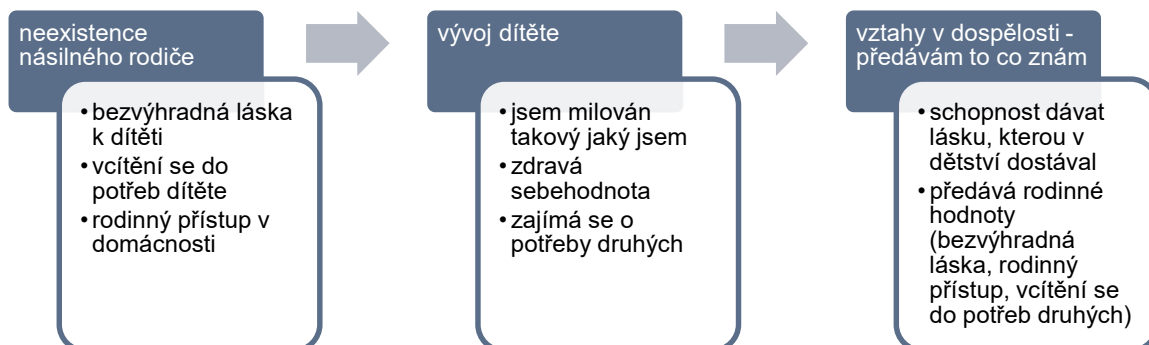

Názory OSPODu a skutečný stav

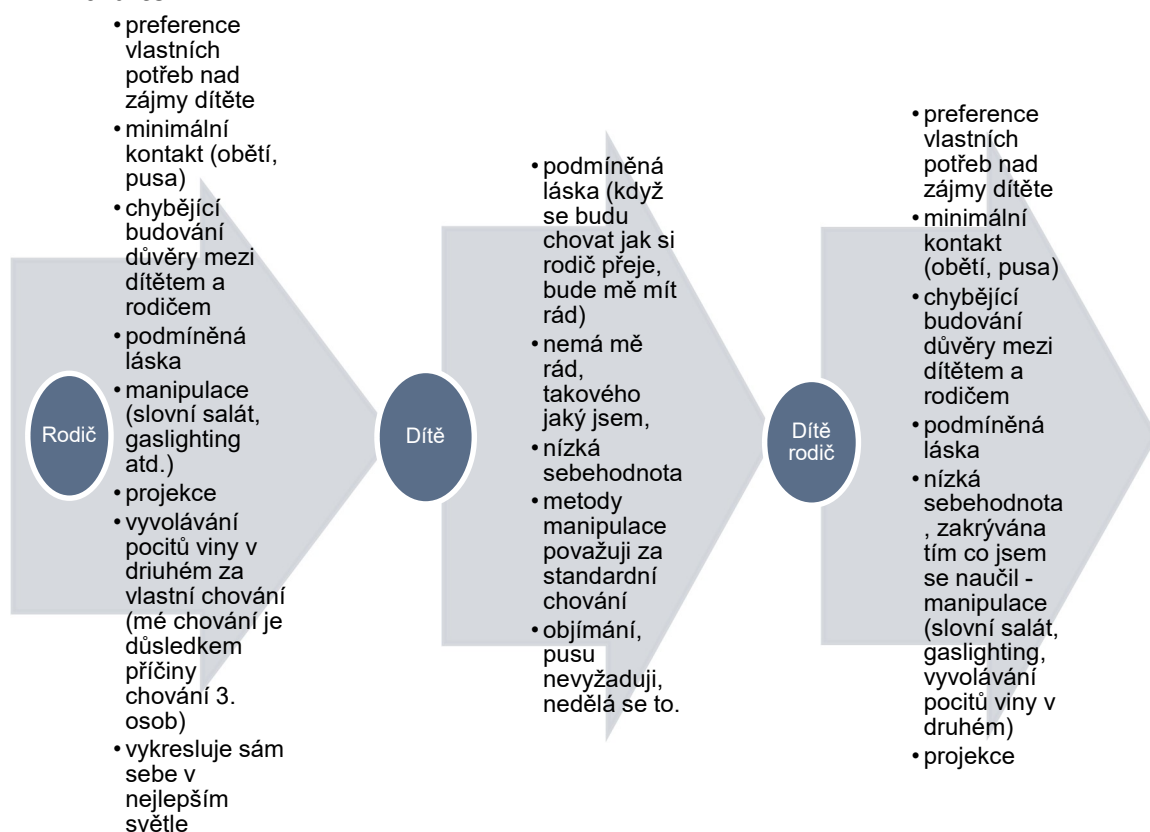
Psychický vývoj dítěte v rodině bez existence násilí v rodině

Psychický vývoj dítěte v rodině s existencí násilí v rodině

Koloběh násilí v generacích rodiny, pokud násilná osoba má vysoký výchovný vliv na dítě

Cílené ovlivňování chování jiné osoby (manipulace)

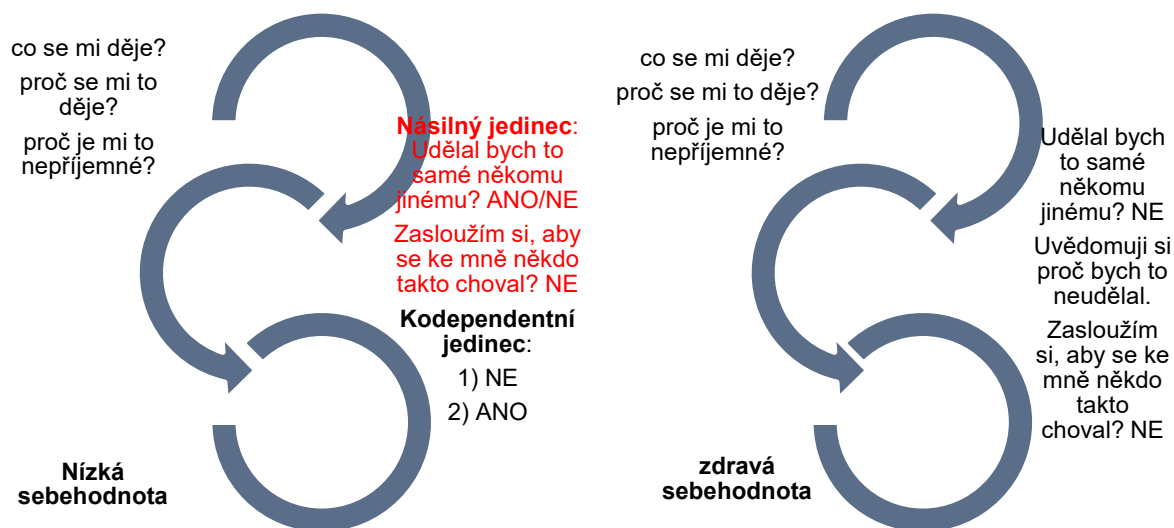
„Manipulace je cílené ovlivňování chování jiné osoby. Může být použita k dosahování různých cílů, jako je získání výhody, moci nebo kontroly“¹⁸. Manipulace značí nerespektování druhé osoby. Primární příčinou manipulace je **nízká sebehodnota** manipulátora (snaha ukazovat sám sebe v lepším světle, než opravdu jsem).

Příklady manipulací	Projev manipulace
Projekce	snaha přenést zodpovědnost za svoje osobní chyby na druhého
Slovní salát	Odvést téma od původního tématu s cílem zastavit druhého, mnohdy vyústěné v obvinění druhého z chyby (techniky odklonu a úniku)
Role oběti	Vyvolávání pocitu viny u druhé osoby, který následně uzná vinu a negativní myšlenky a emoce vůči násilné osobě zmizí
Gaslighting	Vyvolávání pocitu pochybnosti o realitě v druhém s cílem získat kontrolu nad jednáním
hrozby	Využití různých prostředků a vyhrožování s cílem vzbudit strach z důsledků chování druhé osoby
Ponižování	Znehodnocení argumentů, silných stránek a talentů druhé strany, útok na sebevědomí druhého, který přijme „fakta o sobě“ jako součást sebe sama
Pomluvy	Poškození druhé osoby prostřednictvím okolí; pomluvy, obviňování před nejbližšími s cílem eliminovat podporu druhé strany ze třetích stran (rodina, přátelé)
Fikce empatie a soucitu	Popisují sebe sama na veřejnosti jako empatického a soucitného; druhá osoba musí prokazovat, že skutečnost je jiná.
Triangulace	Zneužití třetích osob manipulací (rodina, párový psycholog, přátelé) s cílem posílit pozici násilné osoby před ohroženou osobu.
Útočné vtipy	Trefa do citlivého místa s následnou překlasifikací do smyslu pro humor
Kontrola	Kontrola sociální (přátelé, rodina), kontrola finanční (omezení finančních prostředků či zamezení přístupu k rodinným financím) s cílem zabezpečit poslušnost a omezit podporu třetích stran

Pokud je dítě v péči primárně násilného rodiče, osvojuje si způsoby chování, tedy výše uvedené manipulační techniky, jako standard, normu chování, kterou následně aplikuje i ve vlastní rodině. U malých dětí se rozvíjí brzy např. technika role oběti a slovní salát. Je tedy potřeba, aby měl na dítě vyšší vliv bezvýhradně milující rodič, který rozvoji těchto negativních důsledků, zabrání, zastaví je.

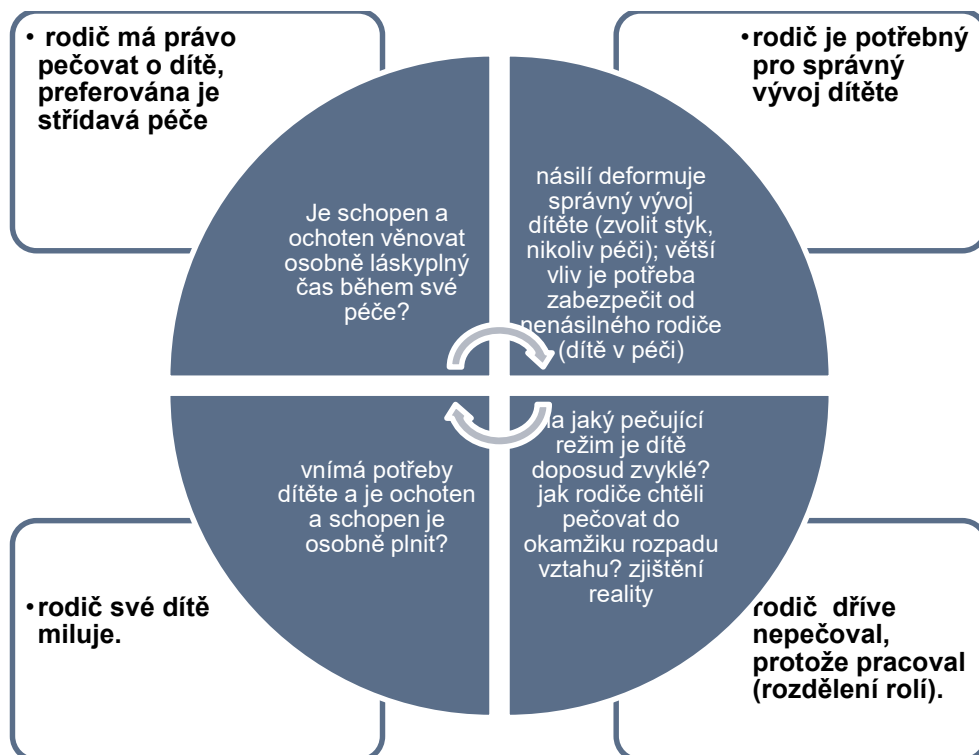
¹⁸ Jaroslav Král; <https://medium.seznam.cz/clanek/jaroslav-kral-zijete-s-nasilnikem-kompetni-prehled-manipulacnich-technik-psychie-nasili-je-take-nasili-24909>

Test sebehodnoty

Násilný jedinec může odpovědět NE, NE, avšak toto se děje v případě, pokud si nesprávně vyhodnotí „proč se mi to děje?“, kdy násilný jedinec primárně hledá chybu v druhých, nikoliv v sobě.

Konfrontace názorů OSPOD se zájmem dítěte

- Střídavá péče je vhodná, pokud rodič není násilná osoba, v opačném případě je vhodný nižší styk, aby dítě převzalo pro svůj život primárně hodnoty nenásilného rodiče, či styk žádný (pokud dítě strádá a trpí),
- Rodič je potřebný pro správný vývoj dítěte, pokud však není významně poškozen sám ze svého dětství – v tom případě je vhodné přikázat terapii,
- Není automatické, že rodič miluje své dítě. Může milovat primárně jen sebe a nehledět na zájmy dítěte, ani zájmy partnera,
- Rozdělení rolí – každý rodič si volí práci dle svých preferencí - práci si každý z nás vybral, na trhu jsou práce neflexibilní maximalizující mzdu/moc i flexibilní práce umožňující částečné podílení se na potřebách rodiny (rodič vnímá potřeby dítěte, že jej potřebuje a i on se potřebuje dítěti věnovat, vnímá potřeby partnera, má vůči němu respekt, vzhlíží k němu, ví, že bez něj by nemohl fungovat a je si vědom, že sám pečující rodič práci i péči o dítě a domácnost dlouhodobě nezvládne).

6.1.3.1. Alarmující příklady z praxe vyžadující okamžitý zásah

Níže uvedené případy shrnují několik různých metod skrytého, a i oznámeného násilí, o kterých OSPOD, během řízení péče o dítě, věděl. Ve všech těchto případech byla hlavní pečující osobou o malé dítě, v manželství, a tedy osobou ohroženou, matka, která o dítě během manželství řádně a s láskou pečovala. Ve všech případech se násilí v rodině začalo projevovat v momentu započetí fáze oslabenosti (tedy s příchodem dítěte na svět, či s počátkem návratu do pracovní činnosti).

a) Případ paní Marie Peterové (spadající pod OSPOD Černošice, Praha-Západ a odvoláním pod Krajský soud v Praze)

V prvním případě se dopouštěl otec násilí ve formě kritizování, ponižování, vydírání prostřednictvím dětí, vyhrožování, že získá výhradní péči ke všem dětem, že z oběti udělá před úřady psychicky nemocného člověka, že oběť nedostane žádný majetek ze SJM. Příčinou je zlost/vztek otce, vyvolaných neposlušností matky z jím nastavených pravidel chování v manželství. Primární příčinou je však vzorec chování, který rodič získal se svého dětství, od svých rodičů.

Je jen stěží uvěřitelné, že v České republice, kde má OSPOD hájit zájmy dítěte a rodiny, bylo výsledkem soudní pře závěr, že matka má ve výhradní péči 3 děti, zatímco otec má ve výhradní péči 1 dítě, které může matka vídat pouze s asistovanou kontrolou. Už z tohoto úvodního shrnutí je jednoznačně jasné, že zájem dítěte a sourozenců zde nebyl naplněn a jedno dítě vyrůstá s násilným rodičem, a tedy přijme jeho vzorec chování pro svůj budoucí rodinný život. Otec přitom od počátku rozvratu aplikoval projekci, se kterou ve znaleckých posudcích neuspěl, útočil na psychické zdraví matky, vyžadoval výhradní péči u všech dětí, provozoval fyzické násilí na matce a finančně matku vedl k nátlaku na přistoupení k jeho podmínkám. OSPOD bagatelizoval násilí páchané na ohroženém rodiči, uzavřel, že ohrožená osoba škodí (pomlouvá druhého rodiče) a proto setrvání (avšak pouze jednoho) dítěte s ní není v zájmu dítěte. Jedná se tedy o absolutní nepochopení problematiky násilí ze strany OSPOD, ba naopak OSPOD svým

přístupem, kdy matce svěří 3 děti do péče a jedno nikoliv, sám páchá fakticky významné násilí přímo na matce, a i na dětech, neboť tento postup rozhodně není v zájmu dětí a sourozenců. OSPOD tak fakticky ztrestal matku za to, že se snažila všechny děti ochránit a hovořila o násilí.

OSPOD by tedy měl okamžitě konat a zamezit deformaci dítěte, na jehož psychický vývoj působí aktuálně pouze násilný narcistický rodič, k čemuž Vás tímto vyzívám, protože dítě může ztratit vazbu k matce v útlém věku podstatně rychleji než dítě starší, a v tomto konkrétním případě ještě rychleji, protože sdílí domácnost s otcem, který má narcistické a manipulátorské sklony. Zároveň, už samotná skutečnost, že matka má ve výhradní péči 3 děti a otec 1 dítě je proti zájmu sourozenců, kteří mají zůstat pospolu a udržovat spolu vztah. Taktéž je velmi alarmující fakt, který OSPOD zanedbal, že dítě svěřené do péče otci chce žít s matkou. Odůvodnění OSPODu (uvedeno níže) je pak důkazem toho, jak se během své činnosti nechal ovlivnit manipulací ze strany otce (otec vykreslil sám sebe v dobrém světle, což je manipulační technika) a fakticky OSPOD hleděl na zájmy otce, nikoliv na zájmy dětí, neboť zájmy dětí vůbec neprověřoval.

S tvrzením matky, v tomto případě, nelze jinak, než souhlasit: „OSPOD tento krok obhájil tvrzeními o údajné manipulaci ze strany matky a šíření dehonestujících informací o otci. Dehonestující informace? Důkazy o domácím násilí. Bylo by něco takového možné v západní Evropě? Stěží. V České republice je však ochrana dětí realizována často způsobem, který připomíná spíše absurdní frašku.“¹⁹

b) Případ Barbory Plaché, OSPOD Benešov (spadající pod Krajský soud v Praze)

Matka dítěte nechtěla poslouchat příkazy otce dítěte a matky otce dítěte, která si přála vnuka vychovávat sama, namísto matky. Byla proto ztrestána tím nejhorším možným způsobem – přes dítě. Bohužel nejen svým partnerem, ale i OSPODem a soudem.

Matka obdržela rozhodnutí o odvolání na nezákonně podané předběžné opatření otce, které ustanovuje asistované styky se synem každé úterý na 2 hodiny, kdy je paradoxně nařízen asistovaný styk, a každou druhou sobotu a neděli od 10 hod do 18 hod., kdy syn může jet do domova, kde vyrůstal. Navíc musí matka syna vyzvedávat a přivážet, najede tedy přes víkend přes 400 km. Otec původně žádal o asistovaný styk 2 hod jednou za měsíc.

K nezákonnému podání je třeba zdůraznit, že návrh na předběžné opatření byl podán otcem v minulosti již jednou a byl zamítnut soudkyní Okresního soudu, která zastupovala odpovědnou soudkyni daného případu. Otec porušil zákon a podal totožný návrh znovu po návratu jemu známé soudkyně z dovolené (tedy mimo zákonný termín). Ta, dle očekávání, předběžné opatření vydala. Krajský soud se následně s důkazy nevypořádal. Je to, zdůrazňuji, stejný soud, na jehož pochybení poukazuji v bodě 7. této zprávy.

¹⁹ <https://medium.seznam.cz/clanek/marie-soucek-peterova-na-ospod-cernosice-bylo-podano-rozsahle-trestni-oznameni-103027>

Je v pořádku odstavit milující a pečující maminku ze života tříletého chlapečka? Je v pořádku dále chránit vyšetřovaného otce z chlapečkova pohlavního zneužívání?

Sexuologický posudek soud otci nenařídil, protože si je jistý, že otec nic nedělá. Sexuologickému posudku se otec brání již 2,5 roku. Matka má 2 znalecké posudky, které vyšly naprosto v pořádku. OSPOD, soud i otec bagatelizují a zkreslují lékařské zprávy z FN Motol a dalších odborníků, u kterých syn mluvil a kteří viděli jeho stav.

K závažnosti případu je nutné dodat, že:

- otec je vyšetřovaný policií,
- dítě nemá u otce ani vlastní postel (což velmi alarmující z hlediska práce OSPODu, neboť neprověřil vhodné podmínky pro dítě v domácnosti otce).

OSPOD nehájil zájmy dítěte, neboť je vůbec nezkoumal.

Slova matky z tohoto týdne: „Tento víkend mohl chlapeček po 2,5 měsících konečně domů. Byl tak šťastný. Přeshťastný. Nemohl se nabažit toho, že je s maminkou, babičkou, u svých hraček. Přál si jet na místa, kam jsme společně jezdili, kde to měl rád. Pořád mě objímal, pusinkoval a nemohl se nabažit oslovování „maminko, mami“, pořád hopsal a radostně opakoval, že je s maminkou a má radost. Jaký ale přišel šok, když jsem mu musela odpoledne říct, že doma nemůže spinkat a že musí k tátovi. Byl tak smutný, řekl, že táta má zlé srdíčko. Šel se rozloučit k sousedům s kamarádem a říkal, jak se mu u táty nelíbí, že tam nechce být. Že je smutný, že kamarád může být doma s maminkou a on ne. Říká to pořád. I na asistovaném styku. Soudy to ale nezajímá. Chlapeček má kašel a rýmu, říkal, jak chce být doma, když mu není dobře. Teď o něj však stará dvacetiletá slečna, která prý bude už jeho jediná maminka, až chlapečkova maminka umře (říkal táta) a já ani nevím, jak mu je. Nemůžu ho pomazlit, vyléčit. Nevím ani, kam chodí do školky. Otec se mnou absolutně nekomunikuje. Nevím, jak toto psaní zakončit. Je to čiré zoufalství a bezmoc. Týrání nevinného dítěte a milující mámy. Je však jedna rodina, která se z toho raduje a nepřestává usilovně pracovat dál, aby mě ze života chlapečka už vyřadila nadobro a oni ho měli jen pro sebe. Já to ale nevzdám. Chlapeček ví, že ho maminka miluje, nikdy neopustí a nikdy o něj nepřestane bojovat. I přes to, co zažil mi stále věří. Jeho sílu a odvahu obdivuji. Superhrdina Bertíček. Nikdy bych si nepomyslela, že se tohle může v civilizované zemi dít. Že bude vítězit zlo, lež a manipulace.“

Fakta a důkazy:

- Znalecký posudek otce hovoří o psychopatii,
- V minulosti matka směla vídat syna dvakrát týdně na 2 hodiny v malé místnosti pod dohledem placených pracovníků,
- Dítě několik měsíců povídá o tom, jak si s tatínkem doma "hraje",
- Na otce byla v prosinci 2024 podána 3 trestní oznámení a Krajské ředitelství policie středočeského kraje prověřuje důvodná podezření ze sexuálního zneužívání, protože existují

audio a video nahrávky, kde chlapec tyto děsivé hrátky s otcem popisuje. Popisuje i noční strašení maskou. Morovou maskou.

- Toto vše je podrobně popsáno v lékařských zprávách z pohotovosti FN Motol, kde byl chlapec na základě svého špatného psychického stavu vyšetřen již před Vánoci.

Nedovedete si jistě představit zoufalost maminky, které před dvěma měsíci již po druhé soudkyně Kerlová (Okresní soud Benešov) odebrala dítě, po tom, co nezákonně vyhověla otci a schválila předběžné opatření. To naprosto stejné předběžné opatření, které jiná soudkyně pár dní před tím zamítla s tím, že není žádný důvod k tomu, aby matka své dítě vídala takto asistovaně. Policie matku dokonce poslala na detektor lži, otce nikoliv. A sexuologické a psychologické vyšetření otce, doporučené soudkyní, která zamítla žádost o předběžné opatření, neproběhlo. Soudy "řeší" tuto kauzu již 3 roky. Dosud všechny jeho kroky byly ve prospěch otce. Soudkyně Kerlová vydala 9. ledna 2025 již druhý rozsudek o exekuci dítěte. Toto naprosto hrůzné odebrání chlapce provedl benešovský OSPOD s cca 10 policisty. Exekuce byla navíc naprosto nezákonná, protože soud neprovedl minimálně dva zákonné kroky, které tomu měly předcházet (finanční pokuta za nepředání dítěte a nařízení jednání, kde by byla matka vyzvána k předání). A i samotné provedení exekuce neproběhlo zákonným způsobem. Dítěti u jeho mámy a babičky nehrozilo žádné nebezpečí, naopak hrálo si doma ve svém pokoji s vláčky. Zásah proběhl velmi rychle, matce nebyl dán ani prostor na přečtení Rozsudku a na zavolání advokátovi. Hned druhý den (10.1.2025) však soudkyně benešovského soudu vyhověla otci v jeho návrhu na předběžné opatření. A rozhodla o tom, že matka je vyloučena plně z péče o dítě a stanovila styky 2x 2 hod. týdně pod dohledem asistovaného pracoviště Area Fausta.

Otec je tedy vyšetřován ze sexuálního zneužívání vlastního syna, podezření je důvodné a podložené nahrávkami a nezávislými lékařskými zprávami, ale podle soudkyně Kerlové je vinna pouze matka. Čím se provinila? Tím, že miluje své dítě a chce ho ochránit před týráním?

Proč soudy ani policie ani státní zastupitelství nedělají v této kauze řádně svoji práci? Co dělá státem určený opatrovník malého chlapce? Kde bere soud, policie a státní zastupitelství jistotu, že matka lže a otec dítě nezneužívá? Jak chrání zájem tohoto dítěte? Z jakého titulu nechrání dítě před možností zneužívání, dokud odborníci tuto věc řádně neprošetří? Je přeci povinnost úřadů, aby ochránily malého chlapce, který je pravděpodobně sexuálně zneužíván. Čas běží. A dítě si obrovské trauma již do života bohužel odnese.

Okamžitý zásah vyžadují nejen tyto dvě rodiny, ale jistě i mnohé další. Vzhledem k tomu, že čím je dítě menší, tím rychleji zapomene na milujícího ohroženého rodiče, obzvláště, pokud je ze strany druhého rodiče negativně ovlivňováno a soud zamezil styku s milujícím ohroženým rodičem, je nutné, aby kontrolní orgán zavedl oznamovací linku za účelem prověření konkrétních případů, neboť je zapotřebí nejen nastavit správně budoucí rozhodnutí, ale napravit, a to rychle, s ohledem na zájem dítěte, špatná rozhodnutí z minulosti.

6.1.3.2. Další případy z praxe

a) Případ matky 6-letého dítěte spadající pod OSPOD Praha 4

Násilný rodič ztrestal neposlušnost v manželství. Otec se dopouštěl v průběhu manželství využívání mužských výhod – zacházení s obětí jako se služkou, určování ženské povinnosti (péče o domácnost, vaření, výhradní péče o dítě). Matka byla unavená – pracovala, starala se o domácnost a dítě, a muž fungování domácnosti nikterak nepřispíval. V momentu vzdoru ohrožené osoby vyhrožoval, že pokud nebude poslouchat, už dítě neuvidí (odveze jej do zahraničí).

Tento případ je v mnohém podobný, jako příklady výše, avšak tento násilný rodič si je vědom, že není schopen finančně a časově plné péče, proto žádal střídavou péči, nikoliv však z důvodu lásky k dítěti, ale z důvodu potrestání neposlušné matky. Dítě se od otce vracelo uplakané, vystresované, otec se mu s láskou nevěnoval. I přesto trvalo soudu rok, než rozhodl o výhradní péči matky s nízkým stykem otce, a to na základě důkazních materiálů předložených matkou, přičemž to byla právě matka, která musela OSPOD přemlouvat, aby promluvili s dítětem a zjistili jeho přání.

Všechny tyto případy jsou alarmující v tom, že jde o skrytou agresi násilného otce a jednání OSPOD nikoliv v zájmu dítěte. OSPOD by měl proto zbystřit, pokud jeden z rodičů poukazuje na násilí a nebagatelizovat jej, neboť důsledky pro dítě, v případě nesprávného rozhodnutí OSPODu, mohou být z hlediska jeho budoucího vývoje a jeho nastavení do jeho budoucí vlastní rodiny, velmi poškozující. Následně je potřeba se odrážet od faktů a z nich vyvozovat zájem dítěte být s matkou, s otcem či ve střídavé rovnoměrné péči – fakta lze běžně odhalit již ve fázi úvodního jednání OSPOD a rodičů, a to správně nastavenou metodikou (otázky kladené rodičům), o které se vyjadřuji v bodě 6.1.4.

b) Má vlastní praxe – 24 Nc 25/2024 (spadající pod OSPOD Černošice, odvoláním pod Krajský soud v Praze)

Na úvod informuji, že máte můj souhlas k nahlédnutí do spisů OSPOD, vč. mého dopisu ředitele OSPODu, paní Mgr. Andree Činklové, nazvaný „Žádost o informaci k postupu OSPOD během jednání u soudu“ a její odpovědi ze dne 12.8.2024 a dále celého soudního spisu, pokud by z Vaší strany bylo zapotřebí dokazování mých tvrzení.

Fáze příprava na soud o styku a výživném

Pracovníci OSPODu bagatelizovali násilí ve formě vydírání prostřednictvím dětí.

Konkrétně jsem s odpovědnou pracovnící hovořila po telefonu, vysvětlila jí rodinnou situaci, že otec nehledí na zájem dítěte otce vídat pravidelně (konkrétně nedodržování dohody, vídání např. až po 3 týdnech apod.), což je pro syna velmi bolestivé. Aby otec docílil jeho zájem vídat syna sporadicky, vyvíjel nátlak ve formě hrozícího psychického traumatu, které dítěti způsobí, pokud na podmínky nepřistoupím.

Shrnuly jsme, že společná schůzka je v tomto případě zbytečná a požádala jsem OSPOD během tohoto rozhovoru a následně i písemně, aby u soudu před otcem provedl výklad termínů níže:

- zájem dítěte (neboť otec v zájmu dítěte nepostupoval až do okamžiku vydání rozsudku o péči (dítě v době před vydáním rozsudku vídal sporadicky, když se mu hodilo, s velkými, několika týdenními, prodlevami, přičemž synovi se stýskalo a komentoval to slovy „já už ani nevím, jak tatínek vypadá“, „jemu se po mě nestýská“?),
- co se rozumí pojmem rodinná odpovědnost („shrnutě řečeno rodičům nakazuje starat se o dítě tak, aby psychicky a fyzicky nestrádalo a mohlo se vyvíjet bez velkých a nepřekonatelných překážek“²⁰),
- co se rozumí násilím (v našem konkrétním případě to byly výhrůžky, že bude páčáno násilí na dětech, pokud nepřistoupím na podmínky stanovené ze strany otce, zároveň i vyvíjení tlaku za účelem dosažení finančního znevýhodnění mé osoby - ohrožené osoby) a že se jedná o trestní čin.

Fáze soud o styku a výživném

Namísto nám příslušné pracovnice, přišla k soudu jiná pracovnice (zástupkyně), která v úvodu sdělila, že k případu bohužel nemá žádné informace a že se k případu nemůže vyjádřit. Pochopila jsem tedy, že OSPOD není schopen, za současného stavu svého zaškolení, hovořit ani o zájmu dítěte, ani o rodinné odpovědnosti, ani o násilí a snaží se těmto situacím vyhnout. Vyvolala jsem tedy toto téma během řízení sama, přičemž zástupkyně OSPOD pouze zopakovala slova soudkyně, abychom vyhledali mediátora/psychologa za účelem řešení našich sporů ohledně péče, což je opět bagatelizací násilí, protože přítomnost mediátora je v případě násilí škodlivá a kontraproduktivní. Sněmovní tisk 721 (Novela z. – občanský zákoník) v důvodové zprávě shrnuje: „*Navrhuje se též zakotvit procesní pravidlo spočívající v rozšíření zákazu nařízení prvního setkání s mediátorem na případy, kdy je jednání jednoho z účastníků řízení předmětem šetření a postupu orgánů činných v trestním řízení nebo je řešeno jeho obvinění z přestupku, pokud takové jednání vykazuje znaky domácího násilí.*“ V současné společnosti je nyní ochráněno pouze tzv. viditelné násilí (řešeno oficiálně prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení), což je neakceptovatelné, neboť většina násilí není oznámena policii. Zaměstnanec OSPOD nemá svou náplň práce tzv. delegovat do náručí psychologů, ale má být schopen o zájmu dítěte, rodinné odpovědnosti a násilí hovořit, a to direktivně, a shrnout, co v aktuální společnosti není veřejností akceptováno a je ochráněno právními normami.

Ostatně hájit zájmy dítěte, aby svého otce vídal pravidelně, aby se dítěti nestýskalo (nikoliv např. pouze na 1 týden v červenci a 1 týden v srpnu, jak požadoval otec), jsem musela u soudu několikrát ostře prosazovat pouze já, pracovnice OSPOD mlčela. V neposlední řadě, je úkolem OSPOD hájit zájmy dítěte i z hlediska výživného, které je poskytováno dítěti; i v této oblasti OSPOD naprosto selhal z důvodu své neodbornosti a musela jsem to být opět pouze já, kdo hájil zájmy dítěte.

²⁰ <https://sancedetem.cz/co-se-skryva-pod-organem-socialne-pravni-ochrany-deti>

Přítomnost OSPOD v mém konkrétním případě považuji za naprosto zbytečnou, neboť rozhodně nevystupoval jako zástupce nezletilého; u soudu byl tzv. „pouze do počtu“, což představuje velkou hrozbu pro ohrožené rodiče, jejichž úzkost a deprese neumožňuje účinně bránit zájmy dítěte.

Konfrontovala jsem tedy písemně ředitelku OSPODu, která se následně písemně vyjádřila, že zástupkyně byla s případem obeznámena, což je v přímém rozporu s tím, co se na našem soudním jednání odehrávalo. Zároveň ředitelka OSPOD písemně shrnuje, že „pokud jsou rodiče schopni dohody ohledně péči a styk, OSPOD do této dohody nijak nezasahuje, zvláště pak v případě, že takto nastavená péče je již realizována“. Pracovnice OSPOD však byla informována, že otec dohodu fakticky nerealizuje, a jedná tak proti zájmu dítěte, a tedy i v tomto případě, je vyjádření ředitelky OSPOD v přímém rozporu s realitou.

Cílem OSPOD je tedy všeobecně situaci neřešit a ponechat její řešení výhradně na ohroženém rodiči, což považuji za naprosto neakceptovatelné. Mgr. Cinklová ve své odpovědi mimo jiné napsala, že „Je třeba zdůraznit, že kolizní opatrovník není „obhájcem“ jednoho z rodičů a netvoří s ním koalici proti druhému.“ Já jsem však názoru, že zaměstnanci OSPOD mají v rámci své činnosti vykonávat práci, pro kterou byl jejich orgán zřízen a je nutné, aby ve své činnosti zůstali nestranní, hleděli výhradně na zájem a práni dítěte a pokud je signalizováno násilí vůči dítěti či jednání nikoliv v zájmu dítěte, jsou povinni, a to minimálně, vyložit základní pojmy – tedy zájem dítěte, rodičovská odpovědnost, co je považováno za násilí, a to během soudního stání, neboť v opačném případě bagatelizují riziko násilí.

Fáze po soudu – stěhování

Následně, po roce, mi otec direktivně oznámil, že si v konkrétní den přijde dobalit zbytek věcí a následující den je odstěhuje stěhovacím vozem. Jelikož je v zájmu dítěte, aby u stěhování nebyl, požádala jsem otce, abychom společně zabalili v momentu, kdy bude dítě ve škole a stěhování naplánoval na brzy ráno, abych mohla následně upravit domácnost po stěhování (zamezení šoku dítěti) a jet za synem, o kterého mi během této fáze bude pečovat babička.

Otec odmítal jakékoliv přizpůsobení zájmu dítěte, neboť jeho cíl byl, abych u stěhování přítomna nebyla. Vynucoval si tedy pozice, kterými mě fakticky nutil nebýt v domácnosti během balení a stěhování. Osobně jsem však při stěhování být chtěla, neboť otec již v minulosti odvážel věci osobním vozem, které syn potřeboval, do své nové domácnosti a když jsem žádala o vrácení, bylo mi odpovězeno, že si to mám koupit znova, že ho to nezajímá. Vzhledem k tomu, že nyní přijede stěhovací vůz, můžu očekávat, že ze společného bytu zmizí podstatně větší množství těžkých věcí, které jako matka a dítě v domácnosti potřebujeme, avšak otci se do nové domácnosti hodí, aby je nemusel kupovat.

Jedná se o násilí páchané na matce prostřednictvím dítěte – jako matka nechci, aby se syn účastnil balení a stěhování, synovi by vzniklo psychické trauma, a tedy je v jeho zájmu, aby u těchto situací nebyl. Otec však vytváří pozice takové, abych u stěhování nemohla být ani já – buď tedy nechám dítě 2 dny u babičky, i když měl syn trávit čas se mnou, nebo si nechám odstěhovat domácnost, kterou si

pak budu muset pořídit znovu, což s ohledem na to, že se v naší rodině vyskytovalo mimo jiné finanční násilí a zatajování společných financí, pro mě nebude z finančního hlediska jednoduché.

Obrátila jsem se tedy na OSPOD (Bc. Petra Procházková, Vřešťálová DiS, přičemž před 7 měsíci mě měla na starosti jiná pracovnice, která u OSPODu Černošice stále pracuje, a tedy došlo k výměně OSPOD pracovníka v mém případě během takto krátké doby, což je alarmující), aby otci vysvětlila, že v zájmu dítěte je, aby u balení a stěhování věcí nebyl a že jako otec musí hájit zájmy dítěte a zorganizovat stěhování tak, aby co nejméně uškodil dítěti v tom trávit co nejvíce plnohodnotně čas s matkou a zároveň, aby umožnil i matce být u stěhování, neboť na to má matka právo. OSPOD zareagoval písemně: „Vzhledem k tomu, že stěhování je ve Vaší rodičovské kompetenci, tak Vám do tohoto zasahovat nemůžu. Je tedy na Vás jakožto na rodičích, aby jste se domluvili. Pokud se nedokážete domluvit a jste stále v konfliktu je na Vašem zvážení, zda budete u stěhování přítomna. Z tohoto vyplývá, že otce v tomto případě nebudu kontaktovat, protože je to ve Vaší kompetenci.“

Pracovnice OSPOD nehájí zájmy dítěte, fakticky si vůbec neuvědomuje, co je to zájem dítěte a jak má na danou situaci nahlížet. Správný náhled je: co je v zájmu dítěte? Nebýt u balení a stěhování. Právo být u balení a stěhování věcí mají přítom oba rodiče. Jak vytváří podmínky, aby dítě u balení a stěhování nebylo, matka? A jak otec? Komu z nich tedy půjdu domluvit?

OSPOD opět používá toxické slovo „dohoda“, ke které však, v případě násilí, nelze nikdy dojít. Situaci vnímá pouze jako spor rodičů, násilí bagatelizuje, a dokonce mám zvážít, zda u stěhování budu přítomna. Takže nejlepší řešení podle OSPODu je domácnost na dobu balení a stěhování opustit, trávit čas se synem jinde, jak vyžaduje otec a nechat si vše odstěhovat; fakticky na mě OSPOD páchá násilí tím, že se mám přizpůsobit násilnému chování otce. Opět se zde projevuje naprostý nezájem hájit zájmy dítěte a neochota vstupovat do konfliktních situací, což je však pracovní náplň OSPODu – hájit zájmy dítěte a vstupovat a řešit situace, které jsou proti zájmu dítěte.

6.1.3.3. Potenciální risk – sebevražda matky a vražda dítěte v Krkonoších

V roce 2022 nastala v Krkonoších smrt matky a tříletého dítěte; případ byl uzavřen jako vražda dítěte matkou a sebevražda matky.

Matka spadala pravděpodobně pod stejný OSPOD a soud, jako většina případů výše, přičemž smrt nastala těsně předtím, než měla syna předat do výhradní péče otci, na základě rozsudku soudu.

Vzhledem k tomu, že už nyní máte k dispozici kompletní informaci k tomu, kdo je ohrožený rodič, jaká skrytá násilí v rodinách existují a jaký důsledek mají na ohroženého rodiče, tedy úzkost, hluboká deprese apod., můžete opětovně posoudit tento případ – vč. veškeré dokumentace OSPOD spisu a soudního spisu, a udělat si nezávislý názor, na to, co konkrétně způsobilo depresi, úzkost, ztrátu naděje na to, že by dítě mohlo s otcem nějak existovat. Může nastat i situace, že ve spisu naleznete vyjádření matky, že otec páchá nějaký druh násilí. Pokud ano, OSPOD nekonal. Přijdete ze spisů na odpověď, co je skutečnou příčinou? Protože deprese, úzkost a smrt jsou důsledkem, nikoliv příčinou.

V případě, že bylo odebrání dítěte skutečně opodstatněné a v rodině neexistovalo domácí násilí, pak je vhodné pro takové případy nastavit preventivně postup takový, že v okamžiku vydání rozsudku soud přizná předběžnou vykonatelnost, kdy dítě bude za psychologické asistentce a podpory předáno nově pečujícímu rodiči obratem, ihned po vynesení rozsudku, a rodiči, který o péči přichází, bude povinně poskytnuta okamžitá psychiatrická/psychologická pomoc po vynesení rozsudku (před opuštěním soudu, i následná péče).

Co se týče násilí, najdete jej i v mém spisu, jak popsáno výše, kde soud, ani OSPOD taktéž vůbec nekonal u soudu, jak jsem žádala, a mé vyjádření bagatelizoval. Musela jsem tedy, ač nerada, dělat práci u soudu za OSPOD. Nicméně ohrožení rodiče, kteří trpí úzkostí, depresí, ztrátou sebehodnoty, tuto sílu nemají. A na to je třeba pamatovat. OSPOD musí vykonávat funkci pro kterou byl zřízen. Pokud jí nevykonává, v praxi to dopadá tak jak uvedeno výše.

6.1.4. Nastavení úvodního prověření situace v rodině – dotazník pro rodiče

OSPOD má v rámci své činnosti prověřit situaci v rodině a hájit zájmy a blaho dítěte, chránit rodičovství a rodiny, vzájemná práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči.

Co je potřeba posoudit, aby bylo možné rozhodnout v nejlepším zájmu dítěte, bylo mnohokrát v naší společnosti již judikováno; „*Mezi kritéria, která musí obecné soudy z hlediska nutnosti rozhodovat v nejlepším zájmu dítěte v těchto řízeních vzít v potaz, patří zejména: "(1) existence pokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěřením do péče usilující osobou; (2) míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřením do péče té které osoby; (3) schopnost osoby usilující o svěřením dítěte do péče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby; a (4) přání dítěte".*²¹

Bod (1) výše jednoduchou záležitostí, kterou OSPOD prověří bez potřeby hlubšího zkoumání.

Bod (2) výše a bod (3) výše lze ze strany OSPODu prověřit nejlépe tak, že každý z rodičů dostane v úvodní fázi rozvodu dotazník, který je **samostatně, bez spolupráce druhého rodiče**, vyplnit a odevzdat OSPODu. Vzhledem k tomu, že rodiče v té době spolu již běžně domácnost nesdílí, neočekává se z tohoto hlediska problém. Pokud by sdíleli domácnost, je vhodné, aby dotazník vyplňoval rodič v prostorách OSPODu. Zároveň by ve stejný moment byl rodič povinen zaslat OSPODu navrhnutou dohodu o péči, pokud byla, mezi rodiči, dohoda již v mezidobí sjednána. Zaslání dohody pracovníkovi OSPOD nesmí automaticky znamenat, že je případ uzavřen; tedy nesouhlasím s tím, co napsala paní ředitelka OSPODu, paní Mgr. Cinklová, v oficiální odpovědi mně, tedy „pokud jsou rodiče schopni dohody ohledně péči a styk, OSPOD do této dohody nijak nezasahuje“. Je vždy zapotřebí, aby pracovník OSPOD dotazník od rodičů shromáždil a vyhodnotil s ohledem na hrozící násilí, přičemž dotazníky s vyhodnocením a svým názorem na věc, by předal soudci, neboť jeho obsah je stěžejní pro rozhodnutí o péči, i výši výživného. Přičemž tato komunikace od OSPOD soudci musí být jednostranná.

²¹ <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/uscr/ii-us-1338-20-3>

Soudce nesmí do názoru OSPODu jakkoliv zasahovat, komentovat, či jej ovlivňovat za účelem zrychlení soudního procesu (blíže k tomuto tématu se vyjadřuji v bodu 7, týkajících se soudců).

Na tvorbě tohoto dotazníku by se samozřejmě měli podílet psychologové. Já jsem toho názoru, že dotazník má obsahovat otázky takové, ze kterých OSPOD získá informaci o tom:

- Jaký je skutečný vztah rodiči k dítěti,
- Jakým rodičem byly před rozpadem zabezpečovány fyzické, vzdělávací, emoční, materiální a jiné potřeby; tedy jak péče probíhala do okamžiku rozpadu manželství. Tato zjišťovací fáze je stěžejní zejména z důvodu zamezení skryté manipulace a projekce (zrcadlení sebe sama do druhého rodiče; rodič, který dítěti v minulosti nezabezpečoval potřeby na základě svého rozhodnutí, má nově o zabezpečování potřeb zájem), neboť náhlý obrat signalizuje skryté násilí,
- Zdali je navrhovaná péče v souladu s tím, na co je dítě dlouhodobě zvyklé a bylo v tom spokojené (období před rozchodem a období po rozchodu)
- Zdali je dítě nespokojené a v čem konkrétně od okamžiku odloučení rodičů.

Bezvýhradně milující rodič bude odpovídat pravdivě, neboť chce, aby jeho dítě bylo šťastné. Zároveň bezvýhradně milující rodič jedná i v zájmu faktu, že dítě ke svému správnému vývoji potřebuje matku i otce. Pokud se v praxi vyskytnou návrhy jednoho rodiče na omezení péče ze strany rodiče, který má o péči zájem, OSPOD musí věnovat pozornost zejména odrážce druhé a třetí výše, která fakticky signalizuje skryté násilí v rodině, a tedy hrozící psychické násilí do budoucna páchané na dítěti a druhém rodiči.

Prvním krokem je dotazník pro rodiče, ze kterého pracovníci získají prvotní názor, jaká péče je v zájmu a blaha dítěte; zároveň z dotazníku identifikují riziko násilí. Pokud zjistí riziko z odrážky druhé a třetí, musí informovat soud, aby se i soudce připravil na soudní řízení, kde, s velkou pravděpodobností bude čelit manipulaci a projekci, kterou taktéž popisuje expert na narcismus ve svém článku „Rozvod s narcistní osobou a řízení o úpravě poměrů ke společným dětem“²².

Dotazník pro rozvádějící se rodiče musí, z mého pohledu, obsahovat dále otázky níže, které jsou stěžejní jak pro péči o dítě, tak pro stanovení výživného, přičemž mnoho z nich přebírám i z tzv. „rodičovského plánu – Servis rodiny“, který rozesílá soud, při zahájení řízení o péči, rodičům k zamyšlení (otázky byly, zjevně, vytvořeny odborníky na danou oblast, neboť některé z nich jsou kladeny velmi vhodně):

- a) Dotazy zaměřující se na oblast vztah rodiče k dítěti
 - Jaké je naše dítě? Popište povahu dítěte, jaké aktivity má rád, jaké naopak ne, co mu dělá radost, co ho naopak stresuje, co by si přál jinak.
 - Co přeji našemu dítěti do života a jak to chci ze své strany ovlivnit já?

²² <https://www.ak-vych.cz/rozvod-s-narcistni-osobou-a-rizeni-o-uprave-pomeru-ke-spolecnym-detem-jaka-by-mela-byt-role-advokata/>

- Popište Vaší práci a pracovní vytíženost s ohledem na každodenní péči o dítě (zejména se vyjádřete ke svému pracovnímu úvazku, k Vaším faktickým možnostem pečovat o dítě v průběhu pracovního dne tak, aby byly zabezpečeny jeho fyzické potřeby osobně z Vaší strany – doprovod do školy, ze školy na kroužky, odpolední příprava do školy, návštěvy lékařů atp.). Pokud jste z důvodu rozpadu vztahu změnil práci, vyjádřete se v tomto ohledu jak ke stavu před změnou práce, tak po změně práce. Vyjádřete se i o Vaších možnostech zůstat s dítětem doma během nemoci dítěte.

Odpovědi na tyto otázky přináší pracovníkovi OSPOD informaci zejména o tom, jaký faktický vztah má rodič k dítěti, jak ho zná, jak vnímá potřeby dítěte, jak přizpůsobuje svůj pracovní režim zájmům dítěte. Znalost potřeb dítěte a dosavadní snaha rodiče (tedy snaha v minulosti, nikoliv pouze avizovaná snaha do budoucna) je naplňovat osobně právě ze strany tohoto rodiče signalizuje, že rodič má skutečnou potřebu pečovat o dítě a vnímá potřeby dítěte, což, jak popsáno výše, není automatickým standardem.

Ve společnosti se často vyskytuje rodič, který neprojevuje vůli naplňovat potřeby dítěte osobně a odůvodňuje toto chování vnějšími vlivy (nutnost plně pracovat atp.). Je to však pouze rozhodnutí rodiče, jakou práci, si s ohledem na fakt, že má dítě, vybral (tedy prioritizace práce nad potřebami dítěte); pracovník OSPOD se musí zaměřit na zkoumání, zdali je rodič schopen dát dítěti péči, kterou potřebuje. Prověřuje zejména ochotu rodiče zabezpečit jeho potřeby osobně z jeho strany. Není totiž záměrem, aby o dítě pečovala externí chůva či pravidelně prarodič, namísto rodiče, pokud druhý rodič má své pracovní podmínky přizpůsobené tak, že se může dítěti plně věnovat. Pro vývoj dítěte je důležitý styk s rodičem a samozřejmě občasný styk s prarodiči. Není však v zájmu dítěte, aby prarodiče, či externí chůva, vykonávali pravidelnou péči o dítě na místo rodičů a pokud jeden z rodičů splňuje podmínky pravidelné péče a druhý by musel sám sebe pravidelně substituovat; pak je v zájmu dítěte, aby dítě bylo v péči rodiče, který přizpůsobené podmínky má.

b) Dotazy zaměřující se na oblast zabezpečování fyzických, vzdělávacích, emočních, materiálních a jiných potřeb

- **Odpovídejte dle stavu před rozpadem vztahu:**

- o Který z rodičů zabezpečoval fyzické potřeby dítěte před rozpadem manželství, tedy před odloučením rodičů? – zejména se vyjadřujte k těmto fyzickým potřebám: péče o dítě v průběhu pracovního dne, doprovod do a ze školkového/školního zařízení, doprovod na kroužky, vaření, návštěvy doktorů, péče v průběhu ředitelského volna a školních prázdnin, péče v průběhu nemoci atd.); pokud byly tyto fyzické potřeby naplňovány a sdíleny oběma rodiči, popište, které potřeby jste naplňoval/a vy a které druhý rodič; popište pravidelné zabezpečování potřeb na bázi jednotýdenního přehledu (tedy jakou péči z hlediska fyzických potřeb poskytujete během týdenního přehledu vy a jakou druhý rodič).
- o Který z rodičů zabezpečoval vzdělávací potřeby dítěte před rozpadem manželství (odloučení)? – tedy péče spočívající zejména v přípravě do školy, učení, výuky zameškané látky během nemoci dítěte, logopedická cvičení apod. - pokud byly tyto

vzdělávací potřeby naplňovány oběma rodiči, popište, které potřeby jste naplňoval/a vy a které druhý rodič

- Který z rodičů zabezpečoval emocionální potřeby dítěte před rozpadem manželství (odloučení)? zejména se vyjadřujte ke: hraní s dítětem, čtení pohádek, fyzický kontakt (je dítě objímáno, líbáno, chováno z Vaší strany?); svěřuje se Vám dítě se svými pocity? Popište konkrétně, s čím je dítě nespokojené. Doprovázíte dítě na dětské akce, sportovní aktivity? Organizujete pro dítě akce, které si přeje (např. oslava narozenin atd)? Pokud byly tyto emocionální potřeby naplňovány oběma rodiči, popište, které potřeby jste naplňoval/a vy a které druhý rodič a zdali během pracovních dní či jen o víkendu.
 - Který z rodičů naplňuje materiální potřeby dítěte? – zejména se vyjadřujte k obstarávání (shánění) oblečení, potřeb do školy, sportovních potřeb (lyže, běžky, kolo, koloběžka atd.), věcí do domácnosti, léky. Dále se vyjádřete k rodinnému nastavení financí – tedy zdali pracuje matka i otec a jak bylo v rodině nastaveno schéma placení za potřeby dítěte.
 - Popište bydlení jak u vás, tak u druhého rodiče – velikost bytu, zdali má dítě v bytě svůj vlastní prostor, zdali je tam, dle vyjádření dítěte, spokojené a co mu tam chybí.
- **Odpovídejte na stejné otázky dle stavu po rozpadu vztahu (odloučení rodičů).**

c) Dotazy zaměřující se péči o dítě

- Dáváte přednost péči střídavé nebo si myslíte, že by dítě mělo žít s Vámi nebo s druhým rodičem (tedy výhradní péče se stykem)? Co si myslíte, že je pro Vaše dítě nejlepší a proč?
- Pokud navrhuje, že Vaše dítě bude ve Vaší péči, kdy by mělo trávit čas s druhým rodičem? O víkendu, přes týden, přes noc, jindy? Pokud navrhuje, aby dítě bylo v péči druhého rodiče, popište, kdy by mělo trávit čas s Vámi.
- Kde máte v plánu bydlet, jak to bude daleko?
- V případě stěhování, jak daleko se může druhý rodič odstěhovat? **Přejete si uzavřít dohodu, že se do dospělosti dítěte stěhovat nebudete mimo obec/město/kraj?**
- V době vašich oslav (jmeniny, narozeniny) a další oslav, přejete si mít dítě u sebe, i když v tu dobu by mělo být u druhého rodiče? Umožníte druhému rodiči to samé? Nebo se přizpůsobíte termínem takových oslav do dní, kdy o dítě pečujete v souladu s dohodou?
- Shodnete se na výchovných přístupech s druhým rodičem? V čem se shodujete a v čem ne?
- **Jak si budete dítě předávat?** (přes školní zařízení, v bydlišti rodiče, který má dítě ve výhradní péči, v bydlišti předávajícího rodiče atp.)

Z výše uvedených odpovědí této první části dotazníku získá pracovník OSPOD jednoznačný přehled o tom, jak který rodič v průběhu před odloučením a po odloučení zabezpečoval potřeby dítěte, co navrhuje nyní a zdali navrhovaná péče je v souladu s tím, na co je dítě dlouhodobě zvyklé a zdali je dítě v dosavadním režimu péče spokojené. **Je nutné zdůraznit, že obrát o 180 % v navrhované péči oproti stavu v minulosti signalizuje násilí ve formě „budu vyžadovat děti do své péče“, neboť doposud se rodič o dítě neměl potřebu starat. V případě identifikace jakéhokoliv rizika násilí**

nesmí pracovník OSPOD komunikovat výsledek dotazníku násilné osobě, neboť násilná osoba pak může vyvíjet tlak na osobu ohroženou, která před soudem může následně náhle „změnit názor“.

Pokud si rodiče v první části dotazníku protiřečí (např. každý z nich tvrdí, že pečoval pouze on), je zde jednoznačně identifikováno násilí a OSPOD pracovník musí zjišťovat informace od nezávislých zdrojů (školka, škola, pediatr, organizátor kroužku) – kdo dovádí dítě do školky, do školy, kdo dítě vyzvedává, kdo chodí s dítětem k lékaři, kdo chodí na kroužky. OSPOD pracovník také zjišťuje přání dítěte.

Další dotazy níže, musí být do dotazníku zakomponovány z důvodu jejich podpůrné povahy pro zakotvení pravidel do dohody o péči o dítě, z nichž ty, co by měly být v dohodě vždy povinné jsou v dotazech výše i dotazech níže zvýrazněné, **neboť důsledkem jejich nevydefinování do dohody může být budoucí finanční tíseň, úzkost a deprese jak pečujícího rodiče, tak dítěte, které má pečující rodič v péči. Dále jsou tyto informace stěžejní pro určení výživného. Dotazník přináší celkové časové zefektivnění jak práce OSPODu, tak řízení u soudu a zamezení potenciálnímu budoucímu násilí.**

d) Kontakt a komunikace dítěte a rodičů

- Jak bude vypadat kontakt s druhým rodičem, když je dítě s vámi? (telefony, sms, emaily) Jaká bude frekvence? Kdy může druhý rodič kontaktovat dítě? Přejete si, aby komunikace měla nějaká pravidla nebo může být spontánní?
- Když budete potřebovat pohlídat dítě v době, kdy je u vás, budete v první řadě žádat druhého rodiče? Pokud ano, jaká budou stanovená pravidla (čas, komunikace atd.)?
- Pokud bude dítě u druhého rodiče a ten bude potřebovat hlídání má v první řadě kontaktovat vás? Pokud ano jaká budou stanovená pravidla? (čas, komunikace atd.)?
- Či o dítě mimo dohodu o péči nechcete pečovat vůbec? **V tomto případě OSPOD pracovník musí konat - musí vysvětlit rodiči rodičovskou odpovědnost (povinnost starat se o dítě tak, aby psychicky a fyzicky nestrádalo a mohlo se vyvíjet bez velkých a nepřekonatelných překážek) a jeho povinnost v případě nutnosti zabezpečit péči o dítě v mimořádných životních situacích druhého rodiče – závažnější nemoc (vč. horečky), nemoc i dalších rodinných členů daného rodiče apod.; tedy do pozice odmítnutí péče o dítě mimo dohodu daného rodiče vůbec nepustit a podepsat toto v protokolu z projednání).**

e) Kontakt s prarodiči a širší rodinou

- Jak si představujete kontakt s prarodiči dítěte? Souhlasíte s tím, aby dítě určitou dobu, kdy má být s druhým rodičem, bylo s prarodiči nebo širší rodinou? Jde o situace např. v průběhu prázdnin apod., tedy nepravidelné vidání,
- Hodláte svou rodičovskou péči zabezpečovat pravidelně v určitých dnech prostřednictvím prarodičů, či širší rodinou, tedy nikoliv Vámi osobně? **V tomto případě OSPOD pracovník**

musí konat – musí vysvětlit rodiči, že v zájmu dítěte je mít styk primárně s rodičem, neboť pro svůj vývoj potřebuje dítě primárně matku a otce a styk je mu vymezen právě pro tyto účely; **v případě nízkého vídání ze strany rodiče, stanoveného dohodou rodičů, či soudem, je nutné tento záměr zamítnout a bezpodmínečně uvést do dohody o péči.**

- Máte nějaká pravidla pro kontakt s prarodiči a širší rodinou?
- **Existují nějaké osoby, s kým si nepřejete, aby dítě trávilo čas. Uved'te prosím důvody, proč této osobě dítě svěřováno být nemůže.**

f) Kontakt a komunikace dítěte a rodičů

- Jaká je vzdálenost bydliště rodičů? Vznikají nějaké významné náklady při převozu dětí? Jak budou náklady hrazeny? Nebo dítě jezdí k druhému rodiči samo? *Pokud je vzdálenost vysoká a rodič trvá na střídání či finanční kompenzaci, je třeba pracovníkem OSPODu zjišťovat pro soud z jakého důvodu došlo k odstěhování, neboť zájmem dítěte je, aby rodiče žili blízko, aby mohli vykrývat nahodilé životní situace, týkající se jejich péče a potřeb dítěte.* Odůvodněná potřeba je podpora ze strany širší rodiny (stěhování za prarodiči) v případě rodiče, který má dítě ve výhradní péči; dále je odůvodněnou potřebou stěhování za prací u obou rodičů. Zároveň je zapotřebí zkoumat, zdali a jak má rodič fakticky možnost dovézt dítě k druhému rodiči a jak dlouho cesta trvá – tedy zdali je případné střídání při převozu fakticky možné. Pokud se rodič odstěhoval daleko bezdůvodně či za prací – vyšší mzdou (tedy prioritizace práce nad péčí), soud zváží i případnou nemorálnost požadovat po druhém rodiči převoz či finanční kompenzaci.
- Může dítě případně přivést někdo jiný, kdo?
- Jak si přejete, aby Vám druhý rodič sděloval důležité informace týkající se dítěte? (osobně, emailem, telefonicky)? Kdy má tyto informace předávat (při předání dítěte, kdykoli to bude nutné, určitý den)? *V případě odpovědi jakékoliv jiné než „kdykoli to bude nutné“, je povinností OSPOD pracovníka informovat rodiče, že z hlediska rodičovské odpovědnosti (starat se o dítě tak, aby psychicky a fyzicky nestrádalo a mohlo se vyvíjet bez velkých a nepřekonatelných překážek) je nutné předávat důležité informace kdykoliv to bude nutné. **O projednání sepsat protokol a nechat podepsat rodičem.***

g) Kontakt a komunikace rodičů a dítěte

- Souhlasíte, že nebudete dítě využívat jako prostředníka pro komunikaci s druhým rodičem? *Tímto se nerozumí situace, kdy probíhá komunikace s dítětem, při které je účasten i druhý rodič na hlasitý odposlech a informace sdělovaná rodičem druhému rodiči nepoškozuje dítě a nedehonestuje druhého rodiče.*
- Které osoby považujete důležité pro vaše dítě a rádi byste, aby s nimi udržovalo vztah?

h) Školská zařízení

- Jaká školská zařízení by mělo vaše dítě navštěvovat (MŠ, ZŠ, ZUŠ)? A jedná se o zařízení státní či soukromé?

- Pokud máte více dětí, navštěvují Vaše ostatní děti školy soukromé či státní? Pokud některé Vaše děti jsou na státních školách a jiné v soukromých, napište důvod v rozdílném přístupu k dětem. V případě soukromých vypište název a roční školné.
- Rádi byste, aby vaše dítě zůstalo ve stávajících zařízeních? (prospěch, aktivity, případné problémy)?
- Jaké informace jsou pro vás důležité a jak si je budete předávat?
- Pokud škola nebo školka používá on-line komunikace, budou k ní mít přístup oba rodiče?
- Budete se účastnit třídních schůzek? Specifikujte, kdo se třídních schůzek bude účastnit.
- Kdo a jak bude omlouvat dítě ze školy/ školky?
- Jaký máte názor na další vzdělávání vašeho dítěte?

i) Volnočasové aktivity

- Má vaše dítě nějaké volnočasové aktivity? Jaké?
- Doprovázíte aktuálně dítě osobně na volnočasové aktivity? Jaké a časy (vyzvednutí dítěte, start kroužku, konec kroužku)
- Jsou nějaké činnosti, kterým si nepřejete, aby se Vaše dítě věnovalo nebo až od určitého věku? Uveďte, prosím, z jakého důvodu?
- Jak si představujete účast/zapojení druhého rodiče u zájmových aktivit? Jak bude vypadat Vaše zapojení a zapojení druhého rodiče?
- Jak bude probíhat komunikace s druhým rodičem ohledně těchto aktivit? Vyžadujete, abyste kroužky, aktivity odsouhlasoval/a, či stačí, že dítě o kroužek/aktivitu projeví zájem?
- Pokud budou zájmové činnosti zasahovat do doby, kdy je dítě u druhého rodiče př.(závody), chcete se zájmových činností také zúčastnit? *V případě odpovědi nikoliv, je povinností OSPOD pracovníka informovat rodiče, že z hlediska zájmů dítěte je vhodné, aby s ním důležité okamžiky v životě (závody, první školní den, soutěže) sdíleli oba rodiče, **pokud však nebylo identifikováno riziko násilí. O projednání sepsat protokol a nechat podepsat rodičem.***

j) Nemoc dítěte

- Pokud bude dítě nemocné, jste ochoten o dítě pečovat? ANO, NE. *V případě odpovědi „NE“ je povinností OSPOD pracovníka informovat rodiče, že pokud bude mít dítě vysokou teplotu, není převoz k pečujícímu rodiči z hlediska zájmů dítěte vhodný a žádoucí a je vhodné počkat až teplota klesne. **O projednání sepsat protokol a nechat podepsat rodičem.***
- Pokud bude dítě nemocné, jak si přejete nastavit péči v nemoci? Možné varianty:
 - o a) pečuje rodič, u kterého dítě onemocnělo až do ukončení nemoci,
 - o b) pečuje rodič, který má v dané době dítě mít dle dohody o péči,
 - o c) oba rodiče se podílejí rovnoměrně na nemoci, kdy první započne OČR a po uplynutí 50 % doby začíná druhý rodič OČR ve své domácnosti (pokud zdravotní stav umožňuje převoz, tedy nikoliv vysoká teplota). Chcete režim nastavit tak, že tam kde dítě

onemocní, tam rodič aktuálně pečující zahajuje OČR? (možné alternativa: OČR zahájí druhý rodič z důvodu jeho větší flexibility v práci – nemoc je věc náhlá a nečekaná)

- o d) pečuje pouze rodič, který má dítě ve výhradní péči.
- Ad a), b), d): pokud bude druhý rodič nucen zůstat s dítětem doma, brát ošetrovné a sníží se mu tím jeho příjem, budete mu tuto ztrátu nějak kompenzovat? Jak? – *varianty: nepečující rodič vysoká mzda, pečující nižší mzda: dorovnání nepečujícím rodičem do plné mzdy (pro nepečujícího lepší varianta, než aby byl sám na OČR), stejně příjmoví rodiče, či nízkopříjmový nepečující rodič: dorovnání 50% ztráty mzdy pečujícímu rodiči.*

Ad c) – zde není nutné řešit finanční dorovnání – rodiče v tomto případě preferují o dítě pečovat oba a každému z nich vzniká finanční ztráta přímo úměrná jejich platu; oba mají takto i rovnoměrně rozdělen čas na odpočinek a práci.

- Vyžadujete, aby o dítě pečoval pouze rodič osobně? Souhlasíte, aby o dítě pečovala i širší rodina druhého rodiče? Kdo z rodiny o dítě pečovat nesmí a proč?
- Máte v plánu využívat k péči v nemoci externí chuťbu či osobou mimo blízkou rodinu? *V případě odpovědi ano, je povinností OSPOD pracovníka informovat rodiče, že z hlediska zájmů dítěte není vhodné, aby v nemoci, kdy se necítí dobře a potřebuje cítit bezpečí matky, otce, či blízké rodiny, o něj bylo pečováno ze strany cizích osob. Takovýto přístup má negativní vliv na psychický vývoj dítěte. Tedy tento záměr eliminovat. O projednání sepsat protokol a nechat podepsat rodičem.*

Ujednání o nemocích (celý bod j) nutné zapsat do dohody o péči, neboť důsledkem nezanesení do dohody bývá v praxi stres, deprese a úzkost pečujícího rodiče z nutnosti pracovat, avšak nemožnosti pracovat (splnění pracovních povinností a cílů), finanční dopady (dávka OČR je nižší než plat), únava pečujícího rodiče a žádný volný čas.

k) Lékařská péče

- Kdo rozhoduje o výběru lékaře dítěte (praktický, zubní, specialista – např. alergologie, neurologie, audiologie, foniatrie, fyzioterapeut, podiatr atp.)? a) Chci rozhodnout já, b) ponechávám rozhodnutí na druhém rodiči, c) po vzájemné domluvě obou rodičů. *Pracovník OSPOD posoudí odpovědi. I zde může nastávat násilí ze strany násilného rodiče, pokud by bez opodstatněného důvodu blokoval výběr specialisty, ke kterému musí chodit dítě s ohroženým rodičem (mající dítě v péči). Je potřebné, aby o specialistovi rozhodl ten rodič, který s dítětem ke specialistovi bude osobně docházet, aby to vyhovovalo organizačně i místně právě tomu rodiči, který musí tuto péči osobně zabezpečit – zakomponovat do dohody o péči.*
- Chcete k nějakému lékaři docházet k dítěti a) vy či b) chcete, aby k lékařům chodil s dítětem pouze druhý rodič, či c) k některým lékařům vy a k některým druhý rodič? V případě c) popište k jakým lékařům chcete s dítětem docházet vy a k jakým chcete, aby docházel s dítětem druhý rodič.

- Jaké lékařské výkony a potřeby, přesahující příspěvek zdravotní pojišťovny, dítě využívá? (speciální diety, léky, brýle, rovnátka, nepovinné očkování)? Popište, jaké takové lékařské výkony a potřeby pravidelného charakteru dítě aktuálně má. **V případě, že již existují potřeby pravidelného charakteru, je nutné zakomponovat do výpočtu výživného z hlediska jednodušší vymahatelnosti po rodiči.**
- Jak budete informovat druhého rodiče o zdravotním stavu dítěte, pokud by bylo dítě ve vaší péči? Jak budete informovat druhého rodiče při akutním zdravotním stavu?
- Přejete si mít přístup k lékařským zprávám o vašem dítěti?
- Je dítěti přiznán příspěvek na péči o dítě? Popište důvod příspěvku, výši příspěvku
- Jaké sociální služby dítě potřebuje (především u postižených dětí)

OSPOD pracovník zasílá soudu:

- Vyplněné dotazníky obou rodičů s vyhodnocením – konkrétně:
 - o zdali je a z jakých odpovědí signalizováno násilí
 - o v jakých odpovědích se strany neshodly (např. předávání dítěte, nemoc dítěte apod.), aby tyto sporné věci řešil soud,
 - o jakou péči OSPOD doporučuje a pokud je návrh OSPODu v rozporu s přáním jednoho z rodičů, pak OSPOD pracovník podrobně popisuje vyhodnocení první části dotazníku s ohledem na zájem dítěte a jeho zjištění ohledně rizika násilí.

6.1.5. Metodika ke komunikaci s dětmi

Úkolem OSPODu je mimo jiné zjišťovat **přání dítěte** a pokusit se objektivně hodnotit celou situaci a sledovat nejlepší možný zájem dítěte. Tento názor a zhodnocení předává soudu.

„Jedním ze základních práv OSPOD je právo jednat s dítětem o samotě bez přítomnosti rodičů. Toto právo je dáno OSPOD z pochopitelného důvodu, aby případný názor dítěte nebo jiné věci, které OSPOD potřebuje zjistit, nebyly ovlivněny tím, že vedle něj sedí rodič a kouká na to, jestli dítě řekne to, co si přeje. S tím souvisí i právo OSPOD na návštěvu dítěte ve škole nebo školce, kde s ním může také hovořit bez přítomnosti dalších osob. Zároveň je nutno dodat, že takové právo by měl OSPOD využívat jen v případech, kdy je to nutné (měl by si ho umět obhájit). Zároveň takový pohovor s dítětem musí probíhat nenásilnou formou. OSPOD neprovádí výslech dítěte, ale pohovor s dítětem. Na základě toho tak nemusí být takovému pohovoru přítomen psycholog a sociální pracovník nemusí mít ani psychologické vzdělání, to zákon sociálnímu pracovníkovi umožňuje. OSPOD má mnoho možností, jak informace získat a měl by konkrétní postup vždy volit co nejvhodněji.“²³

6.1.5.1. Má praxe – OSPOD Černošice

Pracovnice OSPOD telefonicky zjišťovala, zdali jsme s manželem sladění na péči. Informovala mě, že pokud bychom sladění nebyli, musela bych s dítětem přijít (6leté dítě), aby s ním udělala rozhovor. Na

²³ Mgr. Josef Smrž; Orgán Sociálně-Právní Ochrany Děti; <https://sancedetem.cz/co-se-skryva-pod-organem-socialne-pravni-ochrany-deti>

otázku, jaké otázky OSPOD dítěti pokládá mi bylo odpovězeno, „prostě se zeptám, jestli chce být s maminkou nebo s tatínkem“. Ostře jsem se proti tomu postavila a ptala jsem se proč nemá OSPOD od dětských psychologů připraveny otázky takové, které nebudou přímé, ale zjistí tím to, co potřebují vědět, protože pokud se 6-letého dítěte zeptají, jestli chce být s maminkou nebo s tatínkem, tak:

- za prvé dítě je v pozici tzv. Sofiiny volby – „vyber si – maminka nebo tatínek“
- a za druhé tento rozhovor způsobuje psychické trauma dítěti.

OSPOD po telefonu odpověděl, že nic takového nemají nastaveno. Naštěstí naše spory byly jen jak říkal OSPOD „v drobnostech“, konkrétně spor ohledně péče v létě, takže dítě do návštěvy nenutil. Pokud by tam můj syn však musel jít, pak by se jistě zhroutil, protože od malička v něm buduji pocit, že táta ho miluje, jen se mu nemůže často věnovat. Pro vývoj dítěte je důležité, aby mělo pocit, že je milováno od obou rodičů. To, jak to ve skutečnosti je, jednoho dne zjistí pravděpodobně samo, ale pro jeho vlastní budoucí rodinný vývoj je důležité, aby to ideálně bylo co nejpozději, aby co nejdéle vyrůstal v rodinné lásce. Věřím, že pohovor s dítětem by vyústil v názor OSPODu, že střídavá péče je v našem případě nejlepší (z důvodu této iluze, kterou vytvářím), nicméně k rozhovoru naštěstí nedošlo, protože s manželem jsme byli ve shodě – pečovat chtěl minimálně a já vím, že vyšší péče z jeho strany by byla proti zájmu dítěte, neboť po dobu rodinného vztahu preferoval maximalizaci pracovní činnosti a své zájmy nad zájmy dítěte, a dítě by tak v jeho péči strádalo, neboť by to nebyl otec, kdo by fakticky o dítě osobně pečoval a v tom případě je v zájmu dítěte, aby pečoval rodič, který péči přizpůsobil svůj život.

6.1.5.2. Návrh metodiky pro komunikaci s dětmi

V textu výše bylo uvedeno: *„Zároveň takový pohovor s dítětem musí probíhat nenásilnou formou. OSPOD neprovádí výslech dítěte, ale **pohovor s dítětem**. Na základě toho tak nemusí být takovému pohovoru přítomen psycholog a sociální pracovník **nemusí mít ani psychologické vzdělání, to zákon sociálnímu pracovníkovi umožňuje**. OSPOD má mnoho možností, jak informace získat a měl by konkrétní postup vždy volit co nejvhodněji.“*

OSPOD pracovník má vysokou odpovědnost. Jeho nesprávné chování či nesprávný závěr může zničit nejen pečujícího, bezvýhradně milujícího, rodiče, ale zejména dítě, které si zážitky a chování rodinných příslušníků z dětství ponese do svého rodinného života. Odpovědnost je natolik vysoká, že není možné, aby oblast komunikace s dětmi byla bez metodiky a zůstala na úrovni zadání „pohovor nenásilnou formou“, protože výklad tohoto pojmu může být u dvou osob úplně jiný, přičemž alarmující výklad z praxe znám tento: „prostě se zeptám, jestli chce být s maminkou nebo s tatínkem“, tak se raději rodičové domluví. V případě komunikace s dítětem je nutné si osvojit minimálně základy psychologie komunikace s dětmi, proto je nutné vytvořit pro zaměstnance OSPODu metodiku.

Z hlediska metodiky je nutné:

- a) Vytvořit pracovní skupinu, která sdruží dětské psychology a cílem této skupiny bude vytvořit hry pro menší děti do 6 let (školka), do 10 let (škola), prostřednictvím kterých pracovník OSPOD zjistí, co potřebuje vědět, aniž by kladl malému dítěti přímé otázky formou, zdali chce být s maminkou či tatínkem a koho má víc rád. (příkladovou hrou může být např. „co dělá králíček

během týdne – zobrazit jeho program „pondělí – maminka vodí do školky/školy, odpoledne přijde maminka a jdu na plavání, pak se doma učíme, úterý....středa...čt...pá...so...ne..a králíček se ptá a jak to máš ty Pepíčku, co děláš v pondělí? maminka mě vodí do školy, odpoledne chodím s maminkou na plavání, út, st, čt, pá, so,ne...*pokud mluví stále o matce, je vidět, že otec není v péči moc přítomen, zvyklý je tedy na matku* Pepíčku, když bys byl kouzelník, jak by sis nakreslil svůj vysněný týden a které aktivity bys chtěl dělat s mámou a které s tátou (doprovod do školy/ze školy/na kroužky-plavání, sport, učení/čtení pohádek...) – *dítě může např. odpovídat – já bych nic neměnil, nebo pozitivně.mamka plavání, taťka na robotiku...nebo s tátou nic, chci být jen s mámou - z výstupu je vidět nejen na co je dítě zvyklé, ale zdali se mu to tak líbí či by rád aby to bylo jinak, a i co tomu brání – kdo z rodičů nemá čas.*

- b) Přizpůsobit prostředí herny pro „rozhovor“ tak aby, v něm tyto hry bylo možné aktivně hrát, např. upoutat zájem dítěte o králíčka.
- c) Zabezpečit pravidelné školení pro OSPOD pracovníky ze strany dětských psychologů – jak správně komunikovat s dětmi různých věků, jaké jsou psychické problémy dětí, jak se projevují, jaké jsou metody komunikace, předávat zkušenosti z psychologické praxe povinně všem pracovníkům OSPOD, kteří s dětmi komunikují.
- d) Zaučit pracovníky OSPOD tak, aby u doposud nepečujícího či zřídka kdy pečujícího rodiče, který bude mít styk s dítětem (bez matky, bez AK), provedli nejen kontrolu připravenosti plnit zájem dítěte prostřednictvím výše uvedeného dotazníku, ale požadovali u soudu i povinné zaškolení tohoto rodiče ohledně péče o dítě; takové služby seminářů poskytuje budoucím matkám např. Thomayerova nemocnice, kde se zaučuje, jak o dítě správně pečovat (od přebalení až po péči v nemoci dětí do 5-6 let).

6.1.6. Zastoupení pracovníka OSPOD a vedení spisů

V praxi se během řízení o péči střídají OSPOD pracovníci, např. rozhovor s rodičem dělá jeden pracovník, k soudu přichází jiný pracovník a rozhovor s dítětem dělá třetí pracovník. V mém případě již byli přítomni konkrétně 3 OSPOD pracovníci, přičemž řízení probíhá necelý rok.

Vzhledem k tomu, že přístup pracovníka OSPOD může mít závažné negativní důsledky na dítě i ohroženého rodiče a jedná se tedy o práci s vysokou mírou odpovědnosti, je nutné, aby se pracovníci OSPOD na případu co nejméně měnili. Akceptovatelným důvodem je náhlá nemoc, přičemž toto by měl být také důvod pro odložení schůzky, či přesun soudního stání na jiný termín, neboť zástupce dítěte je důležitým účastníkem řízení, který musí být na jednání osobně přítomen.

Pokud je OSPOD pracovník zastoupen, v praxi to vypadá tak, jak jsem popsala ve svém případě, tedy že se nevyjadřuje vůbec, pouze opakuje slova soudce.

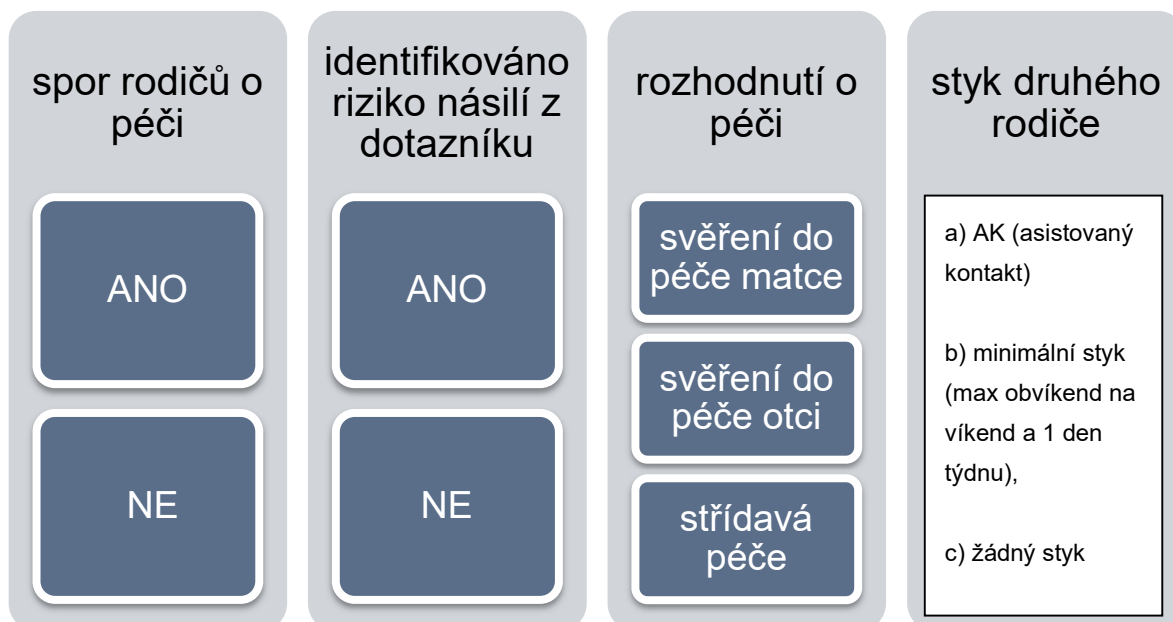
Zároveň je nutné, aby do spisu zaměstnanec OSPOD zapisoval vše, co se během řízení dozví. Nelze pak odpovídat u soudu stylem „nevím co bylo důvodem, že se schůzka neuskutečnila“, jak bylo konstatováno naší OSPOD pracovníci u soudu. Řádné vedení spisu je i potřebné pro případný přesun spisu k jinému OSPOD pracovníkovi ze závažných důvodů (dlouhodobá nemoc, ukončení PP).

6.1.7. Dohled nad činností OSPOD zaměstnanců

Za účelem

- 1) snížení rizikovosti nesprávného posouzení rodinné situace ze strany OSPOD zaměstnanců a
- 2) zamezení korupce, tedy „přímé či nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoli jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoli povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně (Council of Europe 1999); dále takové jednání, kdy jednotlivec nebo skupina lidí využije svého oficiálního postavení a pravomoci pro uplatnění vlastních zájmů na úkor zájmů, jež jim toto postavení a pravomoci ukládá hájit (Dvořáková 2019)“²⁴

je vhodné nastavit dohled ze strany kontrolního orgánu, konkrétně implementovat elektronický systém, do kterého pracovník OSPOD bude muset zaevidovat následující:

Ke kontrole jsou zejména:

- odpověď ANO, ANO
- odpověď NE, ANO
- AK na straně ohrožené osoby
- Žádný styk na straně ohrožené osoby

Dále je zapotřebí nastavit, aby místnost, ve které pracovníci OSPOD provádějí rozhovory s dětmi, či s rodiči, byly monitorovány, a to jak kamerovým systémem, tak audiozáznamem, od okamžiku

²⁴ KORUPCE VE VYBRANÝCH SEKTORECH V ČESKÉ REPUBLICE A MOŽNOSTI JEJÍHO SNÍŽENÍ; Souhrnná výzkumná zpráva k projektu TL05000011; Kristýna Bašná, Radim Bureš, Dalibor Fadrný, Jaroslava Pospíšilová; 2023; chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjcgclclefindmkaj/https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/12/VSouhrn.pdf

vstupu do místnosti, což musí být na nahrávce taktéž zaznamenáno. Tímto se zabrání jakékoli manipulaci dětí ze strany OSPOD nebo rodičů a manipulaci s dokumentací, popř. podvodům.

7. Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – násilí ze strany soudu

Úvodní informace k případu jsou uvedeny v bodě 6.1.3.2. bod b) výše.

Soudkyně dala na počátku jednání slovo zástupkyni z OSPOD, která stroze zkonstatovala, že nemá o případu žádné informace, protože pouze zastupuje kolegyni, která má případ na starosti, a s případem se nestihla seznámit. Toto však podle mého názoru v praxi nesmí vznikat - OSPOD pracovník musí přijít k soudu vždy připraven, obeznámen s případem.

Soudkyně dále na počátku jednání rázně zkonstatovala, že své spory a neshody ohledně péče si mají rodiče řešit u psychologů a organizací k tomu určených a nezahlcovat tím soudní spis, neboť hlavním cílem soudního řízení je pouze rozhodnout o budoucí péči a výživném, a na to je určený čas daného jednání. Rozhodně se na jednání nebude rozebírat, jak se kdo choval v minulosti (ve spisu bylo, že otec nevyzvedává pravidelně syna a páchá na mě násilí prostřednictvím omezování zájmů syna), neboť úkolem je řešit budoucí styk a výživné.

Následně, i v průběhu jednání, kdy jsem zkonstatovala, že manžel nejedná v zájmu dítěte a nevidá ho pravidelně, soudkyně znovu zdůraznila „vy byste měli vyrazit na nějakou terapii“, „soudní jednání není od toho, abyste si tady řešili partnerské spory a spory s výchovou“, „pokud říkáte, že Vás manžel v minulosti neposlušoval, měli jste na to dost let, synovi je 6 roků“. Při apelování na pravidelný styk, neboť otec byl proti pravidelnému styku i během tohoto konkrétního stání, jsem znovu zopakovala, že se synovi po tátovi stýská, a že na tom trvám, přičemž soudkyně sdělila: „Tady na toto není místo, řešte si to u psychologa“.

Mimo to soudkyně definovala naše spory jako spory ohledně majetku, kdy nebereme ohled na zájem dítěte, přičemž však ve svých přípisech jsem se primárně vyjadřovala k nevhodnému chování k dítěti (dítě obětí za účelem donucení ohrožené osoby k určitému chování) a dosavadní nedostatečné péči ze strany otce a dále k tomu, že na dítě odmítá přispívat na výživné z důvodu finančního násilí na mě páchaném. Otázku nedohody ohledně výživného však soudkyně vyčítala oběma stranám, tedy status ohroženého rodiče nebrala vůbec do úvahy a jednoznačným cílem ze strany soudkyně tedy byla bagatelizace, za účelem rychle uzavřít případ, tedy stanovit styk a výživné, a nezabývat se násilím a fakticky ani zájmem dítěte.

Konkrétně zájem dítěte pravidelně vidat otce i o letních prázdninách jsem byla nucena prosazovat během stání u soudu pouze já, neboť OSPOD se nevyjadřoval. Rodičovská odpovědnost a využívání dítěte jako oběť k dosažení svých cílů nebyly během stání vůbec projednány.

7.1. Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených soudci

7.1.1. Identická školení pro soudce a OSPOD

Je nezbytné, aby soudci řešící rodinné a manželské záležitosti (péče dítě, výživné na dítě, výživné na manželku, vypořádání SJM) pravidelně podstupovali stejná školení jako OSPOD pracovníci, popsané v bodě 6.1.3 („Podrobné zaškolení zaměstnanců do problematiky zájmů dítěte, rodičovské odpovědnosti a narcismu“) a dále školení ohledně fungování v rodině (blíže bod 8), a v neposlední řadě školení od dětských psychologů (náhled do dětské duše), neboť to jsou právě soudci, kdo rozhodují a musí být tedy schopni dotazníky a doporučení OSPOD zhodnotit a interpretovat. Soudce se musí, stejně jako OSPOD, naučit podívat na věc očima dítěte a zhodnotit, zdali je navrhaná péče skutečně vhodná pro zdravý vývoj dítěte, zdali je v zájmu dítěte a v souladu s přáním dítěte.

V případě, že je identifikováno riziko násilí, „soudce se musí připravit na soudní jednání, kde se s velkou pravděpodobností bude projevovat lhaní, manipulace a projekce“²⁵. Je nutné zůstat pouze v režimu zaměření se na zájem dítěte a sledovat přítom fakta a důkazy.

Zažité toxické názory soudců a OSPODu jsou:

- a) dítě má mít maminku a tatínka
- b) pokud dítě nemá dobrý vztah k rodiči, má druhý rodič motivovat dítě k dobrému vztahu s prvním rodičem
- c) pokud páchá rodič násilí na rodiči, neznamená, že jej bude páchat na dítěti

ad a) toto platí za předpokladu, že ze strany matky a otce má dítě bezvýhradnou lásku. **Bezvýhradná láska** se pozná v praxi tak, že rodič přizpůsobuje svůj život potřebám dítěte, chce s dítětem osobně trávit čas, věnovat se mu, pečovat o něj, mít rád dítě takové, jaké je, má pro dítě vytvořené příjemné a bezpečné rodinné prostředí. Příkladem **podmíněné lásky**, která je toxická pro zdravý vývoj dítěte a tedy pro aktivní vztah s rodičem nežádoucí, je „budu tě mít rád, když mě budeš poslouchat“, „budu tě mít rád, když budeš takový, jaký chci abys byl“, „budeš dělat, co chci já“, „mám právo na styk s dítětem, protože platím výživné“ – toto je mimo jiné v praxi významný toxický druh manipulace, vyvinutý fakticky za účelem pomsty pečujícímu rodiči, neboť neposlechl. Podmíněná láska fakticky znamená, že rodič má rád sám sebe a nikoliv dítě, lásku není schopen dávat, nedostával jí sám v dětství, neví fakticky co má vlastně dávat, nezná to. Bezvýhradnou či podmíněnou lásku si dítě automaticky přebírá do svého vlastního života, do své budoucí rodiny. Pokud má dítě styk širší s rodičem aplikující podmíněnou lásku, dítě si tento vzorec převezme do svého vlastního života, do své vlastní rodiny a tím bude pokračovat koloběh nefunkčních rodin obsahující násilí. Podmíněná láska je násilím páchaném na dítěti a v tom případě je vztah s takovým rodičem, pro dítě závadný. Jestliže tedy OSPOD či soud identifikuje podmíněnou lásku, je potřeba rodičovi nařídit/doporučit psychologické poradenství k uzdravení sebe sama, neboť v zájmu dítěte je samozřejmě všeobecně mít oba rodiče, neboť dítě potřebuje ženský i mužský prvek pro správný vývoj, avšak oba rodiče musí vůči dítěti mít bezvýhradnou lásku. Po

²⁵ Petr Kinkor, kouč a odborník na narcismus, <https://www.ak-vych.cz/rozvod-s-narcistni-osobou-a-rizeni-o-uprave-pomeru-ke-spolecnym-detem-jaka-by-mela-byt-role-advokata/>

psychologické terapii je pak na místě znovu prověřit podmínky, jak má rodič přizpůsoben svůj život potřebám dítěte, zdali s dítětem může trávit osobně čas, věnovat se mu, pečovat o něj, mít vytvořené příjemné a bezpečné prostředí a může být styk nastaven. Sebemenší nespokojenost dítěte je však velkým vykřičníkem pro OSPOD, který by měl znovu otázku prověření rodinné situace otevřít.

Ad b) Rodič nemá motivovat dítě k dobrému vztahu s druhým rodičem – konkrétně nemá vykreslovat rodiče lepšího, než je, nemá vytvářet iluzi, neboť dítě samo ví, jak se k němu daný rodič chová a pak se může obrátit se zlostí i vůči milujícímu rodiči, neboť mu fakticky škodí tím, že ho nutí do styku. Vztah rodiče souvisí s jeho podmíněnou/bezvýhradní láskou.

Rodič se má chovat nestranně, má vyjadřovat své názory, avšak nepomlouvat přitom druhého rodiče, příklad – táta dává vitamíny jen když je dítě nemocné, máma dává vitamíny pravidelně („proč musím mamí u tebe vitamíny? Táta říkal, že vitamíny brát nemusím, když jsem zdravý“):

- 1) myslím si, že když je budeš brát pravidelně, tak nebudeš tolik nemocný.
- 2) Musíš brát vitamíny, když je nebudeš brát, budeš nemocný. Tatínek si to myslí špatně.

V případě 1) dáváme dítěti svůj názor, nehodnotíme, jaký z názorů je správný a jaký ne, neříkáme, že je otec špatný. Vytváříme nezávislý druhý názor a dítě si samo časem zhodnotí, k jakému názoru se přikloní, zdali k otcově či matčině (podpora kritického myšlení – povzbuzování dítěte k vlastním názorům). Nestavíme dítě do pozice „vyber si“, či „názor druhého rodiče je špatný“. V případě 2) jde o navádění proti rodiči a tomu se má milující rodič vyvarovat.

Ad c) Tvzení „pokud páchá rodič násilí na rodiči, neznamená, že jej bude páchat na dítěti“, není pravdivé. Rodič, který páchá psychické násilí na druhém rodiči za účelem dosažení svých vlastních zájmů, využívá manipulativní techniky, které následně využívá i vůči dítěti. Cílem rodiče páchajícího násilí je docílit svých vlastních zájmů, nehledí na zájmy dítěte. Manipulativní technikou tak vyvolává v dítěti pocit viny, že se nechová tak, jak by si rodič přál, nebo např. vyvolává strach vyjadřovat své pocity. Snižuje se tím sebehodnota dítěte a zároveň si dítě osvojuje manipulativní techniky pro svůj vlastní budoucí rodinný život. Koloběh se tak znovu roztáčí a násilí ve vztahu s dítětem zůstává a dítě si přebírá vzorce chování toxického rodiče do své vlastní budoucí rodiny.

7.1.2. Zamezení bagatelizace násilí ze strany soudce

Soudce nesmí vytvářet během soudního stání prostředí takové, aby zamezoval OSPODu vyjádřit se k zájmu dítěte, rodičovské odpovědnosti a násilí. Větu soudce z mého stání „případné spory ohledně nevhodného chování k dítěti (dítě obětí za účelem donucení ohrožené osoby k určitému chování) a dosavadní péči si mají rodiče řešit u psychologů a organizacích k tomu určených“ tedy považuji za naprosto nevhodnou, navíc projevenou pouze za účelem, aby se soudní jednání neprotahovalo a celý problém se tím bagatelizoval.

Zákaz nařízení či doporučení setkání s mediátorem nesmí tedy platit pouze „na případy, kdy je jednání jednoho z účastníků řízení předmětem šetření a postupu orgánů činných v trestním řízení nebo je řešeno jeho obvinění z přestupku, pokud takové jednání vykazuje znaky domácího násilí.“²⁶, nýbrž i na násilí, neoznačené orgánům v trestním řízení nebo přestupku, avšak identifikované OSPODem, neboť toto není oblast, která se by se přes mediátora dala vyřešit; v případě násilí nelze totiž nalézt kompromis v zájmu dítěte.

Pokud OSPOD jakékoliv násilí či jednání rodiče proti zájmu dítěte identifikuje, musí minimálně zabezpečit, že provede edukaci (zájem dítěte, rodičovská odpovědnost, násilí) přímo během soudního stání s konstatováním, že takovéto chování, které není společností akceptováno, by bylo považováno za trestní čin (v případě násilí; kdy předpokládáným je minimální styk, AK, či žádný styk do ukončení psychologické terapie), nebo proti zájmu dítěte (tedy dopad do případné změny péče), s dovětkem, že OSPOD bude rodinu, vzhledem k riziku násilí, i nadále monitorovat. Je to prvek preventivní, zabraňující osobě páchající násilí či nehájící zájem dítěte v tomto chování nadále pokračovat.

Dále, aby bylo zabezpečeno zamezení tlaku soudce na OSPOD, je zapotřebí:

- Nastavit komunikaci jednostrannou – tedy OSPOD předává dotazníky, svá zjištění a doporučení soudu a soud si maximálně může dovyžádat nějakou informaci, nesmí však v žádném případě OSPOD motivovat k bagatelizaci problému, ani s ním tvořit dohodu za účelem urychlení soudního procesu tak, že některé spory neprojedná. V mém konkrétním případě soudce po ukončení jednání, které nevyústilo v rozsudek, během opouštění osob ze síně zkonstatoval k OSPOD pracovníci „vy tu ještě zůstaňte, ať se domluvíme“. Toto je z hlediska nezávislosti OSPOD neakceptovatelné.

7.1.3. Dohled nad činností soudců – automatické nahrávání soudních jednání

S ohledem na skutečnost, že se pracovnice OSPOD nestihla s případem seznámit, což považuji za významné pochybení, neboť to má být právě pracovník OSPOD, kdo je zástupcem dítěte a má hájit jeho zájmy, konfrontovala písemně ředitelku OSPODu Město Černošice, která se oficiálně písemně vyjádřila, že:

- i. „dle vyjádření zúčastněné kolegyně (Bc. Anety Martečíkové) byla s případem obeznámena“ – což je v přímém rozporu s tím, co v úvodu našeho soudního jednání od paní Martečíkové zaznělo.
- ii. „pokud jsou rodiče schopni dohody ohledně péče a styku, OSPOD do této dohody nijak nezasahuje, zvláště pak v případě, že takto nastavená péče je již realizována“ – což bylo v rozporu s realitou, neboť nastavená péče nebyla v praxi realizována ze strany otce, a proto jsem u OSPODu na zdůraznění dodržování nastavené péče s ohledem na zájem dítěte apelovala

²⁶ Důvodová zpráva ke sněmovnímu tisku 721 – Potírání domácího násilí

- iii. „kolizní opatrovník není „obhájcem“ jednoho z rodičů a netvoří s ním koalici proti druhému.“ - což však v praxi znamená bagatelizaci násilí a nehájení zájmů dítěte (nevěřím Vám, že se to děje).

Vzhledem k nepravdivé informaci jsem se obrátila na Okresní soud Praha – Západ s žádostí o nahrávku z ústního jednání od momentu „vstupte do soudní síně“. Nahrávka byla soudem poskytnuta, avšak neobsahovala úvodní slova soudkyně, ani úvodní slova OSPOD pracovníce, tedy konkrétně její vyjádření, že s případem není obeznámena a nemůže tedy poskytnout žádné informace. Nahrávka byla poskytnuta od momentu, kdy paní soudkyně začala nahrávat do diktafonu.

Zkontaktovala jsem tedy telefonicky soud, kdy jsem žádala vysvětlení a bylo mi odpovězeno z IT oddělení, že toto je jediná nahrávka, kterou mají k dispozici a že soudce si nahrávání zapíná sám.

Obrátila jsem se tedy na předsedkyni Okresního soudu Praha – Západ, paní Mgr. Markétu Šottovou. a požádala o následující informace:

- Zapíná si soudce nahrávání jednání sám?
- Je stanoven interním pokynem okamžik, kdy se má nahrávání zapnout? A pokud ano, v jaký moment má soudce, podle interního pokynu, zapnout nahrávání?

V oficiální odpovědi jsem se od místopředsedkyně JUDr. Lenky Jurenové dozvěděla:

- „v postupu soudkyně nebyly shledány žádné nedostatky“,
- „Nahrávky z jednání byly pořízeny v souladu s § 40 o. s. ř. Z nahrávek je zřejmé, že soudkyně nahrávací zařízení spustila před zahájením jednání ve věci samé. Nutno konstatovat, že zahájení jednání ve věci samé se nerovná okamžiku vstupu účastníků do jednací síně. Přesný okamžik, kdy má soudce nahrávací zařízení zapnout, interním pokynem soudu dán není, obsluhu nahrávacího zařízení si obstarává každý ze soudců samostatně.“

Pouze na základě nahrávky, ve které zaznívá, „Dobrý den, ještě jednou“, nelze uzavírat, že soudkyně nahrávací zařízení spustila před zahájením jednání ve věci samé. **Pokud soudce sděluje svůj názor na věc, činí tak jako soudce, který věc vyřizuje a jednání povede, bude se tím řídit i po oficiálním zahájení jednání, a tudíž by tento jeho názor na věc měl být vždy na nahrávce zachycen. Stejně jako jakékoliv vyjádření ze strany OSPOD.**

Faktem, že si soudce sám může zapnout a vypnout nahrávání, prakticky vytváří prostor pro sdělení informací v momentu počátku jednání, u kterých je nežádoucí, aby na nahrávce zaznívaly, v mém případě:

- Manipulace – konkrétně cílené ovlivňování chování jiné osoby, neboť fakticky došlo k definování, jak si řízení soudce představuje a co hodlá a nehodlá řešit, tedy strany ať tyto otázky během tohoto řízení neřeší, neboť zde proto není prostor. Všeobecně, s ohledem na vysokou autoritu funkce soudce, si občan běžně nedovolí vyjadřovat se během řízení proti přání soudce.

- Informace od OSPODu, že není s případem seznámen, a proto k případu nemůže podat informace. (zde je vhodné podotknout, že na nahrávce je zaznamenáno, že OSPOD pracovníce „je soudu známa“, tedy znají se, již se viděly, popř. spolu komunikovaly v minulosti.)

Jelikož soudní řízení, týkající se péče o dítě, SJM, výživného na manželku apod., jsou vysoce citlivými případy, neboť se v nich může vyskytovat ohrožený rodič či ohrožený manžel, je potřeba zabezpečit vysokou míru ochrany a dohled nad soudci tak, aby ani soudce, ani OSPOD nemohli činit jakákoliv vyjádření, která by nebyla zachycena na nahrávce, a tedy **nastavit interní závazný pokyn následovně:**

- 1) **Povinnost zapnout nahrávání z ústního jednání u každého jednání, kde se projednává péče o dítě, vypořádání SJM, výživné na manželku a další jednání, kde může vystupovat ohrožený rodič či ohrožený manžel.**
- 2) **Povinnost zapnout nahrávání z jednání v momentu „vstupte do soudní síně“ a vypnout nahrávání až v momentu, kdy je soudní jednání ukončeno, přičemž žádný z účastníků není oprávněn po ukončení jednání činit jakákoliv prohlášení.**

Pokud toto nebude nastaveno, nelze pochybení soudců, ani OSPODu nijak prokázat, protože pokud jak nahrávka, tak diktafon, je spuštěn až v momentu dle uvážení soudce, pak případné spory jsou jen tzv. slovo proti slovu, jak se ukázalo v mém případě během konfrontace s paní ředitelkou OSPODu.

7.1.4. Dohled nad činností soudců – protokoly z jednání

Z výše uvedeného jednání byl sepsán i protokol, který mi byl doručen 5.9.2024, a to na základě výzvy adresované od mého právního zástupce soudu, neboť dříve, ze strany soudu, zaslán automaticky nebyl.

Protokol obsahoval nepřesnosti ohledně vyjádření OSPOD Opatrovníka, konkrétně protokol obsahoval:

- rozsáhlejší vyjádření OSPOD pracovníka, než ve skutečnosti během jednání pracovník přednesl (nahrávka existuje; přičemž písemné vyjádření je z hlediska odborného kvalitnější),
- v protokolu naopak chybí vyjádření OSPOD pracovníka „ohledně schůzky nevím proč se schůzka neuskutečnila, to nevím, k tomu se vyjádřit nemůžu“ (je na nahrávce), které považuji za stěžejní, protože odpovědná OSPOD pracovníce, která nebyla účastna na jednání, velmi dobře věděla, proč se schůzka nekonala a taktéž na hovoru odsouhlasila, že by byla zbytečná.

Zároveň z nahlédnutí do spisu bylo zřejmé (dokument ze dne 6.8.2024), že došlo k opravě protokolu, konkrétně záznam obsahuje poznámku „protokol opraven – prosím o jeho zaslání na vědomí“.

Požádala jsem tedy předsedkyni soudu i o informaci, zdali byla v protokolu učiněna nějaká oprava s ohledem na jakékoliv vyjádření OSPODu, a pokud ano, jaká.

Oficiální písemná odpověď byla následující:

„Pokud jde o Vámi tvrzené nepřesnosti v protokolu, ze záznamu z jednání ani z obsahu spisu se nepodává, že by soudkyně opomenula nějakou námitku do protokolace vyřídít. Pokud poukazujete na nepřesnosti, je na místě upozornit, že v souladu s § 40 odst. 6 o.s.ř. se v protokolu uvede pouze obsah jednotlivých přednesů nikoliv jejich doslovný přepis. Protokol byl rozeslán zcela v souladu s § 40 odst. 8 o.s.ř., kdy předseda senátu opraví v protokolu chyby v psaní a jiné zřejmé nesprávnosti. Jedná se zejména o kontrolu překlepů, kdy následně se do spisu dělá o proběhlé kontrole záznam.“

Vzhledem k tomu, že pracovník OSPOD neřekl během jednání věty, tak jak jsou zapsány do protokolu, a vzhledem k tomu, že protokol byl zaslán soudem až v září 2024, po urgenci, přičemž dotazy ředitelce OSPODu odešly v červenci 2024 a po urgenci odpověděla v srpnu 2024 a to tak, že odpovědi neodpovídaly na skutečnost, vzniká zde riziko, že případné úpravy v protokolu, mohly vzniknout jako důsledek mého dotazování, pokud je OSPOD v kontaktu se soudcem. Opět není možné toto v praxi nijak prokázat, a proto v této oblasti doporučuji následující prevenci:

- 1) dle bodu 7.1.3. je žádoucí, aby nahrávka z ústního jednání byla povinností, a to od momentu „vstupte do soudní síně“.**
- 2) Pokud je i přes bod 1) vyhotovován protokol z jednání, tento obsahuje obsah přednesů, přičemž přepisovateli i předsedovi senátu je zakázáno obsah přednesů rozšiřovat mimo to, co účastník řízení fakticky řekl.**

7.1.5. Dohled nad činností soudců – kamerový záznam

Zjištění z praxe se týká mého případu č.j. 101 Co 304/2024 (odvolání ve věci výživného). Po soudním jednání jsem požádala předsedu soudu, aby vydal požadavek na stažení uloženého záznamu z kamerového systému pro účely šetření a vyhodnocení stížnosti na soudce. Mému požadavku bylo vyhověno.

Následně jsem předsedovi soudu podala stížnost na chování předsedy senátu z několika důvodů. Tato stížnost, obsahující celkem 4 oblasti pochybení soudce, nebyla vyřízena k mé spokojenosti a budu tedy případ nadále věcně řešit s Odborem dohledu a kárné agendy Ministerstva spravedlnosti, který je nadřízeným orgánem. Níže, pro účely této zprávy, shrnuji fakta, kterým lze účinně zabránit prevencí, tedy nastavením interních závazných pokynů takových, které nevhodnému chování zabrání.

Jedna z oblastí pochybení je agresivní neverbální komunikace předsedy senátu (výraz ve tváři, pohyby hlavou, pohledy očí), přičemž dlouhý upřený zlostný pohled osoby cítící dominanci přinutí běžně přijímající osobu k submisivnímu jednání (blíže popsáno ve stížnosti).

Žádala jsem, aby byl kamerový záznam prověřen psychologem, a to specialistou na narcismus či expertem na narcismus (v ČR je jím např. Petr Kinkor), neboť soudce nemá mít narcistické sklony, jak se ostatně již v roce 2018 vyjádřil (www.ceska-justice.cz) psycholog Jiří Dan, který 20 let prováděl

psychologicko-diagnostická vyšetření budoucích soudců a státních zástupců.

V písemné odpovědi, kterou podepsala místopředsedkyně soudu jsem dozvěděla, že:

„Pokud jde o tvrzenou agresivní neverbální komunikaci předsedy senátu vůči Vaší osobě, takový projev nebyl v rámci prošetření stížnosti zjištěn. Obrazový záznam, jehož účelem je zejména ochrana soudců, účastníků řízení a dalších osob při veřejných líčeních, snímá místnost směrem od členů senátu k účastníkům řízení a dále do místnosti. Soudci tak nejsou na obrazovém záznamu zaznamenáni.“

Nacházíme se tedy opět v tíživé situaci, kdy v praxi nelze nijak prokázat, že soudce využíval manipulativní techniky k tomu, aby přiměl účastníky k submisivnímu chování, což je nutné odstranit, zvláště s ohledem na skutečnost, že soudce mající narcistické sklony by neměl funkci soudce vůbec vykonávat.

Chránit je zapotřebí nejen soudce, ale i účastníky proti případnému nevhodnému chování ze strany soudce. V této oblasti tak doporučuji následující preventivní opatření:

- 1) Provést prověření, jak jsou skutečně kamerové systémy v soudních síních aktuálně nastaveny, tedy zdali skutečně snímají pouze pohled od senátu k účastníkům řízení a dále do místnosti.**
- 2) Obrazový záznam musí být v každé místnosti a to tak, že bude snímat směr ve dvou směrech:**
 - a. Od členů senátu k účastníkům řízení a dále do místnosti,**
 - b. Směrem k členům senátu.**
- 3) Účastníci řízení budou v předvolání v rámci všeobecných informací informováni, že v případě nevhodné neverbální komunikace ze strany soudců mohou požádat do 5 pracovních dní po uskutečnění soudního jednání o stažení kamerového záznamu pro účely stížnosti.**

Věřím, že tímto krokem dojde k významnému omezení neverbálních manipulativních technik ze strany soudců.

7.1.6. Nutnost zaškolení soudců v odvolacích řízeních

Předseda senátu Krajského soudu, dle mého názoru, dále pochybil tím (níže stručné informace, pro podrobné informace, vč. odůvodnění ve vazbě na Etický kodex soudců a dalších důkazů Vám doporučuji nahlédnout přímo do stížnosti), že:

- 1) Přednesená zpráva obsahovala chyby a nepřesnosti, což svědčí o nedbalosti během přípravné fáze**
- 2) Soudce předjímal výsledek řízení, a to doslova hrozbou, že pokud nevezmu zpět své odvolání, tak zasáhne, a to v můj neprospěch**
- 3) Soudce rezignoval na odborné odůvodnění (předjímaného) rozhodnutí,**

- 4) Názory přednesené předsedou senátu nejsou v souladu s aktuálním vývojem společenských vztahů, konkrétně a) postavení matky pečující o prvňáčka ve vazbě na předpoklad soudu, že pracovat lze plný pracovní úvazek (řešeno v samostatné oblasti níže), b) nereflexování skutečných výdajů na dítě v současné době.
- 5) Soudce diskriminoval finanční situaci matky, kdy ho fakticky velmi znepokojovala vysoká hodnota mého platu pouze za 75% úvazek.

K bodu 1) až 3) – pokud podávám odvolání, očekávám, že soudce se s případem podrobně seznámí, přezkoumá rozhodnutí soudce první instance, udělá si na věc vlastní názor a tento názor řádně odůvodní, jak během osobního stání, tak v rozsudku, neboť pouze tak může odvolatel srozumitelně pochopit a smířit se s tím, proč je v právu či není v právu. Zároveň očekávám, že se soudce během jednání bude chovat slušně, tedy bez jakýchkoliv osobních výjevů vůči jakékoliv ze stran. A přesně s takovou kvalitou soudních služeb jsem se v minulosti již setkala, a to ve svém případě č. j. 22 Co 201/2023, kdy předsedou senátu byl JUDr. Tomáš Novosad, a soudci Mgr. Martin Trepka a Mgr. Libor Zhřívál, přičemž podotýkám, že i zde vůbec nešlo o jednoduchý případ, neboť se případem prolínalo násilí v rodině, tentokrát páchané na starém člověku.

Rozhodně si nepředstavuji práce soudce takovou, že se s případem seznámí minimálně, není schopen reagovat na přednesené důkazy, projevuje se neverbální komunikací, arogantními poznámkami, odborně nedokáže reagovat na věcné podněty a de facto oficiálně informuje, že pokud osoba nestáhne odvolání, tak že jí potrestá. Byl zde evidentní nezáměr soudce se odvoláním zabývat, což značí, že nástroj odvolání tedy v praxi nenaplnňuje svou funkci.

Mnohé z výše uvedených pochybení jsou způsobena tím, že soudci jsou mladí, v oboru, ve kterém rozhodují, nezkušení – tedy nemají vlastní rodinu a nedokážou si tedy prakticky představit, co rodinný život obnáší. Ostatně já jsem před 10 lety měla stejný nesprávný názor, že pečující matka přeci může pracovat na plný úvazek, protože dítě je ve školce, ve škole, a tedy se dokážu do nezkušených soudců vcítit.

Dalším, závažným problémem, je fakt, že osoba, která nemá fakticky psychické předpoklady pro výkon funkce soudce, tedy například se vyznačuje narcistickou povahou, považuje svou pozici za „všemocnou“, a není tedy z jeho pohledu nutné, aby vykonávala svou práci tak, jak má být vykonávána. Ostatně je to přímo Krajský soud, který ve své odpovědi – č.j. St 7/2025-10 na stížnost uvádí, že *„předseda senátu je pánem jednání, což se projevuje jeho autoritativním vystupováním“*. Osobně pochybuji, že pokud by se např. soudce JUDr. Novosad zúčastnil tohoto jednání jako veřejnost, že by byl s chováním tohoto soudce spokojen a zkonstatoval by, že bylo v pořádku.

V této oblasti tak doporučuji následující preventivní opatření:

- 1) Provádět školení soudců ohledně Etického kodexu, a to ze strany zkušenějších soudců, např. výše uvedený JUDr. Novosad,**

- 2) Provádět školení soudců z hlediska aktuálního vývoje společenských vztahů v rodině – tedy např. jak prakticky život rodiny probíhá, když pečuje o malé dítě, o školkové dítě, či o malého školáka, neboť názory soudců (jak okresní, tak krajský), že není důvod pro zkrácený úvazek, je zapotřebí odstranit ze současných soudních názorů,
- 3) Provádět školení soudců v tom smyslu, že se během svých soudních řízení budou setkávat i s tím, že platy účastníků budou vyšší než jejich platy, neboť do platů budou nahlížet, a poučit soudce v tom smyslu, že jakékoliv zosobňování není dobré a každá práce má svou důležitost.

7.1.7. Dohled nad činností soudců – vyřizování stížností

Opět je příkladem praxe, konkrétně odpověď Krajského soudu, č.j. St 7/2025-10.

Osoba vyřizující stížnost, Mgr. Kateřina Stará, místopředsedkyně soudu v odpovědi uvádí, že požádala o vyjádření předsedu senátu, na kterého byla stížnost podána. V odpovědi paní Staré se vyskytují slovní obraty a manipulativní způsoby vyjadřování, které používal přímo soudce během osobního stání, např.:

- Mgr. Stará: „Ostatně v řízení jste byla zastoupena právním zástupcem, který by se proti takovému jednání zcela jistě ohradil.“ – tedy fakticky je to má vina, měla jsem si i přes submisivní pocit, který ve mně soudce vyvolal, ohradit. Předseda senátu: „Účet byl založen na základě konání obou rodičů; vy jste přispěla k tomu založení spořicí složky; nerozumíme tedy tomu, proč podáváte odvolání.“ – opět je to má vina, neboť já jsem spořicí účet přeci založila (zde zdůrazňuji, že jsem nechtěla, ale byla jsem povinna rozsudkem první instance ho založit); obě vyjádření v sobě mají znaky jedné konkrétní manipulativní techniky a to „role obětí“ – tedy vyvolávání pocitu viny u druhé osoby, který následně uzná vinu.
- Mgr. Stará: „*Následný dialog mezi Vámi (Vaším právním zástupcem) a soudem pak představoval polemiku s názorem odvolacího soudu*“, dále „*Ostatní obsah Vašeho podání představuje polemiku s právním názorem odvolacího soudu a jeho procesním postupem v průběhu vedení řízení*“; předseda senátu: „*myslím si, že tato diskuze a polemika nikam nevede*“. Oba tedy využívají stejná slova při svém vyjadřování.
- Mgr. Stará: „*Z obsahu zvukového záznamu je zřejmé, že Vám nebyl zcela zřejmý předmět odvolacího řízení a některé zásady odvolacího řízení ve věcech péče o nezletilé*.“ – toto však vůbec nebylo předmětem stížnosti; Mgr. Stará: „*V žádném případě v něm nelze spatřovat „vyhrožování či manipulaci s cílem donutit Vás k určitému jednání*“. Přičemž soudkyně se odvolává na zákon a nevypořádává se fakticky s podnětem ve stížnosti, konkrétně s textem Etického kodexu, který uvádí „*Při jednání a komunikaci s účastníky či jejich zástupci by soudce měl užívat střizlivý, zdvořilý, srozumitelný a věcný ústní i písemný projev, měl by se zdržet předjímání výsledku řízení, projevů sympatií či antipatií*.“ předseda senátu: „*Máte nadprůměrný příjem, vyšší, než je průměrná mzda v ČR a to při ¾ úvazku, když byste pracovala na plný, máte ještě více*.“ – v obou případech se jedná o manipulativní techniku „slovní salát“ – tedy Odvést téma od původního tématu (odvedení

tématu na zákon, nebo na výši mzdy při plném úvazku) s cílem zastavit druhého, mnohdy vyústěné v obvinění druhého z chyby (technika odklonu a úniku).

- Mgr. Stará: „*Je proto také oprávněn usměrňovat projevy účastníků a v jiných osob tak, aby jednání vedlo k rychlému a efektivnímu projednání věci; tedy mj. aby tyto projevy neodbíhaly od toho, co je v daném řízení dle právního posouzení věci soudem významné, či se netočily v kruhu*“. Realita však byla taková, že projevy se dané věci týkaly a byly pro posouzení věci soudem významné. Předseda senátu: „*Nelze si však myslet že na dítě bude spotřebováno celá částka výživného*“. Obě vyjadřování mají znaky manipulativní techniky gaslighting – vyvolávání pocitu pochybnosti o realitě v druhém s cílem získat kontrolu nad jednáním.

Nelze prokázat, zdali a jak se předseda senátu skutečně podílel na tvorbě odpovědi na stížnost na jeho osobu, nicméně lze zkonstatovat, že podobnost způsobu vyjadřování obou osob je významná, což v praxi nevzniká.

V této oblasti tak doporučuji následující preventivní opatření:

- 1) **Stížnost na chování soudce je vyřizovatel stížnosti povinen provádět samostatně, přičemž důkazy čerpá ze zvukové nahrávky, ze spisu, z kamerového záznamu. Vyřizovatel je na věc povinen si učinit vlastní, nezávislý názor.**
- 2) **Podílení se osoby, na kterou je podána stížnost, na odpovědi, je zakázáno. Vyřizovatel má právo klást soudci dodatečné otázky, které mají vliv na podstatu, přičemž ze spisu, ani z nahrávky nejsou odpovědi zřejmé (např. proč nezapnul nahrávání dříve), nikoliv však za účelem, aby své chování, které je z nahrávky evidentní, odůvodnil. Neboť nezávislý názor nesmí být ovlivněn názorem osoby, na kterou je podána stížnost.**

7.2. Výživné na dítě

Oblast výživného na dítě není metodicky podchycena, což je s ohledem na pozici pečujícího rodiče alarmující stav, neboť nesprávné rozhodnutí soudu může ve svém důsledku velmi negativně ovlivnit finanční stabilitu prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, tedy vyvolání deprese, stresu a úzkosti u ohroženého rodiče, které jsou na dítě ohroženým rodičem zcela logicky přenášeny a mají následně ve svém důsledku vliv i na formování budoucí vlastní rodiny dítěte.

7.2.1. Zjištění z praxe

- a) Ministerstvo spravedlnosti ve své zprávě „Analýza aktuálních otázek výživného“ shrnuje, že „Český právní řád pojem výživného jako takový explicitně nedefinuje“²⁷.

²⁷ Adam Hexner; 19.7.2017; Analýza aktuálních otázek výživného;chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://msp.gov.cz/documents/12681/724488/Anal%C3%BDza_V%C3%BD%C5%BEivn%C3%A9ho.pdf/93c70207-570a-4e7c-886a-0f7d208cc6fb

- b) Analýza využívání tzv. doporučující tabulky k určování výživného, konkrétně dokument nazvaný „Určování výživného dětem – analýza a doporučení pro veřejnost“²⁸ ze dne 31.8.2022 uvádí identickou větu, tedy dokument b) vycházel v základu informací z původního dokumentu a).
- c) Ministerstvo zveřejnilo v r. 2022 manuál²⁹ a kalkulačku výživného³⁰. Tato kalkulačka vychází z čistého příjmu povinného, životní etapy dítěte, počet vyživovacích povinností, míry péče a styku s dítětem a kontrolní částky, která se počítá dvěma způsoby a vybere se ten výsledek, který je pro povinného příznivější (metoda % z příjmů se uplatní především u povinných s vyšším příjmem, a metoda pevnou spodní částkou pro povinné s nízkými příjmy).
- d) Rozsudek č. j. 16 Co 261/2021-146 ze dne 5. ledna 2022, bod 40 „*Sluší se dodat k argumentaci matky, že při stanovení výživného by mělo být přihlédnuto k tzv. ministerské doporučující tabulce, že tato je nepřipadná. Uvedená tabulka není součástí našeho právního řádu, zákon nezná objektivizaci výživného, tudíž tato tabulka nemá závazný charakter a lze ji vnímat jako nepřiměřenou ingerenci moci výkonné do nezávislosti moci soudní.*“
- e) Anonymizovaný dotazník jednomu pracovníkovi OSPOD – Jak určujete výživné, které u soudu doporučujete za OSPOD? „vycházím z webových stránek dlužné výživné“³¹;
- f) Praxe načerpaná během mého soudního řízení - 24 Nc 25/2024 – stanovení výživného bylo jak na tržišti. Soudce vyvíjel velký tlak na to, aby každá ze stran řekla, jakou částku si jako výživné představuje. Já jsem se tomuto přístupu bránila, chtěla jsem, aby částku určil soud. Soud se však jakémukoliv rozhodování chtěl vyhnout, a tak tlačil na částky. Následně, když obě strany řekli částky významně odlišné, začala být situace jak na tržišti: „otec navrhuje toto, vy toto, tak co kdybyste se sešli v půlce“.

Výše uvedená praxe, jak ze strany ministerstva, odlišných přístupů soudců i pracovníků OSPOD ukazuje, že metodika stanovení výživného je natolik nejasná, že si každý z účastníků vytváří svou vlastní metodiku, jak výživné stanovit (ministerstvo doporučuje vlastní tabulku, OSPOD preferuje webové stránky, někteří soudci odmítají tabulku, někteří soudci aplikují metodu „tržiště“).

Metodu „tržiště“ považuji za velmi rizikovou, protože pokud povinný rodič nabídne částku velmi nízkou a oprávněný rodič částku ze svého pohledu adekvátní, pak se metodou tržiště dostaneme do nižší výše, než může být částka adekvátní (nyní abstrahujeme od faktu, že by oprávněný rodič výživné nadsazoval, což samozřejmě v praxi může vzniknout také). Metoda „tržiště“ tedy vhodná není.

Co se týče stanovení výživného % z příjmů či metodou tzv. „nezabavitelné“ částky, ani tuto metodu nepovažuji za vhodnou, protože výživné posuzujeme pouze s ohledem na příjmy povinného, nikoliv oprávněného. V praxi se tedy velmi často setkáváme s tím, že výživné na dítě při většinové péči ze strany jednoho rodiče, tedy např. styk jednou za 14 dní na víkend s druhým rodičem, je výživné, z důvodu nízkého platu povinného stanoveno v nízké výši, např. 3500 Kč. Břemeno vyživování dítěte

²⁸ <https://vyzivne.justice.cz/statisticka-data/>

²⁹ <https://vyzivne.justice.cz/doporucujici-tabulka-vyzivneho-a-manual-k-ni/>

³⁰ <https://vyzivne.justice.cz/kalkulacka-vyzivneho/>

³¹ <https://www.vasevyzivne.cz/dluzne-vyzivne-2025/>

se tak přesouvá na osobu pečující, neboť výživa dítěte stojí v aktuálních sociálních podmínkách měsíčně rozhodně několikanásobně částku vyšší než 3500 Kč. Je to tedy pouze pečující rodič, který čelí stresům, úzkostem a depresím souvisejícím s těžkou finanční situací, přičemž povinný rodič tímto není dotčen. Je to tedy také paradoxně pečující rodič, který často má dvě práce, namísto jedné, což je proti zájmu dítěte. Zároveň je to pouze pečující rodič, který musí zabezpečit i jiné, než finanční potřeby dítěte, tedy snídaneň, doprovod do školkového/školního zařízení, vyzvednutí ze školkového/školního zařízení (přičemž nutný je zkrácený úvazek, jak uvedeno v textech níže), doprovod na kroužky, učení, vaření, večerní potřeby. Zároveň je to pečující rodič, který pro dítě zabezpečuje doprovod k lékařům, tráví s ním čas v době ředitelského volna atd., tedy pro tyto potřeby musí čerpat dovolenou. V současnosti pečující rodič dále čelí stresu, který je vyvolán nemocností dítěte, protože pokud musí o nemocné dítě pečovat, nemůže pracovat a pobírá dávku, která je nižší než jeho mzda. Zároveň často přichází o bonusy, které jsou u nízkopříjmových a středněpříjmových skupin závislé na odpracované době. Vysokopříjmové skupiny mají bonusy závislé na splnění cílů a ti tedy přes den řádně pečují o dítě a v noci pracují.

Jedná se tedy o velmi komplexní problém, kdy je pečující rodič ve všech ohledech znevýhodněn, což má vliv na prostředí, ve kterém dítě vyrůstá.

Je zapotřebí, aby i pečujícímu rodiči zbyla nezabavitelná částka po úhradě veškerých povinných a oprávněných plateb za sebe i za dítě. Přičemž sociální dávky jsou v tomto ohledu nedostatečné.

7.2.2. Návrh metodiky ke stanovení výživného

Vyživovací povinnost mají oba rodiče. Metodiku, jak stanovit výživné a kolik z výživného má hradit pečující a nepečující rodič, považuji, jak již výše uvedeno, za nešťastnou. Metodika ke stanovení výživného má vycházet z potřeb dítěte, tedy zkoumání musí být v první fázi zaměřeno na potřeby dítěte, nikoliv na příjmy nepečujícího rodiče.

Je potřeba na veřejnosti více diskutovat o tom, jaké jsou skutečné náklady na dítě - co dítě potřebuje (jídlo, oblečení, učebnice, ale i sociální zapojení do kolektivu prostřednictvím kroužků) a toto stanovit jako minimální hranici výživného (tedy zamezení stanovení extrémně nízkých výživných pouze při pohledu na plat povinného). Dále se musí zohlednit, co formou výživného poskytuje pečující rodič nepeněžně – tedy primárně osobní péči, svůj osobní volný čas a přiřadit tím míru styku a skutečné péče. Následně se má přistoupit k zohlednění případné vyšší životní úrovně rodičů (mzda, majetek, příjem partnerů, pokud sdílí domácnost), protože dítě má mít stejnou životní úroveň jako rodiče.

Výpočet výživného by měl vždy začínat vyčíslením oprávněných potřeb dítěte.

- a) Ze statistik či veřejných průzkumů zjistit (a každý rok aktualizovat):
 - a. Náklady na jídlo za měsíc na dítě do 3 let, do 6 let, do 12 let, nad 12 let
 - b. Náklady na boty za rok na dítě do 3 let, do 6 let, do 12 let, nad 12 let
 - c. Náklady ošacení za rok na dítě do 3 let, do 6 let, do 12 let, nad 12 let

- d. Náklady na léky za rok na dítě do 3 let, do 6 let, do 12 let, nad 12 let
- e. Náklady na ubytování – náklady na 1 pokoj pro dítě ve městě, kde dítě bydlí

Tyto výdaje jsou vyčíslením tzv. minimálních oprávněných potřeb **životní etapy dítěte** a jejich výši převedeme na měsíční bázi. Následně se do výpočtu zahrnou náklady související s konkrétním dítětem:

- b) náklady související s dětským x školkovým x školním zařízením (školné, školní potřeby, poplatky na akce apod.)
- c) náklady na kroužky, na které dítě dochází
- d) náklady související se zabezpečením péče o letních prázdninách (tábory vč. příměstských apod.)
- e) další potřeby, které dítě oprávněně potřebuje z důvodu svého zdravotního stavu.

Tyto náklady také převedeme na měsíční bázi. Tímto výpočtem dojdeme k vyčíslení tzv. základního výživného.

V další fázi je potřeba určit, jakým poměrem se má na základním výživném podílet každý z rodičů, tedy **míra péče a styku**, přičemž do 12 let (vč.) dítěte by měly být ukazatele dva, které vyústí do celkové míry péče a styku, každý s jinou váhou, protože péče o víkendy není identická jako péče v pracovních dnech (vyplní se počet dní v měsíci a váha je přiřazena automaticky):

- a) váha 90 % celodenní péče v pracovních dnech, tedy snídaně, doprovod do školkového/školního zařízení, vyzvednutí ze školkového/školního zařízení, doprovod na kroužky, učení, vaření, večerní potřeby, návštěva lékařů atd., pečující rodič je omezen ve svém výkonu práce a musí mít do určitého věku zkrácený úvazek,
- b) váha 10 % celodenní péče o víkendech

Tímto se určí, jakou část výživného má který rodič platit ze základního výživného. Následně by měl soud přistoupit k fázi prověření životní úrovně:

- prověří se příjmy obou rodičů, vč. jejich životní úrovně v domácnosti; pokud je obdobná, neřeší se. Pokud je vyšší u nepečujícího rodiče, vyčíslí se výživné procentem z příjmů nepečujícího rodiče a jeho výživné se zvyšuje na úroveň % z příjmů. Pokud je takto vysoké výživné vyšší, než je fakticky možné spotřebovat dítětem (zde se prokazují skutečné výdaje na dítě s ohledem na životní standard rodičů), přikáže se na spoření. Pokud je vyšší životní úroveň u pečujícího rodiče, který pečuje o dítě zejména v pracovních dnech, nezohlední se nebo pouze minimálně (pokud by se zohlednilo, fakticky by tento rodič platil jak výživné, tak o dítě pečoval a druhý by byl „osvobozen“ od rodičovské odpovědnosti úplně, neboť pečuje minimálně a výživné by platil minimální).

Následně, když jsou vypočteny výživné pro pečujícího rodiče (který platí výživné dítěti formou přímých plateb za potřeby dítěte) a nepečujícího, který má částku odvádět pečujícímu rodiči, zohlední se kontrolní částka metodou, kolik musí povinnému zbýt na jeho život.

Pokud vyjde kontrolní částka nižší než vyměřené výživné, pak povinný rodič nemá dostatečný příjem na to, aby mohl zabezpečit platbu jemu příslušné části výživného a je tedy nutné, aby **soud vyvinul tlak na zlepšení finanční situace povinného rodiče**, neboť není možné přenášet dlouhodobě břemeno péče a výživného pouze na osobu pečující. např. formou příkazu:

- vyvinutí snahy k najetí lépe placené práce přes pracovní úřad,
- překvalifikace na jinou pracovní činnost apod.

V mezidobí má soudce možnost přikázat nepečujícímu rodiči v době volna (např. víkend, kdy o dítě nepečuje) **veřejné práce**, přičemž výdělek z těchto prací by byl zaměstnavatelem zaslán přímo pečujícímu rodiči jako částečné dorovnání výživného, které je povinen hradit nepečující rodič na základě výpočtu.

Tato prevence bude mít pozitivní dopad na budoucí chování nepečujícího rodiče s ohledem na rodičovskou odpovědnost, tedy dojde ke snížení situací, kdy má rodič 4 děti s různými ženami a ve výsledku mu stále zůstává nezabavitelná částka, přičemž výživné na děti se s růstem počtu dětí snižují, tedy matky se dostávají do finanční pastí. Zároveň to nebude již pečující rodič, který nejen, že pečuje o dítě, ale často má i druhou práci, aby dítě fakticky uživil. Rodičovská odpovědnost musí být vždy přiřazena obou rodičům.

Výživné neobsahuje mimořádné výdaje na dítě (závažná nemoc, zdravotní potřeby apod.) – toto je důvodem pro změnu výživného, popř. lze sjednat poměr platby přímo v rámci jednání o výživném.

Co se týče odpočtu slevy na dítě, tato náleží rodiči, který má dítě v péči. Pokud je dítě ve střídavé rovnocenné péči, náleží každému z rodičů polovina, pouze se určí, kdo má prvních 6 měsíců a kdo druhých 6 měsíců v roce.

7.2.3. Návrh metodiky ke stanovení dorovnání mzdy pečujícímu rodiči v případě nemoci dítěte

Základní analýza finančního dopadu v případě nemoci dítěte byla řešena v bodě 6.1.4 bod j) výše.

Nepečující rodič má podle zákona „právo vídat, nikoliv povinnost“, což způsobuje v praxi mnoho praktických potíží (soudí se nepředávání dětí matek otci, ale nesoudí se nevyzvednutí dítěte otcem od pečující matky, protože nepečující otec má jen právo, ne povinnost). Nepečující rodič (nepečující během pracovního dne) nemá povinnost pečovat o dítě v nemoci, i když je toto stav nestandardní/mimořádný, nejedná se o běžnou péči (kdy pečující rodič je v práci a dítě ve škole).

Péči v nemoci vnímám jako mimořádnou situaci, protože nemoci dítěte negativně ovlivňují pracovní činnost rodiče a oba rodiče by se na tomto měli podílet a pokud nikoliv, tak by nepečující rodič měl pečujícímu finanční i nefinanční těžkosti částečně kompenzovat.

Co se týče nemoci, běžná nemoc není považována za „významnou okolnost“ pro změnu výživného. Dítě přeci bývalo běžně nemocné i předtím. Již při stanovení výživného by tak měla být dána jasná pravidla, jak se bude postupovat v případě nemoci dítěte.

Závažnost tohoto tématu zdůrazňuje i velké množství diskuzí³² veřejnosti nad tímto tématem, primárně jako důsledek závažných finančních problémů, stresů, úzkostí, depresí, kterým je vystaven pečující rodič.

Možnosti péče v nemoci jsou následující:

- a) pečuje rodič, u kterého dítě onemocnělo až do ukončení nemoci,
- b) pečuje rodič, který má v dané době dítě mít dle dohody o péči,
- c) oba rodiče se podílejí rovnoměrně na nemoci, kdy první započne OČR a po uplynutí 50 % doby začíná druhý rodič OČR ve své domácnosti (pokud zdravotní stav umožňuje převoz, tj. teplota pod 38 stupňů). Možná alternativa: OČR zahájí druhý rodič z důvodu jeho větší flexibility v práci, neboť nemoc je věc náhlá a nečekaná.
- d) pečuje pouze rodič, který má dítě ve výhradní péči.

- Ad a), b), d): pokud bude druhý rodič nucen zůstat s dítětem doma, brát ošetrovné a sníží se mu tím jeho příjem, pak:
 - o Pokud má nepečující rodič vysokou mzdu, pečující nižší mzdu, dorovnání je vhodné nepečujícím rodičem do plné mzdy pečujícího (pro nepečujícího lepší varianta, než aby byl sám na OČR),
 - o stejně příjmoví rodiče, či nízkopříjmový nepečující rodič: dorovnání 50% ztráty mzdy pečujícímu rodiči (dorovnání na úroveň, kdy by každý z nich pečoval z 50%).

Jsem i názoru, že celkové výživné může být fakticky větší, než jsou potřeby dítěte, protože osobní péče (součást výživného, poskytovaná ze strany pečujícího rodiče) může být významného charakteru – rodič nepečující by měl pečujícímu rodiči kompenzovat částečně i ztráty z příjmu, a to nejen z titulu nutnosti zkráceného úvazku, ale z titulu péče v nemoci. Jsem názoru, že výživné je na potřeby dítěte (dítě potřebuje nejen jídlo, oblečení, ale i péči). Nejsem však názoru, že veškeré výdaje utracené z výživného je v případě žádosti nutné podložit výdaji bezprostředně vynaloženými na dítě (oblečení, jídlo atd.), což

³² <https://www.modrykonik.cz/forum/rodinne-problemy/pece-o-deti-v-dobe-nemoci-po-rozvodu-ma-smysl-to-resit-pres-ospod/>
<https://www.modrykonik.cz/forum/staram-se-o-detatko/zapojeni-otce-ditete-do-pece-o-nemocne-dite-pri-soucasne-nemoci-matky/?page=2>
<https://www.modrykonik.cz/forum/zamestnani/casto-nemocne-deti-a-prace-jak-to-resite-vy/>
<https://www.modrykonik.cz/forum/ma-1-az-3-roky/pece-o-deti-ze-strany-otce-po-rozvodu-je-tady-nekdo-kdo-pracuje-na-ospodu/>

je aktuální výklad soudu (konkrétně Krajský soud v Praze - č. j. 101 Co 304/2024. Přičemž podobné téma řešil již Nejvyšší soud v r. 1973³³.

7.3. Výživné na manželku v rozvodové fázi násilí

Vzhledem k nízké sebehodnotě pečujícího rodiče, který je navíc často fakticky finančně závislý na druhém rodiči, bývá rozvodová fáze pro pečujícího rodiče extrémně náročná.

Pečující rodič během rozvodové fáze čelí:

- nedostatkem finančních prostředků,
- násilí ve formě přikazování nadměrných úhrad společných nákladů ze strany násilného rodiče,
- názoru, že si nic nezaslouží (konkrétně výživné, vypořádání SJM), tedy manipulace za účelem přistoupení na zjevně nevýhodnou dohodu nabízenou ze strany násilné osoby,
- vyhrožování svěřením dětí do péče násilné osoby z důvodu pomsty,
- pomlouvání u přátel a rodinných příslušníků ze strany násilné osoby, aby osoba ohrožená neměla oporu od druhých osob

Jakmile je tato fáze detekována, a to ohroženou osobou, právním zástupcem, či OSPODem a je podána žaloba na výživné na manželku, je zapotřebí, aby soud ve věci výživného na manželku konal rychle, nikoliv např. až po 8 měsících, kdy fáze rozvodu končí (příklad z mé praxe), neboť je velmi důležité v praxi zabezpečit, aby během rozvodové fáze nedošlo k finanční likvidaci ohroženého rodiče.

Zároveň soud musí přihlídnout k nálezů Ústavního soudu - „Nález, zpřístupněný na webu soudu, se opírá o princip rovnosti mezi mužem a ženou. Soudy musí komplexně posuzovat hmotnou a kulturní úroveň obou manželů, což platí i pro páry s vysoce nadstandardními příjmy.“³⁴

8. Postavení ohroženého rodiče ve společnosti – rodič pečující o malé dítě

V r. 2021 rozhodl **soud o svěřením dítěte do péče matky ve 72,6 %**, do péče otců v 8,6 %, společná péče 2 %, střídavá 9,7 %) ³⁵. V témže roce bylo na základě **dohody rodičů o svěřením dítěte do péče dohodnuto v 72,5 %** svěřením do péče matky, 5,7 % do péče otce, společná péče 7 % a střídavá péče 14,5 %.³⁶

Postavení rodiče vykonávajícího výhradní péči je v České republice oslabena. Při stanovení výživného soudy nezohledňují nutnost zkráceného úvazku pro pečujícího rodiče (což například Zákoník práce do své normy právem na zkrácený úvazek již zakotvil dávno), ani jeho faktický přínos ve formě péče o dítě. Nerespektuje se, že pečující rodič vykonává svojí vyživovací povinnost primárně osobní péčí.

³³ <https://www.aspi.cz/products/lawText/4/1639/1/2>

³⁴ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ustavni-soud-vyzivne-milionove-zena.A250319_130436_domaci_ijan

³⁵ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozvod-deti-stridava-pece-vyzivne.A220725_133022_domaci_knn

³⁶ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rozvod-deti-stridava-pece-vyzivne.A220725_133022_domaci_knn

Nezohledňuje se ani to, že když je dítě nemocné, musí pečující rodič o dítě pečovat, jeho příjmy jsou pak podstatně nižší (dávka OČR) a v případě časté nemocnosti čelí stresům z rizika ztráty práce, popř. má mnohem méně volného času, pokud je jeho práce/bonus závislý od výsledků, a tedy dobrovolně dodělává práci často bez vědomí zaměstnavatele po nocích/víkendech, po ukončení celodenní řádné péče o dítě. Oproti tomu rodič nepečující v pracovních dnech pouze chodí do práce, stejně jako pečující rodič, avšak nemá žádné další „rodinné povinnosti“. Při výpočtu výživného se zohledňují pouze příjmy rodičů, životní standard a opodstatněné potřeby dítěte. Přitom výživné ze strany nepečujícího rodiče je často stanoveno pod hranici únosnosti a pečující rodič tak navíc, kromě své osobní péče, musí dítěti zabezpečovat i většinu finančních potřeb.

8.1. Aktuální názory soudců na zkrácený úvazek pečujícího rodiče

Je alarmující, že soudce tvrdí, a odvolací soud s ním souhlasí, že matka mající dítě ve výhradní péči (otec vidá minimálně – stř. večer a obvíkend na víkend, tedy mimo jeho pracovní dobu) je schopná pracovat plný úvazek.

V bodě 40. rozsudku 24 Nc 25/2024 z 11.9.2024 soud odmítl při stanovení výživného přihlídnout k 75% úvazku matky, konkrétně z těchto důvodů: *„Matka ze svého vlastního rozhodnutí pracuje na zkrácený úvazek v rozsahu 75%, pokud by došlo k navýšení úvazku, dosahovala by příjmu ještě vyššího, objektivní nutnost pracovat v rozsahu 6 hodin denně zde dle soudu dána není, když rodiče mají jediné společné dítě, nejedná se o kojence či batole útlého věku plně závislé na osobní péči rodičů, ale o zdravého prvňáka chodícího do běžné státní školy, přičemž s matkou popisovanými překážkami (příprava do školy, logopedická péče apod.) se potýká celá řada jiných rodin, nejedná o nic výjimečného.“*

Krajský soud v Praze (č. j. 101 Co 304/2024) se k otázce zkráceného úvazku vyjádřil následovně *„Máte nadprůměrný příjem, vyšší, než je průměrná mzda v ČR a to při ¾ úvazku, když byste pracovala na plný, máte ještě více.“*

Aktuální názory soudců jsou alarmující, neboť soudci fakticky zastávají názor, že matka, pečující o prvňáčka ve výhradní péči, skutečně může pracovat na plný úvazek.

8.1.1. Preventivní opatření pro zamezení negativních důsledků způsobených soudci

Je třeba, aby byli soudci a OSPOD pracovníci **zaškoleni do aktuálního vývoje společenských vztahů** a doznali při svém rozhodování, že vztahy mezi subjekty civilního práva se proměňují v čase a ve společenských podmínkách.

Níže popisují vývoj společenských vztahů v rodinách, kde se nachází **nezletilý školák ve věku 6-10 let**:

- a) Průzkum otevírací doby školních družin:

- a. Základní škola Dolní Břežany, Na Vršku 290, Dolní Břežany - školní družina otevřena od 6:45 do 17:00, přičemž dle interních požadavků školy je nutné odejít s dítětem v 16:45, neboť v 17:00 se škola zavírá.
- b. Základní škola Kupeckého 576, Praha 4 – školní družina otevřena od 7:00 do 17:00
- c. ZŠ Praha 5 - Smíchov, Kořenského 10/760 – školní družina otevřena od 6:40 do 17:00
- d. ZŠ Praha Petrovice, [Dopplerova 351/2](#), Praha 10 - školní družina otevřena od 6:45 do 17:00
- e. ZŠ Grafická 13/1060, Praha 5 - školní družina od 7:00 do 17:00, středa do 18:00, pátek do 16:00.

Rodič, který má nezletilého v péči během pracovních dní, tedy dovede nezletilého do školy nejdříve v 6:45, v 7:00 odchází od školy, a v 8:00 dorazí do kanceláře, pokud tedy nemá pracoviště v místě školy, což není standardem. Plná pracovní doba je 8 hodin a zaměstnanec má nárok minimálně na 30 min přestávku na oběd. Práci tedy pečující rodič ukončí nejdříve v 16:30, přičemž do školní družiny dorazí nejdříve v 17:30, což je 45 min po zavírací době, minimálně ve školní družině v Dolních Břežanech.

- b) Školy všeobecně apelují na to, aby se malé děti do školy připravovaly pravidelně, a ne ve večerních hodinách.
- c) Nacházíme v době, kdy děti mají různé kroužky/aktivity, přičemž je v zájmu dítěte, aby alespoň na nějaké kroužky/aktivity chodil a socializoval se. Na většinu kroužků je u takto malých dětí nutný doprovod, pokud se nejedná o ojedinelé kroužky organizované přímo v prostorách základní školy.
- d) Průzkum mezi matkami dětí ve věku 6-10 let – na dotaz, od jakého věku by matky pouštěly své dítě samotné do školy/ze školy/na kroužky/či ponechaly doma samotné během běžné pracovní doby, bylo odpovězeno, že v průměru do 10-11 let nikoliv.
- e) Běžnou praxí je, že ve funkčních rodinách jeden z rodičů pracuje na zkrácený úvazek, právě z důvodu zájmů dítěte.
- f) V rodinách, kde musí oba rodiče pracovat na plný úvazek z existenčních důvodů, to v praxi probíhá tak, že jeden rodič ráno vypravuje a vede dítě do školy, zatímco druhý rodič jde do práce dříve (např. již od 6:00), odpoledne pak vyzvedává druhý rodič, zatímco první je v práci.

Chápu, že jistě existuje v České republice osamělý pečující rodič (tedy vdovec/vdova, rozvedený, svobodný), který pracuje na plný úvazek a vyzvednutí dítěte ze školy řeší např. žádostí o pomoc rodiče jiného dítěte ze stejné třídy. Jedná se však o žalostnou situaci, která by soudci neměla být brána za standard, nýbrž za výjimečnou alarmující situaci, při které dítě strádá a nemá možnost se připravovat do školy v klidovém prostředí s plnou energií.

Plný pracovní úvazek pro rodiče, který má dítě v péči, tedy není s vývojem společenských vztahů v současné době v praxi realizovatelný. A to bez přihlédnutí k dalším negativním důsledkům, že by tento scénář znamenal budit dítě již v 5:45, mít přestávku na oběd v práci skutečně pouze 30 minut a připravovat se s dítětem do školy ve večerních hodinách, přičemž zároveň by dítě nemělo žádné kroužky.

Jsem tedy názoru, že rodič mající dítě v péči, nemůže více než 75% úvazek (tj. 6 hodin denně + oběd 30 min) vykonávat, neboť je na péči o dítě sám (tedy ráno vodí a odpoledne vyzvedává), dítě má odpolední kroužky, škola neumožňuje otevírací dobu pro výkon plného úvazku a dále je potřeba, aby se řádně připravovalo do školy v odpoledních hodinách, neboť večer se malé dítě hůře soustředí.

Pokud jsou navíc oba rodiče vysoce příjmoví, je rozhodně proti zájmu dítěte, aby trávilo ve školní družině čas od první minuty (6:45) do poslední minuty (16:45) otevřené školní družiny, přicházelo tedy jako první a odcházelo ze školy jako poslední a nechodilo na žádné kroužky. Neboť výsledkem je pouze to, že rodiče vydělají více peněz na úkor zájmů dítěte.

Zároveň je v zájmu dítěte, aby trávilo čas primárně s matkou a otcem, pokud je to z jejich strany možné, a nikoliv s externími chůvami, doprovázející a pečující o dítě, namísto rodičů.

8.2. Vyživovací povinnost vykonávaná osobní péčí

V současné společnosti se při stanovení výživného nerespektuje, že pečující rodič vykonává svoji vyživovací povinnost primárně osobní péčí.

Každodenní péče pečujícího rodiče není veřejností zohledňována, je přehlížena. Proto je potřebné o ní více mluvit a při stanovení výživného k ní přihlížet.

Pečující rodič:

- připraví snídani, dovede dítě do školy, dítě je ve škole, rodič je v práci a odpoledne o něj rodič pečuje, tedy dovádí na kroužky, provádí s ním přípravu do školy, chystá večeři atd.
- doprovází dítě k lékařům na preventivní prohlídky, doprovází dítě k doktorům – specialistům,
- čerpá dovolenou na ředitelská volna,
- pokud je dítě nemocné (rýma, kašel, teplota) musí, za současných podmínek bez náhrady od druhého rodiče, o dítě celodenně řádně pečovat, kdy v případě malých dětí vzniká nemoc velmi často a způsobuje závažné finanční, zdravotní i společenské problémy na straně pečujícího rodiče, neboť rodič, který má dítě ve své péči, je oprávněn a zároveň i povinen o dítě pečovat i v době jeho nemoci v domácím prostředí“ (11 C 59/2017).
- Při stanovení výživného dítěte minimálně do 12 let není aktuálně zohledněna nutnost zkráceného úvazku. Mělo by tedy mělo být nezbytné, při posouzení výživného, zodpovědět i tyto otázky:
 - o v jakém poměru pečuje rodič s menšinovou péčí o dítě během pracovních dnů,
 - o jak se rodiče podílí na mimořádné péči v nemoci,
 - o jak se rodiče podílí na doprovázení dítěte k doktorům (které jsou u malých dětí časté)
 - o jaký dopad má situace mimořádné péče na rodiče, vykonávající péči během pracovního dne (finanční, zdravotní a společenský).

9. Postavení ohroženého rodiče a dítěte ve společnosti – zaměstnavatel

Rodič, pečující o dítě, není v současné společnosti reflektován jako osoba, které se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce a zejména zahraniční firmy stále nejsou ochotné přistupovat na zcela logicky nutné zkrácené úvazky, obcházejíce § 241 zákona č. 262/2006 Sb., Zákoníku práce, různými způsoby.

Je třeba si uvědomit, že je to právě pečující rodič, který bezpodmínečně potřebuje zkrácený úvazek, aby mohl řádně pečovat o dítě, jednat v zájmu dítěte, a tedy uspokojovat potřeby dítěte a zabezpečit tak zdravý vývoj dítěte pro jeho budoucí vlastní rodinný život. Pokud rodič nemá společností vytvořené podmínky pro uspokojování potřeb dítěte, pak je ohrožena kvalita budoucího vlastního rodinného života dítěte.

Je třeba, aby byl na veřejnosti prosazován názor „práce počká, ale dítě nepočká“, neboť dítě má dětství pouze jedno a výrazně ho ovlivňuje do formování jeho budoucí vlastní rodiny.

9.1. Opatření pro posílení pozice pečujícího rodiče v zaměstnání

Je vhodné přiznat rodiči pečujícímu o dítě status osoby, které je poskytována zvýšená ochrana na trhu práce zákonem č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti.

Dále je vhodné stanovit povinné odvody za nezaměstnávání rodičů pečujících o dítě na zkrácený úvazek ve výši 80 % pracovního úvazku.

Zaměstnavatelům je vhodné přiznat slevy na dani, obdobně jako je tomu u zdravotně a tělesně postižených osob. Vhodná by byla sleva na dani ve třech variantách – 50% úvazek maximální sleva, 75% úvazek střední sleva, 80% úvazek nejnižší sleva.

K posílení motivace zaměstnávání pečujících rodičů jak českými, tak, a to zejména, zahraničními společnostmi je vhodné:

- Každý rok zveřejňovat TOP 30 nejhorších zahraničních zaměstnavatelů a TOP nejhorších tuzemských zaměstnavatelů z hlediska 50% úvazků, 75% úvazků a 80% úvazků pečujících rodičů, neboť společenská odpovědnost v sociální oblasti je pro společnosti velmi významným motivátorem; tento dobrovolný závazek chovat se v rámci svého fungování odpovědně k prostředí i společnosti, ve kterém podnikají, přispívá ke zlepšení reputace a zvýšení důvěryhodnosti podniku. *„Odpovědné podnikání přináší firmě přímý i nepřímý prospěch a zajišťuje dlouhodobou konkurenční výhodu oproti firmám, které se takto nechovají“³⁷.*
- Zakotvit povinnost uvést do přílohy k účetní závěrce, popř. do výroční zprávy, pokud společnost vyhotovuje, vyjádření, jak plní společnost společenskou odpovědnost v sociální oblasti vůči rodičům pečujícím o dítě se zaměřením na zkrácené úvazky.

³⁷ <https://www.businessinfo.cz/navody/spolecenska-odpovednost-firem-pruvodce/>

10. Ostatní návrhy k právním normám

10.1. Osobní styk rodiče s dítětem

„Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat.“³⁸

*„Ustanovení § 888 nad rámec toho ukládá druhému rodiči **aktivní povinnosti**: povinnost dítě na styk řádně připravit, povinnost styk umožnit, a především povinnost spolupracovat v potřebném rozsahu s rodičem, jemuž svědčí právo styku. Navazuje tak na § 876 odst. 1, ukládající rodičům výkon rodičovské odpovědnosti ve vzájemné shodě bez ohledu na vztahy mezi rodiči, a též na § 875 odst. 1, ukládající rodičům výkon rodičovské odpovědnosti v souladu se zájmy dítěte. Je totiž zpravidla zájmem dítěte stýkat se s rodičem a udržovat s ním kontakt, jaký je mezi rodiči a dětmi obvyklý.“³⁹*

V praxi se vyskytují případy, kdy rodič, při ukončení styku, nepředává dítě řádně připraveno, konkrétně se dítě vrací bez věcí, které s sebou na pobyt k druhému rodiči dostal (oblečení, osobní potřeby). Pečující ohrožený rodič se tak v praxi dostává do obtížných situací, kdy musí dokupovat duplicitně potřeby, které již jednou nakoupil, neboť je v domácnosti potřebuje a fakticky tím vybavuje domácnost druhého rodiče.

Návrh opatření

Do zákona je vhodné zakomponovat nejen aktivní povinnost druhému rodiči dítě na styk řádně připravit, ale i aktivní povinnost prvnímu rodiči předat dítě zpět do péče s vybavením a potřebami, které za účelem styku od prvního rodiče obdržel.

10.2. Oddělené soužití po dobu delší než 6 měsíců

Důvodová zpráva: *„Jako nadbytečná je vnímána také podmínka smlouveného rozvodu spočívající v odděleném soužití po dobu delší než šest měsíců. Je poukazováno, že již dnes se splnění této podmínky věcně nezkoumá a její splnění se v řízení toliko formálně konstatuje s přihlédnutím ke shodným tvrzením účastníků.“*

S důvodovou zprávou nemohu souhlasit. Pokud dojde k oddělení manželů, pak až v průběhu několika měsíců může rodič/manžel fakticky zjistit, co je pro něj v životě po odloučení těžší, co se ukázalo být

³⁸ Občanský zákoník, § 888

³⁹ Komentář zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 888; <https://www.fulsoft.cz/33/komentar-zakona-89-2012-sb-obcansky-zakonik-888-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtuvCojfP1DmXYVzHCA42ZSp64JI2xaSeQ/>

povinností, potřebou, kterou v minulosti nedělal a může tak nastat moment, kdy si uvědomí, že si svého manžela dostatečně nevážil.

Pokud zrychlíme proces rozvodů, pak k rozvodům docházet bude, a to pravděpodobně v mnohem vyšší míře než doposud, a to z důvodu ukvapených rozhodnutí. Pokud by následně došlo k obnově vztahu, opětovný vstup do manželského vztahu už není jednoduchým krokem a lze tak předpokládat, že se k němu páry již nebudou opětovně uchýlovat. To v sobě však skrývá další potenciální rizika do budoucna, např. oslabení pozice rodiny v případě náhlé smrti, kdy by pro druhého rodiče nevznikl nárok na vdovský důchod a rodina by se tak mohla fakticky dostat do finančních potíží.

K tomu je vhodné udělat statistiky ve veřejnosti – např. v tom ohledu, aby se zjistilo, kolik párů se k sobě vrátilo během 6 měsíců.

K tématu rychlých rozvodů se vyjadřoval i psycholog Pavel Rataj. „Až sedmdesát procent rozvodů je podle odborníků zbytečných. Lidé se často rozvádějí nejen na základě pocitů a frustrací, ale především nevědomých procesů, které se v nich dějí“.⁴⁰

Na závěr této zprávy bych ráda shrnula, že cílem manželství je chránit rodinu. Pokud dochází k rozpadu manželství, je evidentní, že mezi manžely nastaly problémy. Je třeba vycházet vždy z předpokladu, že problémem je násilí, neboť pokud v rodině neexistuje násilí – ve vztahu je bezpodmínečná láska, respekt vůči partnerovi, vzhlížení k partnerovi a uvědomění důležitosti partnera v rodinném vztahu, pak se manželství zřídka kdy rozpadne. Stát má rodinné hodnoty chránit, má chránit pečující rodiče, aby byl zabezpečen zdravý vývoj dětí a spokojené dětství.

S přátelským pozdravem,

Zuzana Andreatta

⁴⁰ Pavel Rataj; https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy/rozvod-psycholog-pavel-rataj.A180903_123734_vztahy-sex_jup